

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egy évre
Felavre
Negyedevre
Egy óra

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:

5000 másodosztályú postai díj. Nagyobb terjedelmű a többes-
díj. A hirdetések árát a szerkesztőnek fel kell mutatni a min-
den külön bejelentésért 50 kr.

Nemzetünk karácsonya.

Debreczen, 1897. december 24.

A keresztyénség fejének, az emberiség egyik legnagyobb jóttevőjének s minden idők legkimagaslóbb alakjának, Jézusnak születési évfordulóját ünnepli ma az egész művelt világ.

S a karácsonyi örömlángok mögött ott borong a Golgota rettenetes árnyéka...

Ez a nap azonban az örömmek napja. Családoknak benső, bizalmas ünnepe, melyen mindenki csak örömet igyekszik szerezni a másiknak, hogy fokozza vele Karácsony szent ünnepének édes benyomásait, idyllikus jellegét.

Hát a magyar nemzetnek van-e karácsonya? Micsoda meglepetésről gondoskodtak a nemzet sáfárai nemzetünk karácsonyának eddessé, boldoggá tétele végett; hát minekünk mit hozott a Jézuska?

Valóban elmondhatjuk a költővel:

Mi hozzánk is benézett a karácsony,
Tán csak azért, hogy bús orczát is lásson.

Mert bizony a magyar nemzet ez ideig nagy ünnepét fekete, sőt annál is rosszabb: *sárga-fekete* karácsonyára tette silány kormányának tehetetlensége, szolgálkúsége.

A Bánffy-kormány viselkedése, melyet hazánk jelenlegi kedvezőnek kínálkozó politikai konstellációi közepette tanusít, valóban megbotránkoztató; s élénk világot vet arra a nyájra, melynek oroszlan-

börbe bujtatott „vezére“ ez idő szerint Bánffy Dezső báró.

Ime nyíltan leleplezte magát a kormány s leleplezték magukat a hatalomban sűtkérező főkolompokok; s magatartásukból láthatja ország-világ, hogy a jelenleg uralmon levő pártnak főczélja csak a hatalom megtartása mindenáron, még a haza jólétének s a király esküje által szentesített alkotmányos törvényeknek mellözésével is.

Azzal állnak elő lépten-nyomon mamek honfitársaink, hogy ők ugyanazt akarják, a mit mi függetlenségiek s csak a nagy cél elérésére vezető utat nem látják czélszerűnek oly rövidre szabni, mint azt mi kívánjuk. Még Tisza Kálmán is, a personal-unio egykori hatalmas bajnoka s a balközép vezére azzal a kijelentéssel lépett a 67-es alkotmány elfogadása árán a kormányra, hogy elveit csak pihenteti, de föl nem adja, vagyis csak „szegre akasztja.“

A kormány mai magatartása világot vet e sáfarkodás lelkiismeretlenségére; mert ime, a mai Bánffy-párt tulleszi magát Ausztria kedvéért még a 67-iki törvényeken is; s a hazánk javára e törvényben lefektetett jogoknak nem hogy érvényt szerezni nem kíván, de tul akarja tenni magát törvényen és alkotmányon, csakhogy a becézgetett Ausztriának valami kára ne essék, de tovább is kénye-

kedve szerint szivhassa vérünket, rabolhassa nemzeti vagyonunkat, mint azt eddig cselekedte.

Ausztria alkotmánya föl van függesztve; s mi mással, mint az alkotmányos Ausztriával nem is tárgyalhatunk; s ennek daczára a magyar miniszterelnök épen most tartja legalkalmasabbnak kijelenteni, hogy ő és pártja Ausztriával fennálló viszonyunkat nemhogy meglazítani, hanem „*még erősebben összehuzni*“ szándékoznak.

Hála a magyarok istenének, a Bánffy bolond beszédeit még nem tartotta idáig szentírásnak senkise; s ez a nyilatkozat csak oda mutat, hogy a hatalom verőfényében sűtkérező mamekok érdekcsoportja tovább is szeretne ott nyalzkodni a megszokott husos fazekak körül; de a haza függetlenségeért szívéből lelkesülő becsületes magyar nép ez „összehuzó“ politikától undorral fordul el s a körmükre fog koppintani a haza és alkotmány megrontóinak.

Bizalommal tekintünk pártunk képviselői elé, hogy megfogják akadályozni a Bánffy kormány intrikáit, mert módjukban áll. Ez a tudat adhat némi megnyugvást karácsonyi ünneplésünknek, melyet Bánffyek annyira megakartak rontani; s ebben a tudatban kívánunk boldog karácsonyi ünnepeket hazánk minden igaz polgárának!

B. J.

A „DEBRECZEN“ TÁRCAJA.

RAB LÉLEK.

— Irta: Révi Nándor. —

Szeretnék felszállni, az eget bejárni,
Hol a felhők fodra
Mint selyem takaró, borúl a ragyogó
Piczi csillagokra;
Ott fenn az isteni légben keringeni
S nem a porban ülni,
Oda vinne vágyam, hajl de nincsen szárnyam,
Nem tudok repülni!

Szárnyamat levágták, reményim zöld ágát
A vihar letépte,
Álltam elhagyottan és úgy hanyatlottam
Az örvény ölébe,
Magamért és másért annyi csalódásért
Itt, e rideg földön!
Hittemre jött kétség: napfényre sötétség,
Szabadságra börtön.

Rab vagyok s bár nincsen emésztő bilincsem,
Nehéz az én sorsom,
Ezer kintul égek, mert a végösségnek
Vas igóját hordom,
S futnék innen messze, oda, hol az eszme
Való még s nem álom;
Várom azt a percet, hogy új erőt szerzek,
De hiába várom!

Ragyoghatsz arany nap! — fénylő sugaradnak
Melegét nem érzem,

Föl nem hevitesz már, mert körültem a sár
Mégfagyott egészen;
S hasztalan kesergék, mint az árva gyermek,
Hogy máskép volt hajdan,
Mert hangom is elvész, míg a zúgó szélvész
Keresztülcsap rajtam.

Máskép volt, nem így volt, mikor még a mennybolt
Hivogatott, intett,
Mikor még a sors rám oly hideg-mogorván
Sohasem tekintett,
Sütött a nap szépen s tüzelő fényében
Szárnyaira kapva
Vitt az élet kedve fellegről-fellegre,
Csillagról-csillagra.

Barátban, emberben örömet leltem,
Hazámot imádtam,
És a lányt és a lányt, ezt az édes talányt
Megfejtani vágytam;
Hajh, meg is fejtettem s ma szárnyam-szegetten
Itt vagyok, így élek
Tövisszorosúval; kint, örök búval,
Élkárhozott lélek.

Szeretnék felszállni, az eget bejárni,
Hol a felhők fodra
Mint selyemtakaró borúl a ragyogó
Piczi csillagokra;
Ott fenn az isteni légben keringeni
S nem a porban ülni,
Oda vinne vágyam, de nincsen többé szárnyam,
Nem tudok repülni.

Szeretett?

— Irta: Alexis. —

— Igen: szeretett!
— De tudjátok-e, hogy micsoda bolondos portéka az a szerelem? — Ez: a végtelen ismeretlen! A mint a bolond szám tudós rájön, hogy bizonyos törtéket a végtelenig oszthat; úgy jön rá a *gyarló* szerelmes az ő szerelme végtelenségére: oszthatlanságára.

— Így jött rá az én hőm is, szegény!
— Hős! mert én most e vonal alatti sorok hőségé akarom tenni! Amint joga van a fent és lent tisztelt olvasónak mindent, amihez a köznapi élete hozzá sodorja: elolvasni; mért ne volna nekem jogom azt úgy megírni, amint az én bolond fantazmagóriám elem idézi?

— Hát úgy csinálom!
— Tessék meghallgatni, vagy felre dobni.

— Oda lent voltam Novibazárban állomáson mint fiatal tiszt. — Plevlén állomáson tunk a 3. számú konstantinápolyi török ezred. — Ne tessék e tiszteket háremek és más egyebekkel összekötésben gondolni. Ép oly műveltségi fokon áll ezeknek legtöbbje, mint ő felsége II. Vilmos császár bármelyik gárda tisztje. — E hasonlatot azért hozom fel, mert a tisztikarunknak manapság a porosz gárdát szokták mintaképül (magyarán mondva képnek) állítani.

E török ezrednek egy kedves tisztjével volt alkalmam szoros barátságot kötni.
Nurri Effendinek hitták, — hadnagy volt.

A világ béke.

— Irta: Dr. Szántó Sámuel. —

„Dicsőség a magasban Istennek, béke a földön és az embereknek jóakarata.“ Ezen bibliai mondás volt az első izenet, melylyel az Egyesült-Államok elnöke 1866-ban a tengerentúli kábeltelegráfot megnyitotta, ez volt az Uj-Világ első szózata, melylyel az Ó-világot üdvözölte. Az események sajtósága találkozása, hogy ezen békeszavak épen akkor hangzottak el, a midőn az osztrák-porosch háboru utolsó ágyudörgése elnémult és egy nagy világtörténelmi dráma nyert befejezést; Ausztria a német államok köréből kiszorult és Poroszország világhatalmi állása megszületett.

Ezen két korszakalkotó történelmi mozzanat szembeálló ellentéte jellemzi letűnőben levő századunkat. Egyfelől a hatalmas alkotás, vele szemben az irtózatos pusztítás.

Az emberi szellem, az emberi tudomány talán sohasem volt termékenyebb a nagy alkotásokban mint e században. Szakadatlan sora a hatalmas kulturintézményeknek, melyek a nemzetek közkincesivé válván hozzájárultak, hogy földünk népeit egymáshoz közelebb hozzák, szorosabban összefűzzék. Minden egyes alkotás, mely a haladást, a művelődést és általa a jólétet és boldogulást előmozdítja, újabb ösztönül szolgál, hogy a népek millióit a közös munkára fölhívja.

De ugyancsak az emberi szellem, ugyancsak a tudomány az, mely egyidejűleg a harci-eszközök, az öldöklő, gyilkoló fegyverek tökéletesítésén munkálkodik és ez teremtette meg korunk legnagyobb csapását a militarizmust. A mit nagy találmányok révén szereztünk — föl kell áldoznunk ezen mindent elnyelő molochnak, a mit a hangyaszorgalommal

teremtett kultúra összekötött — az szétválasztja a szuronyok hatalmára támaszkodó magas politika. Állig fölfegyverkezve néznek egymással farkasszemet az európai államok. Elvonják a gazdasági erők legjavát, elvonják a nemzet legjobb erőit a produktív munkától, az állami bevételek jó harmadát foglalja le az éhes fenekvad és a népek roskadoznak az ugynevezett fegyveres béke terhe alatt. Csoda-e ha az óhaj általános, ha a követelés mind hangosabb és a népek összessége kiáltja: lefegyverzés!

Ez az eszme vezérelte ama lelkes csapatot, mely telve idealizmussal, a legfisztabb és legönzettelenebb emberszeretettől áthatva majdnem félszázad óta fáradozik, hogy a nemzetközi békeszövetséget megteremtse. Szent céljául tüzte ki, hogy a nemzetek jogos aspirációi valószínűs követelése, szenvedett sérelmeinek megtorlása, ne a harciisten szeszélyétől létsenek függővé, hogy a mit a kultúra annyi évezredekken át teremtett, annyi milliói keservesen szerzett vagyona, ne semmisíttessék meg durva fegyverektől.

De bármily fenkölt is az eszme, bármily nemesek ezen törekvések rugói, joggal vehető föl a kérdés: vajjon nem-e hiu ábránd. merész utópia mindez? Elég hatalmas-e ezen idealisták eszméje, hogy szembeszálljon önzéssel, irigységgel, erőszakkal, nagyravágyással néha vak gyűlölettel és mindazon furiákkal, melyek az emberben lakoznak? De különösen nagy kérdés, hogy épen a mi napjaink kedveznek-e az ily idealisztikus fölfogásnak?

Az egyes államok közötti ellentétek újból kiélesedtek, a gazdasági érdekek czime alatt újabb háboruk fenyegetnek. A fajharc, a vallási türelmetlenség — az emberiség ezen két legnagyobb megrentője — újból fölvetik fejüket, maga a társadalom osztályokra szakadozott és

folyik harcz belül és kívül. Nevelési rendszerünk sem kedvez a béke eszményének. Az iskolában még mindig a harci dicsőség az, melyet a gyermek elé, mint legfőbb emberierényt állítunk, történelmünk még mindig a háboruk krónikája és belőle az ifju az erőszakosan, bosszúállásból, telhetetlenségéből folytatott háboruk egész láncolatát ismeri meg jobban mint a kultúra nagy alkotásait. Közfel-fogásunknak Mars még mindig kedveltebb alakja mint Minerva vagy akár Merkur vagy Vulkan. Társadalmunkat megrentotta az általános védkötelezettség, melynek segítségével ifjuságunk színe-java a militarizmus szellemét szívja magába. Csoda-e tehát, ha társadalmi érintkezésünkben nem a kölcsönös méltánylás, a becsülés, hanem a türelmetlenség, a harciasság szelleme uralkodik. Hiszen a napjainkban elharapódzott pərbajmánya, az ifjuságban elharapódzott reakcionárius szellem, melyet épen a napokban Zola oly gyönyörűen aposztrofált, mind bizonyítékai, hogy korunk hamis irányban halad.

És mégis! Utópia-e a világ béke? Nem lehet az, mert a természet örök törvénye az alkotás és nem a rombolás. Zichy Mihály világhírű képében a „Danse macabre-ban“ a sötét, borzalmas tájat megvilágítja a fölkelő nap első sugarainak derengése. Korunk sötét alaptonusába belevegyül immár egy-egy fény sugar. Még fülünkbe csengenek a mult évben tartott budapesti békekongresszus lelkes beszédei, még látjuk a különböző nemzetek nagyjait, kik modern apostolokként az örök béke ígét hirdetik, még érezzük a jóleső büszkeséget, hogy nemzetünk legjobbait, államfőiraink legelsőit ott találtuk e táborban. Ennyi igaz idealizmus, ily szent hév nem maradhat hatás nélkül.

Történt pedig, hogy az, hogy a bolond Effendi egy európai (Európának mondják ott lent a tartományt, melyet a mi kormányunk reorganizált) kávé lányba szerelmes lett.

Ez az európaiag berendezett kávéház husz lépésre volt a török kaszárnyától, s e kis távolságot Nurri alaposan kihasználta.

— Szerelmes lett a kávé-lányba.

— A legnagyobb bolondság volt, hogy a mohamedimádó Effendi és a kálomista magyar lány egymásba halálosan belé bolondultak.

Eleinte nem értettek meg egymást, de Nurri szerelméért megtanult magyarul.

— Na, de hogy?! Csókolni való volt, mikor mondta:

„Szerettem ezt a kis lányt!“

— Kedves jó Nurri effendim! szereted-e még most is?

Megtörtént, hogy amint a bolond görög nyakra-főre megtámadta a „holt embert“ — mozgósították a plevlői török Regimentet is.

Véletlenül szabadságon voltam ott. A mint együtt ültünk a kávéházban, ott volt az angyal (?) is. Ekkor jött Nurrinak a parancs: „24 óra alatt elmasírozni a görög-török határra s vegye ott át a 2. relif-dandár segéd-tisztségét.“

— Ekkor nézett rám a derék Effendi azzal az arczczal, amit soha el nem tudok feledni.

— Önkénytelen nyujtottam a kezemet felé s ő megragadta.

Ezt kérdezte:

— Szeretted? (Ugyan ki?)

— Bolond Nurri Effendi! „hogy válaszoljak én erre a kérdésre?“

— Átöleltem.

— A k o n a k előtt álltunk s a mint megragadta kezemet, akkor szólalt meg a török ezred zenéjének „b u m - b u m“-ja.

— Igen, Nurri, ő szeretett!

— Tört magyarsággal ismételte a szót:

— Szeretett . . . szeretett . . . !

— Ugy elfacsarodott a szívem.

Szegény fiu, eredj utadra! Arra, amit neked Mohamed jósolt.

— Elváltunk.

— Én lekerültem Herezegovinába s ez alatt kitért az embert pusztító hadjárat Török és Görögország között.

Persze arról a nagy szegényről nem szabad beszélni, amit e szegényteljes hadjárat involvált. Jobb is arról hallgatni.

Mikor a híres görög larisszai futamodás volt, a mostari ugynevezett „Kaffeé luffi“-ban ültem többet magammal. Ezt a kávéházat különben boldogult trónörökösünk keresztelte e névre. (Kaffeé luffi — szellős, szabad kávéház.) A mint ott üldögélünk, egy 3 * ezredbeli török százados szegődött hozzánk, ki annak idején veiem együtt állomásozott Nurrival egyetemben Plevlén.

— Szó szóra jött s e közben kiderült hogy az illető százados egy „L.“ nevű főhadnagyot keres, kinek egy, a csatában elesett török tiszt utolsó szavait kívánja átadni.

— Hogy jössz te ahhoz? — kértem én. Így válaszolt: „A larisszai csataterén találtam a többek között egy sebesültet. Török tiszt volt s a mint francziául szólítottam meg, ma-

gyarul felelt. Én is magyar születésű lévén, a legmelegebb bajtársi rokonszenvvel siettem hozzá.“

— Azonban, sajnos, oly sebet kapott, hogy alig tudtam halálutájából a következő törede-zett szavakat kivenni:

— Szeretted-e? óh, keresztényen emberi mondd meg neki, hogy igen! szerettem! E föld életben ha találkozol még a mi közös barátunkkal: L-lel, mondd meg neki: hogy „szerettem“.

— Na, hogy valakinek egy kaszirlány legyen utolsó szava?!

— Nurri, Nurri! Ott a Mohamed paradicsomában!?! Egyenlő-e ott minden?

— Neked azt tudnod kell, mert hiszen okvetlen odajutottál? Csataterén haltál meg, karddal kezdedben, jogod van hozzá! Szeretnék-e ott is?

— Ha ott szeretnek jó Nurrim, akkor az bizonyára paradicsom?! Láss ott fentről lefelé! Én most is kávéházban ülök, s ismét harmad magammal. Én, meg „6“, — de a te helyedet: a harmadikat, egy másik „harmadik“ töltötte be.

Ne haragudj, jó Nurrim! ő szeretett és szeret. Mult, jövő és jelen? Mit törödsz te már most azzal az egygyel, mikor háromszázat kaptál érte a paradicsomban!

Te hős voltál és meghaltál. Ő szeretett és szeret! . . .

Ez a világ folyása, mert hát mindnyájan szeretünk, a mint szeretnünk kell.

De már a magas politikában is kezd a béke elve érvényesülni, az agyongyonyolt európai koncert Európa békéjét megőrizte, a nemzetközi békebiróságok eszméje már nem oly elérhetetlen valami. Ha lassan is de szervezkedik a békelegia is. A hullámgűrűk mind szélesebb körben terjednek és egyre tömegesebben csatlakoznak a békeegyesület zászlói alá. Az eszme, mely ezen táborot összetartja, lelkesíti, — az emberszeretet.

Ha valaha elérjük, hogy a béke, az emberszeretet eszméje magába a nép tudatába is átmeny, ha nevelésünk rendszere úgy alakul, hogy már a zsenge gyermek lelkében az igazi vallásosság és emberszeretet csirái megfogamzanak, ha annyira jutunk, hogy a kölcsönös türelem és méltányosság a néplelekkel összeforrnak, akkor helyre áll a béke belülről. egységes lesz ismét a társadalom és helyre áll a béke a nemzetek között. — Akkor valószínű fog az a remény, melyet a múlt évi genfi kongresszuson Lachenal szövetségi elnök hangoztatott: „hogy egykoron valamennyi égvöke és államok népei, kikre egy azon nap küldi jótékony sugarait, belássák, hogy az egész emberiségre nézve csak egy lehet a világosság, egy az igazság.“

Petőfi az Arany költészetében.

Irtá: Kiss Ferencz.

Mélyen megragadó az a nemes barátság, mely költészetünk két őriását oly igaz bensőséggel s ritka hűséggel fűzte egybe. Arany Toldijának megjelenése után vagyis amint Arany neve ismeretes lett, azonnal megragadja Petőfi az alkalmat, hogy barátságát neki felajánlja s az Arany részéről hasonló melegséggel fogadott viszony Petőfinél szinte példátlan kitartással, s ápolással tartott egész haláláig, sőt Aranytól még azután is, amint ezt költeményei mutatják. Azóta megjelent levelezésük, ebből olvasható érintkezéseik oly sok megragadó részletet tüntetnek fel egymás iránt érzett becsülésükből s szeretetükből, hogy hálás feladat volna barátságukat egész terjedelmében vizsgálni, tanulmány tárgyává tenni e két nagy lélek nemes viszonya, gyöngéd szeretete felemelő példa s tanulságként világitani be korunk sivar éredekharcaiba s éredeközösségébe. Ez azonban most nem czelom, csak Arany költészetéből azon szép részletekre akarom a figyelmet felhívni, melyekben Petőfi emléke iránti kegyeletének áldozik, mert a Petőfi első költői levelere adott »Válasz«-ától eltekintve, Petőfi halála után lett költészetének kivált az elnyomatás korában egyik folyvást vissza-érő kedvenc tárgya a korán elhunyt hű barát s lantosárs meg-megújuló emlékezte.

Mindjárt a nagy pusztulás évében 1849-ben »Névnapi gondolatok« című költeményében, midőn szomorúan néz körül, keresve a jó barátokat, kik csak nem régen is még mellette voltak. Petőfi emlékére meggyújtva a halás kegyelet világát, mikor felkiált:

»Kis mécsfényt nekad is, korod büszkesége
Lángszellem! ki jövel s eltűnél de... hova? —
Mint üstökös, melyet élők nemzedéke
Egyszer lát s azontul nem lát többé soha!

Óh ha tán sok évek, tán lehunyt századok
Múltán visszatérnéd, öltve más alakot:
Legyen boldog e nép s örömet oly tiszta,
Hogy ne kívánkoznál többé mennyebe vissza!»

Az »Évek, ti még jövendő évek« kezdetű dalban is, melyben a végelesüggedés komor fellege nehezül eborult lekére, egyik főpáncsa szintén ez:

»Szétnézek és többé körültem
Mint a néhány kedves barát...

Az elhagyatottság kínos érzete megsibbasztja élethetét, leszereli munkakedvét. Ha összehasonlítja a még nem régi időt a mostanival, elkéserevedve teszi le a lantot: Nincs már kinek, nincs már miért és kivel dalolni. Leomlott a régi világ a dalnoktárs vad füvel benőtt sirban, a remények füstbeszálva. Oh mi más világ volt akkor, mi más volt az az ég az a nap, az a föld! S itt ismét visszaemlékezik a hű társra, kivel együtt zengették a jövő reményit, együtt irták a mult panaszát:

»Nem így magánosan daloltam:
Versenyben égtek hurjaim
Baráti szem művészi gonddal;
Függött a lantos ajkain:
Láng gyult a lány gerjelműnél
S egygyé fonódott minden ága...

Még ugyanez évben egy egész külön költeményben siratja a lángelkű dalnokot az új Tyrtaeust, a hű barátot, midőn Petőfi özvegyéhez intézett »Emléklapra« című műben vigasztalni akarná a bus nőt, noha magának is nagy szüksége volna a vigaszra, hiszen csak a viszony volt más, de a tárgy az ok egysügganaz. Mély tépelődésbe merül a még megoldást nem nyert kérdés felett: hová lett a nagy népdalnok?

Enyészet dulta é fel ifjuságát?
Vagy bujdosik földetlen földeken?

Fog-e zendülni még költője lantja
S h a fog zendülni sikon bérceken?

Tusakodva kérde, miért nem mennek el a magános völgybe, hol cziprust ültet a gyász hir neki, hiszen lehetetlen rá nem ismerni, ha ott van eltemetve, mert minden csepp vérből új virág fakad s több virág fény ott, hol a keresett tars nyugszik. Pedig úgy kell lenni, a hogy a hir mondja, legalább ő már nem bir reményvel s esdve kéri az özvegy nőt, hogy ha ő még tud remélni:

Oh a reményből nyujtson egy sugárt egy
Még hervadatlan fűszálat nekem.

S végül csak az idő gyógyító hatalmához tud menekülni, más vigaszt fájdalomra nem talál mondván:

Majd csak felszárad a könny... ámdé a bu?
Oszlik talán egy hooszu életen.

A Petőfinél szemben e költemény minden sorából kitetsző mély rokonszenve részvét, tisztelet, a legélelkébb szemrehányás á változott, midőn megtudta, hogy Petőfi özvegye férjhez ment a nélkül, hogy férje haláláról teljesen meggyőződhetett volna. Ennek hírére írta »A h o n v é d ö z v e g y e« című lendületes költeményét. Fájdalmas szemrehányás; a női lederségnek éénk szinezése s Aranynál szokatlan erős hang jellemzik e művet, melyet szerző maga — bizonyára gyöngédségi okokból régebbi kiadásaiba fel sem vett. E költeményből Arany ama neze hangzik ki, hogy Julia nem szerelemből, hanem csak hiúságból lett Petőfi nejevé, midőn az új nász örömet élvező özvegy előtt képzeletben megjelenő honved szájába eme szavak adja:

»És eldobád, — hajh, mint csalódtam!
Azt is, a minél egyebet,
Alig szerettél bennem: egykor
Hű halványod: nevetem...!«

Arany nem csinált titkot ama meggyőződéséből, hogy Petőfine alig várta a hir által terjesztett halál bizonyossága felőli valószínűség látszatát, azonnal »kezét más ifjunak adá.«

De hát mit is várhatni egy nőtől, a ki oly nagyon igyekezett mielőbb »szép özvegy« lenni? Ezért mondatja a nő szemébe a képzeletben nála lakodalma éjjelen megjelenő volt férjvel:

»Jöttem, hogy, a mit sejté a hir,
De nem láttak tanu szemek,
A mit te hinni ugy siettél;
Halálomról meggyőztelek...!«

Petőfine második házassága s általában

szerelme felől nagyon elágazók a vélemények, azok is maradnak örökké, de egy bizonyos s ez az, hogy idő előtti második házasságra léptével szé tépte a bűvkört, melybe a Petőfi neve után öltözött. Az egykoruak s ismerősök nézete is felettebb eltérő e tekintetben: Jókai erősen¹, Lauka félig-meddig² védik; Teleki Sándor³, és it Arany, teljesen elítélik. Különben Arany e tekintetben történt állásfoglalása is, nézetem szerint, Petőfi iránt érzett mély szeretetének s tiszteletének kifolyása, mert végtelen fájhatott lelkének, hogy az ő elhunyt dalnoktársának özvegye, — kiről ő tudta legjobban, mennyire volt szeretve, — oly könnyen, mondhatni az első kósza birre — szakítja szét az örökétartónak vélt viszonyt. Arany emlékében élénkebb volt a »Szeptember végén« című költemény s írója emléke, valamint iránta a kegyelet, mint a Szendrey Juliában.

Hogy mennyire hű Arany barátja emlékéhez, mutatja a szintén még 1850-ben Egressy Gábornak írt költői levele, melyben örömet fejezi ki egyik jó barátja visszatérte felett s azon, hogy egyik vesztetnek hit, reménye a másik után épül, csak feljajdul szívében ismét a régi bú:

»Haj! csak e gy nem akar éledni, hiába
Jő t a lanyha szellő, kikelet nyílása,
És a nyári harmat
Ó, kit ugy szerettem, ő, kit u gy szeretél,
A közös barát nincs örömmünnepedni,
Lantja mélyen hallgat le

Később beljebb vonul szívében a Petőfi halála által ütött seb, a könny felszárad s szelid emlékezéssé változik, midőn »Emlényeket« rak az ismeretlen sirra. A legvonzóbb, szelid, derült emlékezés kódében tűnik fel a kedves alak, kinek halálát már csakugyan el kell hinni.

Oh mert hiába költ már
A hir nekem mesét,
Hogy még tán eljövendesz:
Tudom én, mit jelent ez
Ellenmondó beszéd.

Pedig de örömet áltatná az ember magát azzal az édes reményvel, hogy nem halt meg Petőfi, de a keserű valót el kell már fogadni ténynek. Hanem az mégis faj baráti szívének, hogy:

Hol, merre nyugszik ő,
Nem mondja semmi kö,
Nem mondja semmi jel.

Ismeretlen a szent sir, a hova elzarándokolva, leróhatná emlékezete adóját könnyeiben. De ha ő fel nem keresheti is porló testének hazáját, felkeresi őt a salakjától megtisztult szellem az éj halvány köntöse alatt s vele van, vele mulat imetten is, álomban is, mint hű védő angyal, mint költészetének gondos géniusza: Legalább erre enged következtetni e hely:

»Döbbenve ismerék fel rajzomon
Egy-egy vonást, mit szellem ujjá von.»

Óvé! kiáltson, itt' ez itt' óvé:
A szin erős, nem illik együvé.

E négy sor önkénytelenül felveti a kérdést: mi hatással lehetett Arany lirájára Petőfi költészete s egyénisége? — Nézetem szerint kivéve talán termelő képességét s forradalmi verseit — semmivel. Az nagyon valószínű, hogy Petőfi sikerei, szóban s írásban sokszor hangoztatott sürgetései s a világirodalomban szinte páratlanul álló produktivitása voltak némi hatással Aranyra azon tekintetben, hogy többször nyult lantjához, mint talán különben teendette (mint maga is mondja: Láng gyult a láng gerjelműnél), az is tagadhatatlan, hogy forradalmi versei (Beállottam Rózsa Sándor) erősen a Petőfi ezenkori költeményeinek hatása alatt állanak, amit az Aranytól egészen szokatlan hév, erős, majd-

¹ Petőfi emlékszóba leleplezésakor tartott beszéd, Nemzet 1882 okt. 16. reggeli szám.

² A multról a jelennek 137-1571.

³ Emlékeim. (Petőfi Zoltán.)

nem durva kifejezések s másutt nem tapasztalható szenvedélyes hang mutatnak; ha még hozzá adom, hogy Petőfi törhetetlen, a makacsságig szilárd egyénisége bátorítólag hatott Arany szelid, hajlékony lelkületére: azt hiszem, mindent felsoroltam erre vonatkozólag, mert többet a legerősebb szem sem találhat nála, a mi akár Petőfi, akár más hatását költszetében felmutathatná. Különbösen is Arannyal határolt oly értelemben, mint a hogy ezt az irodalom történetben tárgyalni szokás, nem beszélhetünk, mert a lángész egyedül áll; az iskolához nem csatlakozik, hanem iskolát maga alkot, a törvényekhez sem szabja magát, hanem törvényeket maga szab magának.

E kis kitérés után visszatérve az »Emlények«-hez, láthatjuk, milyen nehezen tudja felejtetni a hü dalnoktársat. Bizony nehezen, meg »Harmadik év múlva« is élénk az emlékezet, meg akkor is joggal mondja el:

„Álmaimat gyakran látogatod most is,
Rég sir fedez, őh de nem nyughatol itt is.»

s még mindig bantja a gondolat az ismeretlen eltűnéséről:

„Ha ugyan jámbor kéz te nekéd sirt ásott,
S nem temetetlen bolyg földi alakmárod!«

De ez mindég, eszmél fel a költő — szelémé él, telkesít s fíró-fira száll, mint egy — k ö z ö s e s z m e.

Ez méltó elégtétel a költőnek, hanem neki a b a r a t n a k csak fájó vigasz ez, mert az aggasztó kérdés még mindig feltölti emlékeiben:

„Vad kozák a lánczát hü szívedbe tola?
Vagy fejszével ütött agyon buta oláh?»

... E gondolat még 30 év múlva is megrázza a költőt s meg Petőfi minden igaz tisztelőjét! ...
(Foldes)

A szemről egy kis statisztika.

Irla: Dr. Burger Péter.

Nehogy valamely t. olvasóm rám süsse bevallom: biz ez reklam s humanizmus szolgálatában. Tehetek-e én vagy bárki arról, ha rossz világot élünk, rossz csillagok járnak? Ha már a jó bornak is kell ezeget és magunknak kell egre földre dicsérnünk a közegészség és vele a közjó érdekében tartott népszerű felolvasásainkat. A nemes városi tanács megtagadta anyagi támogatását, hat mi ön erőnkön akarjuk a morális sikert kivívni, mihez való jogunkat csak senki kétségbe nem vonhatja.

Valamelyik legközelebbi vasárnapon rajtam lesz a sor, hogy a mi kedves szeretett debreczeni közönségünk ele álljak elmondandó a szemről és annak mékenti megóvásáról mindazt, mit az orvos tudomány e téren ez ideig felmutathat.

Rajongó szeretetben tudományunk e téra iránt talán elfogultnak fogunk bélyegezni, ha kijelentem, midőn szemről van szó, fölöslegesnek tartok minden méltatást. Azon népies mondás, hogy »ugy vigyázzon mint a szemre világra« legékebben bizonyítja, miszerint a kellő méltatásban részesül a szem. Kétségtelen, hogy az ember érzékei közül mindenkor a szemet tekintették az alkotó természeti erő legkedvesebb ajándékának, legcsodásabb művének.

Költők megénekeltek, szónokok ünnepelelték, bölcsészek a szerves erő munka bírásanak mértékül magasztalták, természettudósok mint felülmulhatlan tökélyű fénytani eszközt utánozni próbálták. A hatálon kívül bizonyára a leg súlyosabb csapás szemünk fényének, látóképeségének elvesztése.

Időzve még Grafa, az újabb szemészeti tudomány megállapításának rövid szavait miszerint »a szemnek értéke azok néma,

*) Egy statisztikus szerint Petőfi rövid 5 év alatt 775 darabot írt.

sohajának tengerében van elmerülve, kik azt egyszer birván elvesztettek; gondolom elég fölösleges munkát végeztem a méltatással.

Megfoghatatlannak kell mondanom daczára hogy e szerv fontossága ember emlékezet óta áthatja a társadalom minden rétegét; mégis mint alább kimutatom, csak nagyon kis részét foglaltatják annak, mit megóvására a fejlődött tudomány parancsolna.

Miután feladatommá tettem nyilvános felolvasásban foglalkozni az egyes szembetegségekkel, valamint a módokkal, melyek szerint megóvhatók és megóvhatók; itt csak ama kérdést vetem fel, hany ember kerülhetné ki szeméjét, ha azokat betartaná? Sajnos ez idő szerint e kérdésre biztos feleletet nem adhatunk es kétes, vajjon egyáltalán adhatunk-e valaha mert:

1. ször. Sok szembeteg nem keresi fel az orvost, hanem beteges é öszeretettel kuruzs-lókhoz fordul.

2. Sok szembeteg több orvost is felkeres.

3. Nem minden szemorvos vezet betegetől pontos naplót es közli azt.

4. A kiadott naplók sem tüntetik ki minden bajnak igaz okát.

Ezzel szemben azonban inkább módunkban azon világtalanok számát megállapítani, kiknek szemét megmenthetők lettek volna.

Igy Georg Mayer a statisztikai adatai 1876-ból mutatják, hogy az egész világon megvizsgált 208.381.478 ember között 180.537 vakot találtak.

Borradini kimutatása szerint 1886-ból az európai államokban 100.000 emberre átlag esik világtalan: Hollandiában 44, Lengyelországban 70, Olasz 75, Svéd-Norvég 80, Porosz 83, Francia 84, Német 85, Angol 88, Austria 94, Ir 120 Magyar 128, Spanyol 148, európai Oroszországban 210, Portugália 219. A mily szomorú e statisztika, oly örvendetes a világtalanok számának apadását feltűntető kimutatásai a rá következő — es legutóbbi éveknél.

Igy Poroszországban 1871. 100000 lakosból 95, 1880. 92, Hollandiában 1854. 60, 1889. 44. Angliában 1851. 102, 1861. 46, 1871. 95, 1881. 88.

E számok mindenestre a tudomány haladását es az egészségügyi ismeretek terjedését bizonyítják.

Szükséges es ha jól tudom, nálunk is így van, hogy minden népszámlálás alkalmával a világtalanok is számba vétessenek. Elfogadandónak vélnem Fuchs tanár ajánlatát, miszerint minden szem, mely egy méternyre az ujjakat megkülönböztetni nem képes, világtalannak veendő.

Ez igen egyszerű es minden laikus által megállapítható volna; de a vakság okainak megállapítását már szakorvosokra kellene bízni. Mindenestre érdekében állana a tudományok a felszemeiket is statisztikába foglalni, mert egyrészt ez is elég csapás az illetőnek, de másrészt meg ez csak ugy nyújtana segédkezet a szem egészségétanának fejlesztésére, mint a teljesen világtalan.

Ilyen alapon jelent meg egy kimutatás Kohu Herman boroszlói tanártól 1880-ban. 2573 részint 1, részint 2 szemre világtalan.

E kimutatásból látható, hogy azok tulajdonképen 3 osztályba sorozhatók.

I. Azon világtalansági esetek, melyekből sem megóvni, sem gyógyítani a tudomány mai állása mellett sem vagyunk képesek.

II. Azon esetek, melyek valószínűleg megóvhatók es gyógyíthatók lettek volna.

III. Azon esetek, melyek kellő óvintézkedés által bizton elkerülhetők vagy idejekorán alkalmazott segély által bizton gyógyíthatók lettek volna.

Azon szomorú eredményre jutunk, hogy 1000 világtalan között csak 225 volt menthetlen. 449 talán megmenthető, de 326 teljesen határozott sággal megmenthető lett volna.

Ugyanezen eredményre mint Cohn jutott valamennyi kutató es a legújabbban a vakok intézetéből kikerült kimutatások is, ugy hogy bátran állítható fel a tétel, miszerint 40%-a

a vakoknak megmenthető lett volna es a mennyiben nem minden szeméjét vezet vakságra, feltehető, hogy még több volna a megmenthető szeméjének száma.

Ugyancsak a fenti szerzőtől bírnak 70174 szembetegről kimutatást, melynél ama meglepő eredményre jutott, hogy tényleg 38%-a a szeméjének megóvható lett volna.

Nem-e elég szomorú, ha csak egy harmada is a szeméjének megóvható es meg nem óvatik!

Vajjon e számok nem-e hangosan követelik, hogy az állam es társadalom minden eszközt felhasználjon, annyit szenvedés es bánat, annyit munkaerő elvesztésének megakadályozására.

Fuchs tanár kiszámította a világtalanok fentartási költségét, melyet emberbarátainak kell viselni. Európában minden 1000 emberre 1 világtalan jutván, egészben 37000 világtalan van. Fejenként naponta 1 koronát számítva, ez évente 135 millió korona. Leszámítva ezeknek 1/4 részét részint mert vagyonosok, részint mert fentartásukat megkeresik, még mindig 101 millió marad. Felszámítva most már, hogy ama harmad része a vakoknak, mely megmenthető lett volna, naponta 2 koronát megkeresne ép szemmel, ez évente 300 munkás nap mellett kitenne 74 milliót, ez a fentartási költséggel együtt 176 millió korona veszteséget jelent. Az államok mint Fuchs helyesen kiemeli az ideig, eltekintve néhány trachoma rendelet es iskolai szabályzattól, alig tettek valamit a vakság terjedése ellen.

Magam is azt hiszem, hogy a vakok intézetének támogatásával ez irányban mit sem tesz. Kétségtelen, hogy ez szükséges es hasznos, de véleményem szerint sokkal nagyobb volna az érdem, ha gondoskodás történe, hogy ez intézeteket vakok hiányában be kellessen zárni, mint hogy azok szaporodásából ujjakat kellessen építeni. Az egyes szeméjéknél említendem a társadalom, egyesek es az állam teendőit, e téren itt csak néhány általános megjegyzést óhajtok tenni.

1. Gondoskodnia kell minden államnak, hogy orvosai a szemészetben teljesen kiképeztessenek.

2. Kevésbé népes vagy v. szegény vidékeken állami támogatással kell az orvosok letelepedését lehetővé tenin. (Ugy mint Svéd es Norvégország.)

3. Minden nagyobb városban állami szubvenciával kell szemészeti poliklinikát fenntartani.

4. Minden legfelsőbb egészségügyi hivatalban helye es szava kell legyen egy szemorvosnak is, akihez valamennyi szemészeti intézet köteles gondosan szerkesztett kimutatásokat küldeni.

5. Az államnak volna kötelessége az egészségos taníttatása a középiskolákban népszerű ingyenes felolvasások tartása, népszerű nyomtatványok terjesztése es a felsőbb iskolákban tartott népszerű ingyen előadások által a népet a szeméjének eleni övrendszabályokban oktatni es a gyors orvosi segély, szükségességéről betegedés esetén felvilágosítani.

Mig azonban az államok e fontos feladatokat teljesítendik az orvosoknak es orvos egyleteknek kötelessége a népet felvilágosítani a a tanároknak pedig kiváltságos állásaikkban hol minden eszköz rendelkezésükre áll, fáradságtalanul kell azon működniök, hogy több es több szeméjéket tegyenek az óvintézkedések által hozzá férhetőnek.

En ezt a mai fejlődött, találmányok korában nem is tartom lehetetlennek. Vajjon csak ezeltől 15 évvel nem neveltség tárgya lett volna, aki egy oly szerről almodozott mely eleréketleníti a szemgolyót, anélkül, hogy legesekélyebb mértékben kábitaná az embert, pedig el lehetne nek e máma cocaim nélkül. Vajjon amire 100 év előtt gondolni sem mertek, hogy a hólyagos himlő mint a világtalanság legfőbb oka, ki lesz kuszából, ható oltás által nem-e ismétlődött korunkban a a differitis elleni oltásokban? Ugyanígy miért ne volna remélhető a tüdővész, rak es siphilis oltása? Nem volna remélhető a hólyagok ellen is övrendszabályokat találni?

Véleményem szerint az orvosi tudomány legnagyobb vívmánya lenne, ha a szembajoknak többé nem gyógyításáról, csak megóvásáról kellene tárgyalni. Ez az idő jönni fog, — mert jönnie kell.

A társadalmi tudomány.

Irta: Dr Bartha Béla.

Tudom, hogy nagyon sok olvasó megfutamodik ennek a cikknek már a címétől is. Annak a kevesnek írok tehát, kik nem sajnálják a fáradságot e néhány sor keresztülböngészésétől.

A XIX századot sokan a természettudományok, mások a vas és gőz korszakának nevezik. Pedig sokkal méltóbb a neve: a humánizmus százada, érte azt úgy, hogy korunk magát az embert és emberiséget tette tanulmányának legfőbb tárgyává. Es a tanulmányok folyamán rajlott arra, amit a stagirai böles, Aristoteles már több mint 2000 évvel ezelőtt megírt hogy az ember társas lény.

A XVIII-század és XIX nek első fele az embert inkább csak mint egyest, tekintette életet az atom önczéljának, függetlenségének, önérdékének állítólag legmegfelelőbbben kívánta berendezni. A XIX század második fele, különösen pedig a vége, rámutat ennek az elméletnek a túlzására s az egészel szemben érvényre juttatni törekszik a közösséget, a társadalmat.

Nem magunktól vagyunk, nem csupán magunk vagyunk, magunk erejével nem létezhetünk, nem fejlődhetünk, tehát nem is tisztán magunkért vagyunk, ez korunk egyik legnagyobb igazsága.

Az emberek szűkebb, tágabb érdekére egy-egy társadalmi körök e társadalmi köröknek közös alapon fejlődött s ezért egy államot alkotó összességet, a társadalmat alkotja. Ahány külön érdek van nyelv, vallás, foglalkozás, műveltség és hasonlóknál fogva, annyi társadalmi érdekkörrel lehet szó, a hány állam, illetőleg politikailag szervezkedett nép, annyi társadalomról. Amiből önként következik, hogy a műveltség kezdetlegesebb fokain éppen csak társadalmi érdekkörökről beszélhetünk, valódi egységes társadalomról csak a magasabb kultúra fokán, a külön államok megalakulása óta.

Nemcsak az egyén életét, fejlődésének törvényeit kell tehát a tudománynak kutatni, hanem a társadalmi érdekkörök s a belőlük kifejeződő egységes társadalom életének s a fejlődésének törvényeit is.

Ez a tudomány a társadalmi tudomány a szociológia melynek alkotó részei a jogi s politikai, a nemzetgazdasági, erkölcs tudomány, és hiányos tekintetben a statisztika.

A társadalmi tudomány ha egyes ágai régebbi kezdetre vihetők is vissza, aránylag új keletű. Az ember hamarabb megismerte az őt körülvevő természetet, mint önmagát, legbonyolultabb nehezebb feladat volt az embernek, mint az összeség tagjának s ez összegeknél megnevezése — az egyes emberre vonatkozó anthropologiai anatómiai része sikerült, a fiziologiai még nincs teljesen megoldva, a lélektani pedig még fölöttebb homályos. Az embernek, mint társadalmi lénynek, a társadalmi élet ezerféle szálainak, összeköttetéseinek, utvesztőinek megismerése pedig mondhatom a kezdet kezdetén van.

Titokzatos, nehéz, és mégis oly vonzó és érdekes tudomány a társadalmi tudomány. Az emberi művelődést, nemünk haladását, sőt élet-sorsát is a társadalmi tudományok nagy kezdését dominálják. Ezek között is leghatalmasabb, legnagyobb a szocializmus, a munkáskérdés, a tőke és munka viszonya, a nemzeti jövedelmek arányos megoszlása.

A társadalomról, fejlődési viszonyairól, életének törvényeiről való rendszeres, tudományos felfogásunk összessége kepezi a társadalmi elméletet.

Ezek háromféleképpen lehetnek. A múlt utáni sóvárgó elméletek, s ennek hívei azokból az érdekkörökből kerülnek ki, melyek még nemrég uralkodók vol-

tak, de újabb fejlődés, alakulás, a korszellem újabb iránya folytán hatalmukat elvesztették, de meg elég erőseknek érzik magukat arra, hogy az idők kerekét visszafordítsák.

Ilyenek a maradiság képviselői a tulkszervatívok, mert van egészséges konzervativizmus is és az nagyon szükséges is, hogy legyenek a letűnt hűbériség és papiuralom képviselői. Ezek a haladást akadályozhatják, olykor rövid időre egészen meg is gátolhatják, de soruk végre is a teljes legyőzetés. Hazánk, mely a hűbéri és papisztikus államszervezetből csak 1848-ban, illetőleg 1867-ben bontakozott ki, most vivja ez irányzattal a döntő harcokat.

A társadalmi elméletek második osztályát a jelentős öitő elméletek képezik. Hívei nagyobb részt olyanok, kik az előző korok művelődési fokán tullelmedtek, de, még a jövő fejlődésre az időt, ha netán felelmesítették is a fejlődés irányát elérkezettnek nem látják, vagy kellemetlen nekik a meglévő viszonyok bolygatása, vagy éppen boldogulásokat, előhaladásukat remélik azok érintetlenségéről, — ezek a jelen stáberei, kapaszkodói.

A dolog természetéből következik, hisz a jelen elméleteknek legfőbb b h i v e, a múltból nehéz volt a jelenig menni, onnan még nehezebb kimozdulni, a létezők bolygatása ezer millió érdeket sért, a befolyásosak, a hatalmasak a jelen alapján helyezkednek el és rendezkednek be, minden mozgás, minden váltás az ő sorsukat és érdeküket érintené.

Az uralmon levő egyének és társadalmi osztályok a jelen társadalmi elméletének hívei s azt vallási, jogi és erkölcsi intézményekbe igyekeznek átönteni.

A harmadik a jövő elmélete, mely rendszerint hosszú időn keresztül a legrosszabb helyzetben van. A múlt hívei engesztelhetetlen ellensége, a jelen hívei mindent elkövetnek megbuktatására. Zászlója alá csak vagy azok sorakoznak, kik szellemileg legjobban kiemelkednek kortársaik fölött s önérdéküket az emberiség érdekében k alá tudják rendelni, ami mindig bizonyos martiriummájár; vagy az alsóbb, az elnyomott osztályok tagjai, kiknek kebelében természet-szerűleg él a jobbatani vágy; vagy a rajongó lelkek csatlakoznak az új irányhoz, kiket elragad egy-egy eszme vagy akinek minden jó a mi nem olyan, mint az eddigi. Éppen azért a jövő elmélete eleinte mindig radikális. A gyökereikig menő újításra törekszik. Később mind jobban hódítva és a gyakorlati, megvalósuláshoz közeledve veszít ellességéből.

A jövő elmélete rendszerint az eszményt allítja föl. Megvalósulása csak tökéletlenebb alakban történheti, a mikor a jelen elméletek válik s jelen tulajdonképpen befejezik pályafutását. Újabb nezetek újabb eszmék merülnek föl — jön a jövőnek újabb elmélete mely azt, ami hajdan a jövő volt s aztán, ha tökéletes alakban is, de a jelené lesz, a múlt elméletévé változtatja.

Ez éppen a haladás törvénye, mely alól semmiféle emberi intézmény nincs kivéve.

És itt rejlik a jól felfogott kereszténység végtelen tökéletességű ereje, mely a múlt jelen és jövő elméletét magában foglalja: „Legyetek tökéletek s mint a timentenyek a tyátok tökéletek.”

Ez a kereszténység alapigéje. A kereszténység a haladás végtelen perspektíváját nyitja meg az emberiség előtt, az igaz kereszténység a múlt jelen és jövő társadalmi elmélete.

A határtalan tökéletesedés benne az gazság és szeretet lesznek a kereszténység örök fentartói mert ezek eszményei a múltnak, jelennek és jövőnek. Ebben megoldottnak a társadalom összes kérdései.

A XIX. század egyik utolsó karácsonyán, a századveg ateisztikus eszméivel irányzatával szemben talán érdemes volt e végkövetkeztésekre eljutni.

A riport.

Irta: Livinus.

Mi a riport? Magyarra fordítva azt jelenti, hogy hírvárás. Különböző hírforrások bejárása.

Hogy riport előálljon, kell hozzá első sorban is bizonyos hely, ahol az események megteremnek, illetve mint gyűjtő medenczébe összefolytnak.

Azután kell egy Pry-Pálszerű, mindenütt ott levő s mindenhez értő ember, akit a polgári életben újságírónak is neveznek, aki e helyeket naponta felkeresi s ott addig beszél, míg közlik vele az előfordult eseményeket, vagy kidobják onnan. Mikor aztán az a bizonyos újságíró e helyeket változó szerencsével bejárta a különböző értesítéseket az örökösön készenlétben tartott czeruzával egy papírdarabra saját külön olvashatatlan írással rávetette, elvégezte a riportot.

A riporternak a kötelessége ezután az, hogy a tőle telhető gyorsasággal bemenjen a redakcióba s ott a szerzett értesítéseket különböző újdonságok, napihírek és cikkek alakjában leírja. Tőle a gyorskezdő szedőkhöz megy a kézirat, kiknek kezeiből néhány óra múlva legfrissebb hírek és szenzációk alakjában a hírszomjas közönség elé kerül.

A napilapnál nagyon fontos dolog a riport és éppen ezért nagyon fontos személyiség a riporter is. Reá van bízva a lap legfontosabb része, a hírek rovata. Amelyik újságnak a mai világban nincs ügyes riportere, az bátran becsukhatja a boltot, mert az olvasóközönségnek az újságban nem erkölcsi predikáció, nem nyelvészet, csillagászat, közművelődés, történelmi oknyomozás vagy Fröbel egyleti alapszabály kell, hanem mindenekelőtt hír, pletyka.

Első sorban is ezt a rovatot nézik át, csak azután tér rá az olvasó az erkölcsi, nyelvészet, csillagászat stb.-re, aszerint, hogy kinek mi a foglalkozása, melyik rovat vagy tárgy érdekli jobban.

Mindenki szeret a más háza előtt söpörni, mindenkinek van oka törödni a mások dolgaival s örülni a mások baján kárán, vagy szerencsésén. Ez közös erénye az embernek nevezett társas állatnak, amit az újságoknak is respektálniok kell.

A híreket pedig a riporter liferálja. A lábával működik, míg összeszedi, kezével míg leírja és fejével míg megfogalmazza azokat. Mind a három műszernek ugyancsak röndben kell ám lenni, mert a híreket gyorsan s mindamelllett tiszta, mindenki által könnyen megérthető stílusban kell megírni. Rövid legyen és világos.

Ismerek nagy műveltségű, sok nyelvet beszélő uri embereket, tudósokat, tanárokat, akik könyveket irtak össze, de azért nem képesek egy utczai verekedést, vagy egy kisebb gyűlést hír alakjában megírni. Ez csak az újságíró tudománya, amit gyakorlat közben sajátít el.

De tulajdonképpen eltértem a tárgytól. Nem az újságírás, hanem hírszerzésről kellene nekem most beszélni s ülönösen pedig a debreczeni hírszerzésről.

Hírforrás nálunk számtalan van. Városi, megyei hivatalok, egyházak, iskolák, bíróságok és mindenekelőtt a rendőrség. — A rendőrség szolgáltatja a legérdekesebb híreket. Ide jön össze minden esemény.

Gyilkosság, lopás, betörés, tüzesetek, öngyilkosság, sikkasztás, baleset és más hasonló zsiros riporteri falat. Itt jönnek össze jelentések alakjában az egész város eseményének szálai. E jelentéseket adják oda a rendőrtisztviselők a riporternak, a ki úgy ismeri már azokban a járást, hogy egy tekintettel készen van vele.

— 50 frtos lopás. Ez elég érdekes. Husz újdonság lesz belőle. Van még valami? Aha... Egy bűnbanda. Kitűnő, írom azonnal, hogy is van csak?

»Késes 4211 Tolvaj Jánosné rozott, házaban tolvaj, betörő, Szemes János hajcsár teg, este 6 180 frt vasárról hőlgy, kácsya berugott, pénzét ellopt. III. ker. rend.»

— Kész van. Alázsolója. És szalad tova. Ebből a néhány szóból aztán a következő szenzációs hír kerül a publikum elé:

* **Bünbarlang a Késes utcában.** Veszedelemes bünbandát fedezett fel ma délután a rendőrség. Tolvajok, zsebmetszők és kétes hírű hölgyek kötötték szövetséget T o l v a j Janosné nevű rendőri megfigyelés alatt álló rovott multu özvegyasszonnyal, kinek késes utca 4211 sz. házában szoktak egybegyűlni estenként, hogy a gyantalan járókelők közül azokat, akiknél pénz sejtene, a bandában levő nők által az utcáról becsalják s ott kifosztják. Tegnap este S z e m e s Janos vidéki hajtsár vitte arra bajsorsa, ki két tehenet hozott be a vásárra s azokat 180 frtért eladva szállást keresett éjszakára. A késes utca alacsony hazai kőz botorkait, mikor a banda lesbeálló nőtagjai becsalták az udvar végen levő ablaktalan szobába s ott kezesen hozzásimulva borral kínálta meg. Szemes elfogadta a gyöngéd nő kezéből jött hevíto italt — és ivott hatalmasan. Be is rugott úgy, hogy a később előkerült férlikra kártyáznai; vesztéségre csak úgy homályosan emlékezett vissza s csak akkor ebredt fel a szomorú valóra mikor bajnaltajba az utcán magához térve nem találta meg zsebében a tehenkék arat tartalmazó pirosbőrből készült bugyilárst. A kifosztott hajtsár kétségbeesetten szaladt a rendőrség központra, hol Pávay Gyula ügyletes rendőr biztos azonnal megette az intézkedést az eltitult pénz visszaszerzésére. A megejtett vizsgálat aztán a bünbanda összes tagjait a rendőrség kezébe ejtette, amely T o l v a j Janosné és a többi him és nőnemű kétes existenciákat elfogja és nyomozást indított azok viselt dolgainak leleplezésére. A hajtsár penze még azon frissében került elő a késes utcai ház egyik rejtett odujából.

A rendőrségi riport neha bő es becses anyagot szolgáltatna akármelyik regényírónak is. Ha valamikor az találna eszembe jutni, hogy saját műveimmel gazdagítsam a magyar drámairodalmat, akkor szindarabjaim tárgyát okvetlenül a rendőrségnél szerzett hírekből merítenem s ha a közönség kifűtőlné is a darabjaimat, annak tessék elhinni, nem a mese szegénysége, hanem bizonyára az én silány képességem volna az oka.

Az élet igazi bajait, apróbb és nagyobb szenvedéseit, epizódjait ott lehet a legközelebből ellesni. Nincs az a tanulásban megkopaszodott fej, vagy erőszakos viharában uszó fantázia, a mely megkapóbb, közvetlenebb részleteket tudna kifundálni az ember életéből, mint a minők neha a rendőrségtől, sőt a rendőri jelentésekbe belekerülnek.

Tanulásgosak is ezek a mindennapi események. Az emberben növeli az erkölcsi érzést. Meglátja, az egyes szenvedélyek mint nőnek, mint fajulnak vétékké, majd bűnné, s mint sodorják az embert a posványba, a megsemmisülésbe. Látja, figyel, hogy terem a bün, hogy lesz belőle romlás. Meglátja, hogy mit nyerne mindazok, kik az egyenes, igaz utról elengedik magokat tántorítan, sokszor anélkül, hogy tudomásuk volna arról, hogy a bün ösvényére leptek. És ha egyszer raja van, mindig mélyebben süllyed a posványba, míg végre önludatra ebred s borzadva veszi észre, hogy bünös. Visszatérne, hej! de már késő. Nem lehet.

Könnyelmű, kártyás ifjak, tapasztalatlan leányok! kíséjétek a riportert utjain, megláthatjátok, hova viszi a hasonló teremtményeket a feketevestett szenvedély. Tanulhattok belőle.

Nemrégiben történt, hogy egyik kollégámmal együtt jartuk be a rendőrkapitányságokat. A körut a Teleki utcán levő III. ker. kapitányságnál kezdődik s oda mentünk legelőször, felkeresni Margittay kapitányt és T ó t h Sándort az erélyes kezű rendőrfogalmazót, a kire a tolonczügyek intézése is rá van bízva.

A fogalmazó éppen tárgyalt. Nem akartuk megzavarni s addig míg azt befejezi, a biztosok szobájában beszélgettünk. P ó s a l a k y Mihály bátyánk vitte a szót.

A szobában körülnézve egyik sarokban a késő őszi csipős napok daczára nyílt kartonruhába öltözött fiatal leány vettem észre, amint esendés megadással üldögélt a varakozó tolonczok számára szolgáló falöcán.

Nagyon fiatal, fejletlen leány lehetett, arczán a korán kezdett élvezetek jellemző nyomával. Gyakran lehet illyet látni a rendőrség helyiségében. Szinte megszokja az ember.

E leány arczában volt azonban még valami szende vonás, amit a szervezetpusztító kerai bün nem tudott letörölni, nagy buzavirágzinü szeméből pedig szelidség sugárzott ki.

Minél jobban figyeltem, annál inkább kezdett érdekelní a leány sorsa, aki figyelő, szuro tekintetemet azzal a nyugodt, szembe néző arccal fogadta, a mely mutatja, hogy az ilyenekhez nagyon is hozzá van szokva.

Megszólítottam.

— Hogy kerültél ide, kis leány?

— Kórházból jöttem ki. Most haza küldenek, választott a kis toloncz, miközben a a jól nevelt foglyokhoz ilően felállott előttem.

Alacsony, vékonyka alak volt, kopott kartonruhaja csak kevéssé fedték be testét, méztelen sáros lábai térdig kilátszottak alula, s abból, hogy mozdulatoközben a vékony szoknya oly módon simult testéhez, hogy feltűnően látni enged e annak körvonalaít; sejteti lehetett, hogy m e g i n g s i n c s e n r a j t a.

— Hány éves vagy?

— Tizenégy multam a nyáron.

— Látja, — szolt hozzám Pósalaky bátyánk — milyen dolgok fordulnak elő a mai világban. Még azt sem várta, hogy kijőjön a pólyából, már sietett elajásodni.

Az nem lehet, — vettem vissza a biztosnak, hisz ez még gyermek.

S hogy megbizonyosodam állításom helyessége felől, megkérdeztem a kis rongyostól:

— Miért voltál a kórházban, — mi bajod volt?

A leány lesüté szeméit és hallgatott.

Eleget tudtam. Elmélázva álltam meg mellette. Bántott az a gondolat, hogy egy tizenégy éves gyermek ennyire lehessen képes sülyedni. Kerestem magamban azokat a lélektani okokat, a melyek e gyermeket a legundorítóbb vétékek posványába kergethették, a hol a buja évek s az emberek szórakozási vágya rövid idő alatt vázt, előhalottat csináltak belőle.

— Szerencsétlen gyermek, hogy tevédhetél ily korán a rossz utra?

A leány még mindig halgatott, csak a fél vállát vonta fel egy kicsit, miközben a közelmúlt gyermekkoron emlékeibe látszott elmerülni.

— De hát mond még nekem, gyermekem, mi vitt ki téged a csendes családi körből a romlás utjára — kérdem tovább.

A leány kis vártatva megszólalt lassan.

— Minek tetszik erőltetni. Anyámra ráfogták, hogy rossz volt, nekem is megmondtak regen, hogy én sem lehetek jobb. Tizenket éves voltam, mikor meghalt s dolgozni kellett mennem pedig akkor senki se tanított rá. Mikor megpróbáltam dologba menni, mint a többiek; csufoltak s szüntelenül szegény anyám vétékeit vágták arczomba aki pedig olyan jó volt és olyan szelid, hogy csak a gonoszság mondhatott rá valamit. Akkor úgy megundorodtam a munkától.

— Hat apád?

— Apam! — folytatta a leány szikrazó szemekkel, indulatos hangon, — az apám. A nyomorult! . . . Szegény anyámat elkergette magától, ráfogta, hogy megcsalta őt, mert a vereshaju kedvesét akarta helyébe hozni. Az lett a gazdasszony a házban és nekünk éhezni kellett. Tudtam én, jól láttam én mindent, a sors hamar megtanított gondolkozni. Más gyermek még játszott akkor, a mikor én már atkozni tanulam azt a perezet, melyiken a világra jöttem.

— Dolgozni nem tudtam, még nem is akartam. Inkább elbeszélgettem a bajomat azoknak az uraknak, a kiket még az apám házából ismertem. Érdeklődni látszottak sorsom iránt. Egyik magához vett, beszélgetett. Ott voltam

nála hat hónapig. Istenem milyen idő. Azután megunt, elkergetett. Mentem egy másikhoz. Onnan tovább, másfél éven keresztül mindenkihez a ki csak hitt, akinek kelletttem. . . És most itt vagyok . . . itt . . .

A beszéd alatt a gyermek hangja mindig indulatosabb, izgatott lett, utoljára heves köhögés fogta el, amely rögtön vörösré változtatta halovány arczát.

Meghatva néztem a kis sorsüldözöttet s mikor rohama csendesedni kezdett, halk, résztvevő hangon sugtam neki:

— Térj a jó utra, még nem késő. Dolgozz, munkálkodj mint annyi millió meg millió ember.

A leány idegenül nézett rám e szavakra s daczosan rázta meg fejét.

— Dolgozni, csak mindig dolgozni. . . Soha! . . . A dolog eldurvit, megvéni és nem fogok kelleni senkinek sem.

Csodálkozva néztem az apró teremtsére. Megragadtam vékony karjait s úgy néztem a szeméi közé.

— Nem akarsz javulni, szerencsétlen. Látod, hova haladtál ezen az uton, Nemsak testedet, de lelkedet is tönkretetted és még annyit sem szereztél vele, amennyi testedet betakarja.

Nem tudom, mit mondtam volna még neki, de e pillanatban hatam mögött hallatszolt a fogalmazó hívó szava.

— Itt vannak a jelentések. Egy kisebb lopás.

Sietve mentem be hozzá, riport várt reám. A veszendőnek indult lelkek megmentése nem az én hivatásom, mert akkor kire maradnának a nap szenzációi. Az újdonság rovatnak változatosnak kell lenni, mert ugy kívánja a közönség.

Csak most veszem észre, hogy sokszor és nagyon eltértem az eredeti tárgytól. Nem tudom, minek is bizott rám az én kedves szerkesztőm ilyen dolgokat. En írjak a riportról! Hiszen, ha írni kell róla egyet-mást, azt csak megteszem, de egy hosszú közleményben mindig azzal foglalkozni, mindent elárulni, azt már nem kívánhatják tőlem. Utóvégre nekem is lehetnek szletli titkaim.*)

Széljegyzetek.

Az Ország-Világ karácsonyi Irodalmi Almanach-jából.

Ha irsz egy pár sort az almanachba s kinyomatják mellé a fotografiádat, ne gondold, hogy meg vagy örökítve; — kollegám az újságírásban . . .

Az újságíró neve nem az emléksorok alatt, képe nem a fotografiában tűnik elő, ne gondold tehát, hogy az Ország-Világ szerkesztősége valami nagy szolgálatot tett neked, mikor velem együtt arra kért fel, írjal emléksort és küldd el a fotografiádat, — mert erre te képtelen vagy s csak a rosszul leplezett hiúságod tűnik elő magad helyett.

Az újságíró képe és jelmondata ekképen meg nem örökíthető, mert az X-sugár erre még nagyon tökéletlen. Olyan sugárról írjal majd riportot, a mely nem a sziveket és veséket avagy az agyvelőt vizsgálja, mert az mind hazug képet ad, hanem a *lelket* örökíti meg, — s ha ez a riportod nem lesz kacsa, akkor majd bemutat téged is az almanach. Ma még fáradságos munka volna ez nagyon. át kellene hozzá forgatni a kezéd alól kikerült újságok vaskos kötetjeit s ha van hozzá *lelked*, hogy megtudod eleveníteni a betűket s azok beszélnek majd neked,

*) Ha hosszan ír, akkor csak önmagát árulja el, t. barátom, riportnernek röviden kell írni! Szerk.

talán nyomára jössz, mit fog mutatni az az X-sugár . . .

Ezeket a sorokat *Fejő* munkatársam vette papírra, mikor meglátta az *Ország-Világ* szerkesztőségének levelét s mivel a *Debreczen*-ben én nem, csak ő szokott böleselkedni, magam most sem próbálom meg, hanem beküldöm az övét.

Kohányi Gyula.

Látogatás.

Hó kavargott ott künn
A szél süvöltve bug . . .
Hova viszi lelkem
A hóval behullt ut!
Hová, merre megyen
Merre viszi vagy!
Hol lel pihenőt a
Ködös éjszakába'.

Föl a hegynek viszi
Vandor utja messze,
Csillogó hóval van
Az utja befödve.
Mint a gondolatnak
Sebesröptű szárnya,
Ugy tör előre a
Zuzmarás homályba.

Mignem elér oda
Hova vagy vitte
Kicsi kis sirodhoz,
Ki a temetőbe
Hol nem vagyok magam
Hiszen mind eljöttünk!
Kis siri virágom
A kik csak szerettünk.

Látogatni téged
Im eljött bus apád
Redők keresztelik
Bu-terhes homlokát.
Talán meg is érzed
A mint ide omlott;
Fürösztgeti könnyel
Ezt a drága dombot.

Sietve tör elő
Anyád a homályba'
Raismerni nagyon
Lázás alakjára.
Bugó síró szoval
Fiat hívja . . . kéri
Bomlott gyászát a mint
Sirodra teríti.

És megállunk halkán,
Nem hallod? nem érzed?
Kis karácsonyfádat
Hoztuk el te néked.
Eljöttünk, elhoztuk
Behintettük fennel
Ragyogó gyémánttal
Csillogó könnyűvel.

Szívet tépő buval
Kiáltunk utánad!
A mint díszítgetjük
Kicsi hideg házad.
Pihenő kis szíved
Talán föl is érez
Ha szívünk hozzád ér
Porod fedelehez.

— S míg szívünkre bánat
A földre száll az éj
Kibontva szárnyait
Sivítva bug aszél . . .
Majd elfárad dühe
Fuvalommá gyengül,
Átrezdül egy sugar
Oszló fellegekbe.

És mintha kis kezéd
Mutatna az égre
Sötét fellegekbe
Kipattanó fenyre.
Ugy-e megtanítja

A mi ott világít
Reméni! . . . feledni! . . .
Bus látogatóid.

Vértessy Ida.

TARKA ÉLET

Hangulatok Karácsony
előestéjén.

A hó finom pelyhekben hull alá az égből. Igazi téli este van.

Az utca különös képet mutat. Az emberek sietve haladnak tova és csak egy pár pillanatra válnak szót ismerőseikkel, kiket utjukban találnak.

Sokan még ezt sem teszik meg, csak kalapemeléssel üdvözlik egymást.

Az üzletek tömve vannak vevőkkel, — mindenki igyekszik szükségletét gyorsan beszerezni.

A fehér Auer-lámpák is felgyultak már és gyönyörű, kápráztaó fényt árasztanak a járó-kelőkre.

Még a lámpagyújtató is siet, hogy munkáját hamarabb végezze el, mint máskor, mert várják már honn az ő szerető hitvese és kedves gyermekei. Mily szegény és mégis mily boldog ő ez este családja körében. Hazaérkezve az ő kincsei, gyermekei tulboldog szívvel fogadják. Tetszik a gyermekszíveknek a sok apróság, melyet édes apjuk nehéz, fárasztó munka után szerzett pénzeszkéből vásárolt övének. Ők is boldogan ünneplik megváltójuk Jézusnak születésnapját.

Az üzleti kirakatok előtt kíváncsi bámész tömeg áll. A bazaros és cukorka üzletekben annyi a dolog, hogy sok vevő kénytelen odahagyni az üzletet és más üzletbe menni, hol talán hamarabb fogják kiszolgálni, de az nehezen megy ma este.

A karácsonyfák árulókna k is jó dolguk van.

Karácsony előtt egy pár héttel már kirakják az erdélyi havasokból idehozott szép nagy karácsonyfákat a piacra. Eleinte nagyon lassan fogy, de az utolsó napokban már alig tudják kielégíteni a vevő közönséget. A kósó délután még mindig ott állanak ők a nagy hidegben, maradt még egy esomó apró fenyő ágacska, megveszik azokat a szegények mert azoknak s vannak gyermekeik és ők is szeretik azokat nagyon, igazán . . .

Annak a szegény gyermeknek talán még jobban esik az a kis egyszerű ágacska, melyen egy pár krajezáros cukorka függ; mint a gazdag gyermekének a nagy, díszes arany és ezüstös diókkal babákkal és más drága apróságokkal feldíszített karácsonyfa.

A népes utca kezd csendesedni. Mindenki siet hazafelé. A hordárok lótnak futnak, régen nem volt ily sok dolguk, mint ma, szent karácsony előestéjén.

Hja, de egyszer esik esztendőben karácsony!

Az üzleteket is lassan lassan bezárják. Alig látni már valakit az utcán, csak néhány, otthon nélküli alak jár-keel, minden cél nélkül. Ők megbuzódnak rendes fészkekben, elgondolkoznak talán egy kissé az est jelentőségéről, majd elúzik maguktól gondolataikat és átadják magukat az éjszaka csendes birodalmának.

Álmodnak. Vajon miről? Talán karácsonyról, talán meghalt szüleikről, a vagy a multról?

A kávéházak is csendesek. Siri csend honol a helyiségben. Nagyon szomorú képet mutat a kávéház. Az Auer égőknek csak a fele van felgyújtva.

Félhomály van a helyiségben. A főpinczér nincs most jelen, ő családja körében ünnepel. Csak a marqueur és egy kiszolgáló vannak a kávéházban. Ők ketten is nagyon kényelmesen elvégzik teendőiket. A kassza-tündérek is szomorúan ülnek trónusukban. Eszökbé jut valami. Talán nekik is a mut . . .

Most sajnálhatják csak igazán kasszirnöi voltak. Ez este talán ők is magokba térnek.

Egy nagy, de szegény elhagyatott művész ül a kávéház egyik félreeső helyén.

Fejét magasra emeli, csillogós sötét kék szeméit egy pontra szegezi, mereven nézi azt sokáig és mélyen gondolkodik . . .

A művész, ki hegedűjét most is kezében tartja, árva.

Piczi gyermekkorában haltak el szülei. Megkönyörült az árva gyermeknek egy gyermektelen házaspár; magokhoz vették és nevelték.

Kiváló talentuma már gyermek korában mutatkozott. A száraz tanulás nem elégitette ki lelkét. Tanult örökösen, fejlesztette nagy zenei képességét.

Gyámszülei azonban elhaltak, ő ekkor ismét magára hagyatva maradt a nagy, ismeretlen szürke világban.

Küzdött erősen, de küzdése hiábavalónak bizonyult.

Az ifju szerelmes lett egy leányba, ki azonban nem érzett viszont szerelmet a szegény bohém iránt.

Ez lett vágyainak és küzdéseinek gyilkosa. A szép leány rövid idő alatt meghalt, a mi még jobban elkésérette a művészt.

Nem törődött többé semmivel, tanulmányait sem folytatta tovább.

Ezentul csak egyedül az ő kedves, egyetlen egyének, mindenének, a hegedűjének élt. Rendes kávéházi alakká lett. Zülleni kezdett.

Az óra 12-öt ütött. A kávéházi záróra elkövetkezett. Épp akkor ébredt fel merengéséből a művész is. Hóna alá vette hegedűjét, melancholikus tekintettel bucsut intett a kassza tündérnek és távozott.

Három nap múlva lehetett olvasni az összes helyi lapokban, hogy Richard, mert csak így hívta őt mindenki, az egy időben nagyon is híres hegedűművész, karácsony éjjelén egy kávéházi üzlethelyiség előtt föbe lölte magát.

Ilyen a bolond, szeszélyes sors, mely nem ismer kiméletet.

Ez a szegény Richard szomorú története . . .

Reggel van. A városban ünnepi csend honol. Mindenki az Isten házába siet, hol felhangzik az ünnepi zsolttár és zsolozsma majd fohászra nyílnak a hívők ajkai.

Csak a harangok és kongása szól bele az ünnepi csendbe.

A béke, a szeretet nagy és magasztos ünnepeit üdvözöljük benned Nagy Karácsony napja!

Székely Mór.

A „Debreczen“ karácsonyfája.

— Mai számunk. —

Mire ez az újságszám eljut minden házba, ahová naponként be szokott kopogtatni, elvívén a mi lelkesedésünket, szeretetünket és munkakedvünket, amelynek minden parányát beleöntjük naponként a hasáiba, — Karácsony ünnepe virrad a világra.

A szeretetnek magasztos ünnepén mindenki nyújt valami kedveset, valami szépet ajándékként annak, akivel össze van nőve a lelke. Vajjon hogyan maradhatnánk mi el ebben a nagy versengésben, akik minden izünnkel, minden dobbanásával szívünknek össze vagyunk forrva a mi édes szüléinkkel a közönséggel. Igyekeztünk tehát, hogy tehetőségünk szerint a megszébbet, a legértékesebbet, a legimpozánsabbat nyujtsuk, a mely ha el em érheti is, legközelebb a szeretetnek azt a mértékét, amely szívünket betölti.

Ha tehát szívesen veszi tőlünk ezt a meggyújtott kis karácsonyfát a közönség, a mi fáradsagunk megtalálta jutalmát s boldog lesz a mi ünnepünk, olyan boldog, amilyen boldogot és szépet minden olvasónknak szívünkben kívánunk . . .

Mai lapunk a rendez terjedelmnek éppen háromszoros tömegében jelenik meg az olvasó előtt. A főlap maga 16 oldal melynek tartalma a következő:

Vezércikk: Irta: B. J. (dr. Benedek János.)

Tárca: „Rab lélek”. Irta: Révi Nándor. — „Szeretett?” Irta: Alexis.

Czikkek: „A világ béke”. Irta: dr. Szántó Sámuel. — „Petőfi az Arany költészetében”. Irta: Kiss Ferencz. — „A szemről egy kis statisztika”. Irta: dr. Burger Péter. — „A társadalmi tudomány”. Irta: dr. Bartha Béla. — „A riport”. Irta: Liviusz. — „Szeljegyzetek”. Irta: Kohányi Gyula. — „Látogatás”. Irta: Vértessy Ida.

Rendes rovatok: „Tarka-Elet”. „Hangulatok karácsony előestéjén”. Irta: Székely Mór. Táviratok: „Ujdonságok”. „Szinház”.

Ezenkívül van egy 8 oldalas melléklet, amely tisztán szépirodalmi, maradandó becsű tartalommal bír, a címe: *Karácsonyfa*, közleményeinek címei és szerzői a következők:

„Karácsony”. Irta: Szabolcska Mihály. — „Karácsony ünnepén”. Irta: Mitrovics Gyula. — „A nagy Szaladin inge”. Irta: Könyves Tóth Kálmán. — „Napkeleti példabeszédek”. Arab eredetiből fordította: Diesőfi József. — „A költő koronája”. Irta: Sebestyén diák. — „Távolban”. Irta: E. Kovács Gyula. — „A félelmetes ember”. Irta: S. Szabó József. — „Vezeklés”. Irta: Mankaly Ede. — „Téli kép”. Irta: Kuti Zsigmond. — „A dalnok álka”. Irta: Uhlend, nemetből fordította: ifj. Thót László. — „A gályarab”. Irta: Vértessy Arnold. — „A kis Demosthenes”. Irta: Tassi Miklós. — „Patak Zsófi”. Irta: Kanizsai Endre. — „Fatum”. Irta: Polgár Teruska.

Táviratok.

Nemzeti mozgalom az egyetemen.

Budapest, decz 24. (A Debr. ered. táv.) A szerb, oláh és tót egyetemi hallgatók a nemzeti politika támogatására itt Budapesten — nemet nyelvű — lapot szándékoznak megindítani. A napokban itt járt a szerb tuzok mo-tani vezére, Dr. Gavrila és tanácskozott a nemzeti ifjak vezetőivel új akció megindítása iránt, melybe az egyetemi ifjak is bevonhatnának.

A parlamenti helyzet.

Budapest, decz. 24. A Debr. ered. táv. A képviselőház legnagyobb része ma elhagyta a fővárost s üresen maradtak a pártkörök, csak a Kossuth pártban volt élénkség. A hetfői ülésen már teljes számban megjelennek a képviselők, mert az elnökök az elutazó párt tagoknak erősen szívükre kötöttek, hogy hetfői ülésen teljes számban vonuljanak be. Ellenzéki körökben bizonyos várakozással tekintenek a ma déli minisztertanács elé s a pártnak Budapesten időző tagjai nyitán kijelentik, hogy a part magatartása aligha fog változni.

Ujdonságok.

* **Karácsony.** Lapunk összes előfizetőinek, minden olvasójának, városunk minden lakójának; magyar hazánk minden igaz hű fiának honfitársi üdvözléssel kívánunk boldog karácsony ünnepet.

* **Karácsonyi istentiszteletek.** A reformatusoknál. Ünnep első napján szombaton d. e. 9 órakor predikál Mitrovics Gyula lelkész, urvacsora osztásban segédkezik Szilágyi Imre. Kistemplomban predikál Diesőfi József, urvacsora osztásnál segédkezik Csutoros Albert. Kossuth utcza templomban predikál Könyves Tóth Kálmán, urvacsora osztásnál segédkezik Nagy Zsigmond főiskolai tanár. Ispotaly templomban predikál Belteky Lajos, urvacsora osztásban segédkezik Kecskeméthy M. Lajos főiskolai tanár. Első nap d. u. és második nap d. e. és d. u. a legatusok szolgálnak. És pedig ünnep első napján d. u. a nagytemplomban Szabó Bertalan esk. felügyelő, kistemplomban Soltész Elemér szenior, Kossuth utcza templomban Demjén Ferencz 4. th.

Ispotaly templomban: Bogdán Lajos esküdt-felügyelő. Karácsony másodnapján d. e. a nagytemplomban: Soltész Elemér szenior, a kistemplomban: Szabó Bertalan esk. felügyelő, Kossuth utcza templomban: Bogdán Lajos esk. felügyelő, Ispotalytemplomban: Demjén Ferencz 4. th. Karácsony másodnapján d. u. a nagytemplomban: Bogdán Lajos esk. felügyelő, kistemplomban: Demjén Ferencz 4. th. Kossuth utcza templomban: Soltész Elemér szenior Ispotalytemplomban Szabó Bertalan esk. felügyelő. A városi szegényházban másodnap délelőtt predikál es urvacsorát oszt B e l t e k y L a j o s s. l e l k é s z. — R. katolikusoknál. Karácsony 1-ső napján éjjel 12 órakor ünnepélyes nagy mise, tartja dr. Wolafka Nándor v. püspök, plébános, reggel 6 órakor nagymise, tartja Kovács Mark s. lelkész, 9 órakor ünnepélyes nagy mise, tartja Molnár Kálmán s. lelkész. D. u. 3 órakor ünnepélyes délelőti isteni tisztelet tartja dr. W o l a f k a N a n d o r, Deczember 26 án reggel 7 órakor csendes szent mise. tartja M o l n á r K á l m á n s. l e l k é s z, 9 órakor ünnepélyes nagy mise tartja Dr. Wolafka Nándor, utána szentbeszédet ugyancsak dr. Wolafka Nándor, fel 12 órakor csendes sz. mise, Hamernyik Sándor segédlelkész, d. u. 3 órakor litania és utána rózsafüzér ajtatosság tartja: dr. Wolafka Nándor. — Ág hitv. ev. a n g e l i k u s o k n á l: Az ág. hitv. ev. templomban karácsony első napján d. e. 10 órakor Materny Lajos lelkész tart istentiszteletet: melynek végzetével az Urnak szent vacsorája fog kiszolgáltatni s offertorium fog tartatni. Delután 3 órakor Hajász Lajos hitoktató s. lelkész tart beszédet. — Ünnep másodnapján e. e. 10 órakor Hajász Lajos tart urvacsora osztással egybekötött istentiszteletet.

* **A. D. - N. - E. - u j é r á j a.** Ez a három betű — mint mindenki tudja — a Debreczen Nagyvárad Értesítő, a legrégebb magyar lap nevének kezdő betűit jelenti, a melynek tebát új érája kezdődik. Nevezetesen míg eddig a kiadótulajdonos Z i c h e r m a n n Herman, az egész városnak közs eretben álló Herman bácsija volt a szerkesztő-ért felelős a legöregebb, több mint 55 éves magyar lapnak, s most újévtől kezdve hajlott korára tekintettel a lap vezetésétől minden tekintetben visszalép s a felelős szerkesztői tisztelet fiara, N y i r y Gézára ruházta át, ki már évek óta segéd szerkesztője volt e mi öreg Értesítőnknek. — Üdvözöljük legifjabb kollegáinkat legöregebb lapársunknak élen.

* **Fehér világ.** Közelg a Megváltó születése, közelg az óra, melyen nagyot dobban minden igaz keresztény szíve: mintha tudná az idő is, hogy ez a közelgő fenséges ünnep még fokozatosabb érzelmeket kelt szívünkben, ha fehér lepelt ölt öreg földünk: teljesíti kívánságunkat. Esik a hó, fehérre varázsol mindent, mi Isten szabad ege alatt van; eltakar mindent, ami fekete, a mi gyászt jelent, hogy annál méltóbb telkesedéssel ünnepüljünk. És mi ünnepelünk, boldogan abban a tudatban, hogy fehér karácsonyunk van, a mit mindig kívántunk eddig és kívanni fogunk a jövőben is...

* **A Bika szálló kibővítése.** Debreczen nagyvárosi fejlődésének természetes következménye: hogy a szállóinak is a folyton gyarapodó város igényeihez képest kell berendezkedniök. Volt már róla szó lapunkban, hogy az a konzorcium, mely az Arany Bika szállót berli, azt az ajánlatot tette a városnak, hogy a szállót bővíttesse ki, a maga részéről pedig kötelezettséget vállalt, hogy míg a szállót berli a bővítési munkálata befejeztetté tőke megfelelő kamatját bajlandó bér fejében fizetni. A bővítést a konzorcium oly módon kívánna foganatosítani, hogy a város a szálló második udvarán levő két szárnyat hosszabbítsa meg és kösse össze egy emeletes keresztpülettal. — Ily módon két z á r t udvara volna a szállónak, másrésztől a honvédtisztai kasszinó kérdése is megoldást nyerne. A tanács nem zárkózik el az ajánlattól és egy bizottsá-

got küldött ki, hogy a jövő év február haváig a kibővítési munkálat tervezését és költség-előirányzatát állapítsák meg, valamint a konzorcium által fizetendő bérösszegre nézve is terjeszzenek elő javaslatot. Az ez ügyben kiküldött bizottság tagjai Körner Adolf városi tanácsnok elnöke alatt: Ábrahám László tiszti főügyész, Szabó József tiszti főszámvevő és Stahl Géza városi főmérnök. A bizottságban való részvételre fölkérlik továbbá a bértársaság két tagját is.

* **A jégpályáról.** A téli idény vidám-ságának érdekes, zajos színje a Margit fürdő jégpályája, amelyen naponként ott röpködnek könnyű acél korcsolyakou a bálók és színházi páholyok szépséges hölgyei. A csipős hideg vérpiros apró rózsákat festegtet a bájos leányarcokra. — A legvigább bálók kellemes zibongására emlékeztet az a vidám zaj, amely eltölti a jégbirodalmat. A hangulat, hogy még teljesebb legyen: ünnep alatt mindkét délután a katonazenekar zenéjénél kering-nek-forognak majd a korcsolyázó párok.

* **Százszázévi hód.** A hódak tudvalevőleg vizek mentén építik bámulatos ügyességgel lakásukat. Most azonban nem ily ügyes állat-ról van szó, hanem Varga István n.-bőször-ményi illetőségű csavargóról, ki karácsony közeledtével hajlék nélkül téven, a hódaktól vet peldát; s nagy szorgalommal lakást furt, magának a helybeli salétrom kazánnya háta megett levő szemétdombok egyikébe. Itt akarta ebben az oduban tölteni az ünnepet, de nagy szerencsétlenségére tudomására jött a rendőrségnek is e titkos hajlék s Varga Istvánt kitelepítette, belőle most a rendőrségnél gondolkodik tetten, bizonyára kényve melegebb helyen, mint amelyet neki büzhödt palotája nyújtott volna, mindaddig, míg hivatalos uton hazá nem kerül Bőször-ménybe.

* **Tisztújítás Szoboszlón.** Szoboszló rendezett tanácsu város most tartotta tisztújító közgyűlést R á s o Gyula kir tanácsos elnök-lésével. Az eddigi tisztikart újból megválasztották az üressédesben levő rendőrkapitányi állást pedig egyhangulag K ö r n e r Gézával töltötték be. Allatorvossá Groszmann Dánie lett szintén egyhangulag. A tisztújító közgyűlést a választással elégedetlenek a te.embő valő tüntető kivonulással akarták megzavarni, mivelhogy nem tetszett nekik, hogy jelöjüket a kapitányi állásra a kijelölő bizottság mel-lőzte. Ettől eltérő-íve, a választás a leguagyobb rendben folyt le.

* **Száz baba a szegény gyermekeknek.** A Budapesti Napló szerkesztő-sége 5000 baot vásárolt és igazságos arány szerint szétküldte 63 magyar város polgármesterének, hogy mint a szerkesztőség ajándékát a nőgyeletek regit-sége mellett osszak ki a szegény gyermekek között. Hadd legyen nekik is karácsonyi örö-mük. Az ötezer babából száz jutott Debreczenbe, valamivel kevesebb ment Bőször-ménybe és Nánásra. A száz baba a ma reg-geli postával érkezett meg.

* **Dalestély.** A Debreczeni M u n k a s D a l e g y l e t e az ünnep második napján este tartja meg legközelebbi dalestélyét a „Margit” fürdő disztermében. Az ügyesen összeállított változatos műsorból kiemelendőnek tartjuk az egyet új igazgató-jának N a g y András ev ref énekvezérnek szereplését, ki városunkban ez alkalommal lép fel először a hangversenyek közönsége előtt, hogy ezen a téren is kedvenczvé vál-jék az ének és dalbarátainak. Előttünk már ismeretes az ő bravuros előadása s azért bátran állíthatjuk, hogy előadandó »Kurucz dalai«-val magával fogja ragadni a dalestély közönségét s ez lesz fénypontja az es-élynek. A kibocsátott meghívót már régebben kö-zöltük.

* **Az árvák karácsonya.** Tegnap d. u. 4 órakor tartották meg a nő e g y l e t S t e f a n i a á r v a h a z á b a n a karácsonyfa ünnepét. A szép alkalomra többen összegyűltek, hogy lássák az árvák örömet és gyönyörködjenek a szeretet ünne-pén a szeretet műveiben. Ott volt az egyet faradhatatlan és ritka ügybuzgósága elnöki, V e r e s n é S z a t h m á r y Teréz a jószágos alelnök, S z a b ó Kálmáné, a vá-

lasztmányi tagok közül: Tikos Istvánné, özv. Vértessy Lajosné, Szalár Ferenczné, továbbá Fráter Imre, árvaházi orvos, Szűcs Kálmán ügyeleti pénztáros, S. Szabó József titkár és a közönség köréből még többen. Ott volt a szépség és megható ünnepély rendezője, özv. Stegmüller Sandorné, aki meleg szeretettel és odaadással gyűjtötte össze mindazt a sok ajándékot, amelyivel ugyyszólván megtelt az árvaház gyűlésterme. Ezekon kívül 24 frt készpénzt is gyűjtött az árvák számára. Miután felgyújtották a felekesített karácsonyfát, bevonult a terembe az árvák csapata. Megható volt szemlélni az arczukat s egész lényüket eltöltő örömet és meglepetést. Szinte önkéntelenül nyílt énekekre ajkuk, könnyezve zeogedeztek: »Krisztus Urunknak áldott születésén, Angyali verset mondjunk szent ünnepeknél. Az ének elhangzása után egy nőrendek lépett elő megköszöntve a szeretet ajándékait. Erre megint ének következett, mely után S. Szabó József titkár intézetti az árvákhoz beszédet s buzdította őket jóságra és hálára, egyszersmind megköszöntve özv. Stegmüller Sandorné fáradozásait, a közönség részvétét. A sikerült ünnepély fél 6 órakor ért véget.

*Tizenegy halálos ítélet. A nyár folyamán nagy izgalmakat okozott a horvátországi szjemesáki borzasztó vérengzés, amikor a magyarok ellen felbújtott horvát nép három hatóságú embert iszonyu kínok közt kivégezt. Ez ügyben a zagrábi bír. törvényszék napokig tartó végtárgyalás után tegnapi hírdette ki az ítéletet. Tizenegy vádlottat mérte a legszigorubb büntetést a halált Vuisics Mile, Padezanjm Márkó, Mrkalj Balatin Pál, Manojlovics Szava, Loncsár Tamás, Loncsár Janko, Rumics Mile, Bielics György és Jurics Mile a halálra ítélték. Mrkalj Márkót s Manojlovics Todorot gyilkosságban való részesség miatt 3 évtől 2 évi súlyos börtönrre ítélték, a melyet a gyilkosság napján börtönnel és magánzárkával súlyosbíttanak. Linta Radét és Györgyöt gyilkosságra való fölbujtás miatt 10 évi börtönrre, Bizics Milet, Braics Milet, Roknicz Sztankot és Roknicz-Mrkalj Pált telvajlás és telvajlásban való részvétel miatt tizhónaptól két évig terjedő börtönbüntetésre ítélte a törvényszék. Pruginicz Péter ellen az eljárást kiválasztotték és a többi tizenhat vádlottat fölmentették.

*H. Böszörményi Bod Péternek. E czim alatt közölt újdonságunkra vonatkozólag éles hangú levelet kaptunk Szóciális Gerzson böszörményi ev. ref. lelkész úrtól, melynek említésre méltó és része annyi, hogy neje betegsége miatt nem hívta meg magyarországi kollégáját, amit készséggel vennénk tudomásul, ha hozzá nem tenné: »De ha feleségem beteg nem lett volna is, mi köze önnek, sárga irigység, az én dolgaimhoz?« Biztosíthatjuk lelkész urat, hogy minke t nem a sárga irigység vezetett, mikor azt a panaszos felszólalást kiadtuk, hanem az, a mi a válasz megemlékezésénél a noblesse obligé. — Béke velünk.

*Szocialisták üzelmei. A szomszéd Szabolcsmegyében nagyban grasszál a népbolondító szocializmus. Budapestről érkezett elvígéczek csekély het 10—20 krajczár fizetségért minden könnyen megteveszthető munkasember tejet egész életére ellátták örült eszmé és tervekkel, úgy hogy némelyik holtig sírhat tőle. A majdnem minden községben felbujazott népbolondító és népbolondító eszméknek meg is lett a kellő hatása. Van már annyi tolvaj és betörő nagy Szabolcsmegyében, amennyi egy fél országnak elég volna. Lopnak és rabolnak mindenfelé, ahol nem erzik a csendőri közelletét. A derek szocialisták nyíregyházi szerepléseiről a napokban adtuk hírt, s ma ismét két nyíri városkából érkezik hozzánk a népbolondító tanok hatásának híre. Balikányban a nyíregyházi özv. Grósz Ignác né úzletet vertek fel az egymást »testvérek« nevező hívek, még pedig este fél kilenc órakor. Az üzleti alkalmazzottak azonban észrevették az elv ársak munkáját és elriasztották őket. Szaladásuk azonban nem volt végleges, mert miután két másik boltot feltörték, újra visszatértek, de akkorra már az ott idéz

örök kapacitalására egyelőre letettek az özv. Grósz Ignác né boldogítáának eszméjéről. — Ugyanazon éjjel a nagy kálói elvtársak is három üzletbe törtek be, s a szocializmus nevében tömérdek árut vittek el magukkal. Ugy látszik a szomszédban ugyan csak prágai módon fogja fel a politikát a fenyeséges nép.

*Karácsonyfa estélyt rendez ünnep másodnapján Schaf János tánczenitő. Az estélyt a Koronában tartják meg, s tánczezel egybekötött és zártkörű lesz.

*Hölgyek figyelmébe! Kronovitz Matild női-ruha varróné lakását Budapestről Debreczenbe, Nagy-uj-utca 1707. szám alatt, Weinberger Lajos ur házába helyezte át, Csakis előkelőbb, legújabb divat szerinti munkákat teljesít. — Angol ruhákat különös figyelmébe ajánl.

*A »Prágai Ghetto-képek« czimű rendkívül érdekes könyv már megjelent s lapunk kiadóhivatalában 1 frtért kapható.

*Szenzáció hajhászás. Ma mikor a krajczáros ujságok verseny örült szenzáció hajhászásra kényszerítik a lapokat, szinte szenzáció számba megy, ha akad lap, mely nem áll be eme diestelen parforcevadászat hajtó közzé, hanem becsületes kitartással önértésesen halad azon az uton, mely végre is egyedül vezet a közönség kegyeihez. A közönség jól ismeri azt a lapot, mely megbízható lelkiismeretességéből ki nem térhet a többi ujságok még oly féktelen vadászata sem. Az Országos Magyar Gazdaszövetség lapja: a Hazánk ez a Hazánk csak egy szenzációja van: az igazság; ezt keresi, ezt támogatja, ez sugalja minden egyes szavát s üldözi bátran, meg nem tántorítja a hatalom semmi erőszaka által sem, mindazt, a mi ellene tör. — Az igazság védelmében vívott harczi lelkes, tántorító visszhangra tettek szert a hazában s ez a biztató visszhang mutatja legjobban: mennyire érzisükségét a közönség is egy olyan ujságnak, mely rettenthetlenül állt az igazság bástyáján. Mint az agrár érdekek egyetlen hű szószólója, nélkülözhetetlen hazi barátja lett a Hazánk mindazoknak, kiket még lelkesít az édes magyar föld szeretete, mint a nemzeti politika elhű harciosa szívesen látott mindennapi vendége állandó veszedelemben forgó nemzeti ügyünk minden fegyverbarátjának. — De megfelel a Hazánk hivatásának mint ujság is a szó nemesebb értelmében. A szenzáció hajhászás kedvéért sohasem nyul illetlen kézzel a családi szentélyekbe, ellenben siet szavahíthető, részletes tudósítást hozni mindarról, ami érdekes, a mi igaz s ami közérdekű. — Tárcarovatába a legjelesebb beletri-tak dolgoznak s állandóan közöl egy egy érdekes regényt. — A napilapok közül különben nincs ma egy sem, mely olyan nagy gondot fordítana a szépirodalomra, mint éppen a Hazánk. Minden héten egész külön melléklet ad Vasárnap cziművel, mely gazdag belletrisztikus tartalommal a legelőkelőbb szépirodalmi folyóirattal vetélkedik. Ezenkívül újonnan belépő előfizetőinek díjlanul megküldi az Agrár Album ezimű diszkrét, mely tartalom tekintetében páratlanul áll meg a magyar irodalomban. Művészeti rovata is élénk és nem áll egy tlen színházválatat szolgálatában sem. A mi pedig vezércikkjeit illeti, ezek — alaposságuk, bátor hangjuk és jól értesültségeiknek fogva — ma már híresek az egész országban. Vezércikk írói díszes gárdájának élén báró Kaas Ivor, Günther Antal, Baross Károly, Bernat István stb. mind országos nevű publicisták állanak, akik igaz, önzetlen lelkesedéssel szolgálják a nemzeti és agrár érdekek oly nagyon elhanyagolt ügyét. A Hazánk, melynek kiadóhivatala Budapest, Ó-utca 12 szám alatt van s előfizetési ára negyedévre 3 frt 50 kr., méltán rászolgál: a közönség támogatására, mert fenntartója sem egy-egy hatalmi klikk, sem a kozmopolita tőke, hanem egyedüli és kizárólag a közönség.

x Lapunk mai számához mellékelve veszik helybeli olvasóink a »Magyar Hírlap« előfizetési felhívását, ajánljuk szives figyelmébe.

*Margittán az országos vásár a következő sorrendben fog megtörténni: 1898 január 5 és 6-án a baromvásár, 1898 január 7-en kirakodó vásár.

x A »Magyarország« politikai napilap ez idő szerint a legjobban szerkesztelt lap az országban. Legelső rangú íróink és publicistáink ma kétségtelenül a Magyarországra irnak. Első sorban Bartha Miklós, az országban ma legragyogóbb tollu publicistája továbbá Pazmányi Dénes, Hock János, maga a főszerkesztő Hódó Lajos, Hentaller Lajos, Inczedy László stb. napról-napra a legélénkebb és legel-venebbé teszik a magyar olvasó közönségnek ezt a kiválóan kedvelt lapját. A Magyarországon jelennek meg azonkívül Móra Istvánnak ország-szerzte feltűnést keltő tárczái. Ugy, hogy a ki eleven, jól értesült és igazán elsőrangú hírlapot akar olvasni, az bátran a Magyarországhoz fordulhat. A »Magyarország«-ot nemcsak nemes, előkelő hangja, egyenes, nemzeti irányu és minden tekintetben hozzá férhetetlensége teszi a magyar olvasó közönség előtt becsessé, hanem az is, hogy a család minden tagjának nyújt kellemes szórakozást. Tárczái, regényei, eleven hírei, párizsi divatlevelei stb. a legkedvesebb olvasmányt képezik. A Magyarországon az éjjeli postával küldeni szokott, úgy hogy reggel már az ország legtávolabbi részeiben is ott van. Mily előny ez a hivatalnokoknak, földbirtokosoknak, kereskedőknek, iparosoknak és minden intelligens embernek, hogy más lapokat megelőzőleg olvashatja már reggel mindazt, a mi az országban és külföldön történik. Az országgyűlést, a hivatalos közléseket, a bel- és külföldi törzsei zárlatokat, szóval mindazt, a mi nemcsak érdekes, de az illetőnek átlására és üzletére nézve is nagy befolyással van. Tudjuk, hogy mily előnyösen használják fel egyesek; ha valaki egy nappal, vagy fél nappal el van marasztalva az eseményektől. A ki ma egy fontos hírt előbb tud meg, az mérhetetlen előnyben van a többiek felett. A »Magyarország« mindenkire nézve lehetővé teszi ezt a korai és megbízható értesülést. Ez biztosította a Magyarországon részére azt az óriási eltejezést, a minek ma örvend. A »Magyarország«-ra legezészerűbb postautalványon előfizetni akar egy óra, (1 frt 20 kr.) akár egy negyedévre (3 frt 50 kr.) Czim: Magyarországon kiadóhivatala Budapest, Sándor u. 2. A félévi előfizetési díj 7 frt, az egész évi 14 frt.

x Kitüntetés. Mauthner Ödön hírneves magkereskedőnek ismét kitüntetés érte. Ugyanis a szerb udvar részére évek óta szállított kitűnő magvatért karácsonyi ajándékkul szerb királyi udvari szállítóvá nevezetett ki.

x Az elismerő levelek. Ezreivel lenne bizonyítható a párisi Dr. Buto Injektio o renál kitűnő és pótolhatatlan hatása, de persze az e fajta elismerő levelek nem a nyilvánosság elé valók s így nem is közölhetők.

x Ifj. Kovács S. lapunk mai számában foglalt hírdetésére ez uton is felhívjuk olvasóink figyelmét.

Színház.

II. Rákóczy Ferencz fogsága. Minden évben látjuk egyszer a magyar színműrodalom egyik legkiválóbb, legkimerkedőbb alakjának Szilgigeti Edének II. Rákóczy Ferencz fogsága czimű történelmi színművét, a melyben a Rákóczyak korát igazán hűen festi és szépen állítja élénk alakjait. A darab egyes jelenetei különösen az utolsó felvonás festői képe szinte felelkesítette azt a kis szamu közönséget, mely tegnapi végig nézte ezen hazafias ihlettől áthatott színdarabot. A szereplők is igyekeztek megfelelő alakítást nyújtani és érvényre juttatni a szerző nemes gondolatait. És ez sikerült is. A czimszerepét Komjáthy adta, a többi megszokott rutinnal. Halmi Margit kedvesen és sok közvetlenséggel játszott, Szép drámai erőt fejtett ki az első felvonásban F. Csiga házáért. Meg is tapsolták érte. Fenyezőri pompásan adta a páter szerepét. Sokat megnevetette a közönséget. Igazi jezsuita páter volt minden ízében. Sz. Athmáry most is művész volt kis szerepében. A kis Sz. a-

bó Irma epizód szerepében kitünő volt. Vidor, Tanay és Szentes szintén hozzájárultak az est sikeréhez. Az utolsó felvonás végjelentésében a publikum felállott ülőhelyéről és együtt énekelte a színészekkel a Rákóczy indulót.

— z.

IRODALOM.

»Hangulatok« lesz a címe Bartha Miklós könyvének, mely a könyvpiacra karácsonykor fog megjelenni. Ez a könyv 40 drb prózában írt költeményt foglal magában ily címek alatt: Virrasztás, A nő, Könyvelmőség, Cäsar győz, Ósapánk, Birotság előtt, Ki a hibás, Az árva, Tapasztlás, Verőfény, Télen, A magának való, Jutalom, Vigasz, A holnap, A szerencsétlen, A halál, Megváltás, Templomban, A költő sorsa, A költő hivatása, Elvezés, Pásztortűz, Emlékezet, Ottthon, Födélzetem, Az arnykép, stb. A ki Bartha vezércikkeit ismeri, az fogalmat alkothat magának arról, hogy mily nyelvezettel, mily szingazdag festéssel es mily elragadó fantáziával vannak megírva ezek a költmények. A közönség körében szokatlan érdeklődést keltett az a hír, hogy Barthától szépirodalmi dolgozatok jelennek meg a könyvpiacra.

Barthát a »Magyarország szerkesztősége« birta reá könyvének kiadására, a »Magyarország« most azzal kedveskedik olvasóinak, hogy Bartha könyvét díszes kiállításban karácsonyi és újévi ajándékul előfizetőinek ingyen fogja megküldeni. A könyvet mindenki megkaphatja, aki a »Magyarország«-ra egy negyedévre előfizet. Az előfizetési díj 3 frt 50 kr., bármikor beküldhető ily cím alatt: »Magyarország« kiadóhivatala Budapest, Sándor-utca 2.

Bartha művének bolti ára 2 frt lesz és külön megrendelhető a »Magyarország« kiadóhivatalában.

Nyilt-tér.

Egyedül elismert kellemes ízű természetes hashajtószer a

Ferencz József

keserűviz,

a keserűvizek királya.

Orvosi tekintélyek bizonyítványai szerint a világhírűek örvendő

FERENCZ JÓZSEF keserűviz

a keserűvizek tulajdonképeni képviselőjének tekintendő, mert páratlan egyenletes, gyors és tartós hatása.

A nagy millenniumi éremmel egyedül kitüntetett keserűvízforrás.

Kéretik csak Ferencz József keserűviz nem pedig budai vagy egyéb elnevezést használni. Kapható mindenütt. *Az igazságság nqdapesten

Jóhírű szeremi cognac-szilvorium és törköly pálinka főzde Debreczen és vidékére jól bevezetett

ügynököt

keres. Ajánlatok »Ügynök« alatt e lap kiadóhivatalába küldendők.

Karácsonyi ajándékul:

1 blousra 4 mtr. selyem 1.08

1 ruhára 6 „ ^{dupla széles} _{posztó} 1.—

Egyes ruhákra finom maradékok

félárban.

Kendők, kötények, keztük.

Női kézimunkák

nagy választékban

Boros Testvérek

DEBRECZEN, Kossuth-utca 3. sz.

Főtörekvésem lévén, hogy mélyen tisztelt vevőimnek csakis **kitün** minőségű árukkal szolgálhassak, bátorkodom a **legjobb hírnévnek örvendő** Gróf eglevich István utd.

czég eddigelé ismert *, **, ***, Extra és **** cognacjain kívül mint kiváló

különlegességet

Fine Champagne d'Hongrie

V. S. O. jeggyel (1882. évjárat)

legmelegebben ajánlani.

Kiváló tisztelettel

KONTSEK GÉZA

fűszer, bor és csemege kereskedés.

Mint kiváló különlegességet ajánlom a legjobb hírnévnek örvendő

Gróf Keglevich István utd.

czég

Cognac fine Champagne d'Hongrie

V. S. O. jeggyel (1882-es évjárat) ellátott cognacját,

Ezen kiváló a legjobb francia cognacokkal egyenértékű gyártmány n a m

poharanként

is kapható.

Kiváló tisztelettel

RIESZ LIPÓT

czukrász.

A legjobb hírnévnek örvendő

Gróf Keglevich István utd.

czég eddigelé ismert *, **, ***, Extra és **** cognacjain kívül mint kiváló

különlegességet

Cognac fine Champagne d'Hongrie

V. S. O. jeggyel (1882 évjárat)

mely **egyenrangú** a legfinomabb francia cognacokal, de **jóval olcsóbb**, tisztelt vevőimnek **legmelegebben** bátorkodom ajánlani.

Tiszteletteljesen

Félegyházy János

fűszer, bor és csemege kereskedés.

Rendkívüli árleszállítás.

Csakis 1897. december 31-éig érvényben.

Ifj. Kovács S. czégnél

Kossuth-utca 1-ső tkpénztár épület.

Ezelőtt. Most.

Férfi czipők párja	3.50	2.40
» » »	4.—	2.75
» » »	4.40	3.—
» » »	5.—	3.25
» » »	5.50	3.75
Női czipők párja	3.65	2.50
» » »	4.—	2.75
» » »	4.50	3.—
» » »	5.—	3.25
» » »	5.50	3.50
Gyermek czipők párja	1.75	1.—
» » »	2.—	1.30
» » »	2.25	1.50
» » »	2.50	1.65
» » »	2.75	1.80
» » »	3.—	2.—

Téli bélelt Jäger alsó ingek

drbja 55, 60, 65, 75, 85 kr.

Téli bélelt Jäger nadrágok

ugyanily árakban.

Félselyem esőernyők

drbja 1.20, 1.50, 1.80, 2.— frt.

egész selyem 3.—, 3.50, 4.— frt.

Férfi ingek sima elővel

drbja 1.— 1.20 kr, egész finom 1.50 kr.

12 pár manchetta 5-szörös 3.60 kr.

12 drb. gallér » 1.90 »

Téli kötött keztük férfi és női

párja 25, 30, 35, 40, 50, 60 kr.

Férfi harisnya párja: 15, 20, 25, 30 kr.

Lábravaló drbja: 60, 70, 80, 90 kr.

Bőrkeztük minden színben

női és férfi párja 1 frt.

Rumburgi vászon 30rőf. Ezelőtt 12 frt. Most 7 frt.

Creász vászon » 14 » » 8 »

Férfi sapkák kalapok

bámulatos olcsó árakban.

Zsebkendők hölgyek részére

francia batiszt 12 drb. Ezelőtt 3 frt. Most 1.40 kr.

Ugyanaz vászonban » 4 » » 2.— frt.

Gyermek játékok és disztárgyak

óriási választékban

beszerzési árból 35% engedmény.

Szappanok, fésűk, kefek, illatszerek, pénztárcák, uti bőröndök, nyakkendők stb.

itt fel nem sorolt cikkek

bámulatos olcsó árakban

beszerezhetők.

FELHIVÁS.

A debreczeni

„Kölcsönös-Segélyező-Egylet“

1898. január hó 1-én

A XV-dik EVTÁRSULATOT MEGNYITJA.

A kölcsönös segélyező-egylet mint szövetkezet most már működésének **14-ik** évét fejezi be s az eddigi eredmények az egylet életképességét fényesen igazolják. Képvisele van tagjaink sorában városunk lakosságának minden osztálya és ez jogosít azon reményre, hogy az új évtársulat megnyitása ismét nagyban fogja szaporítani tagjaink számát.

Egyletünknek jelenleg mintegy **8000** tagja van, a kik **9500** betéti könyvecskével **62,600** törzsbetétet fizetnek.

Törzsbetét-tőkénk 3 millió 800 ezer koronát tesz ki,

mely tagjainknál kölcsönökben van elhelyezve.

A szövetkezet ezélja, hogy tagjainak *olcsó* és a heti befizetésekkel *könnyen törleszhető* kölcsönöket nyújtson, továbbá, hogy *apró kötelező betétekkel* a szegényebbeknek is a takarékosagra alkalmat szolgáltatson. A szövetkezet egy-egy évtársulata 6 évre alakul. Minden belépő aláírásával kötelezi magát, hogy a jegyzett törzsbetéteket hetenként, vagy előre több hétre pontosan befizeti.

Egy törzsbetét 40 fillér (20 kr.) heti befizetésre kötelez.

A szövetkezet törzsbetét-tőkéből az igazgatóság **csakis a szövetkezet tagjai részére** kölcsönöket engedélyez:

1. Előleg-kölcsönöket a befizetett összeg $\frac{1}{10}$ -ed része erejéig. 2. Heti befizetésekkel (hat év alatt) törlesztendő kezességi kölcsönöket. 3. Zálog és jelzálog kölcsönöket értékpapírok vagy ingatlanok lekötése mellett.

A kamatláb (mellékdíjak kizárásával) tisztán 6⁰/₁₀.

A hat év letelte után, az évtársulat felszámolásakor minden tag befizetett összegén kívül a hat évi kamat eredményből betéteinek arányában reá eső részét megkapja és így az élvezett kölcsön után *fizetett kamatainak nagyrésze is visszatérül.*

A haszon-eredmény a betéti összeg 6% kamatainak felel meg.

Minden tag a belépéskor, minden egyes törzsbetét után egyszersmindenkora 40 fillér (20 kr.) beiratási díjat fizet, mely *a tartalékok gyarapítására* fordítatik.

A IX-ik vagyis 1892-iki évtársulat végleges elszámolása és kifizetése 1898. február hó végén történik. Debreczen, 1897. december hó.

Tisztelettel

Simonffy Imre,

kir. tanácsos, polgármester, egyleti elnök.

Zádor Lajos,

igazgató.

Dr. Szántó Sámuel,

igazgató.

Uj betéti könyvecskék válthatók az egylet helyiségében

(Zádor Lajos ur házában, Kossuth-utca 2153. szám, (udvari kereszt épület, első emeleten.)

Muffók, sapkák,
szőrme-áruk
fel árban.

Tulhalmozott raktár miatt

Gyermek-ruhák
félárban.

Leszállított árak mellett
Nagy Karácsonyi Vásár!

	Divatos téli kabát	6 frttól feljebb.	
	Elegáns téli gallér	10 frttól feljebb.	
	Szőrme gallérok	12 frttól feljebb.	
	Egész hosszú bundák	18 frttól feljebb.	
	Legszebb diszitett női kalapok	2 frt 50 krtól feljebb.	

RÓZSA LAJOS

Flanel és barchet
Blousok
fel árban

női felöltők és kalap áruháza
DEBRECZEN, Kistemplom-bazár.

Báti belépők
nagy választékban.

Eladó birtok.

192 hold, 1200 □-ölével kedvező fizetési feltétel mellett, — esetleg egy megfelelő debreczeni házzal is elcsereendő. Értekezhetni Dimák György birtokossal, Uj-Német, u. p. Alsószopor.

Hirdetmény.

Néhai Zivuska József örökösei tulajdonát képező, Sámson-ligeti tanya körüli és az országút mentén lévő, együtt mintegy 400 drb, műfának, épületefának és szőlőkarónak alkalmas (270 köbm, 67%, m. ölnyi) ákácfa kihasználási joga l. 1897 évi decz. 29-én (szerda), d. e. 10 órakor a helyszínén, nyilvános árverés útján el fog adatni. A letarolás 1898 febr. 10-ik napjáig eszköz endő.

Ugyanakkor fog szintén nyilvános árverés útján a tanyabirtok 3 évre haszonbérbe kiadatni.

Mindkét árveréshez 50—50 frt bálnatpénz szükséges; a fa ára azonnal készpénzben fizetendő, a haszonbér összeg fél évenként előlegesen.

Zivuska Jenő

Torday Gábor
gyám megbízott.

Magyarországon a legelső és egyetlen
Dr. PALÓCZ IGNÁCZ,
v. Szent-János kórházi orvos Budapesten, k. egészségügyi tanár
TERMÉSZETES GYÓGYINTÉZETE (Rendelő-intézet)
Budapest, Vámház-körút 7. szám I. emelet.

VILLAMOS FÉNYFÜRDŐ

Rendelés: d. e. 10—12-ig és d. n. 3—5-ig.
A legtöbb heveny és idült betegségnél csak a természetes gyógymóddal lehet biztos és marandó gyógyulást elérni. Tágas gyógy ermeim még a szakértők által is elismert tökéleteséggel vannak berendezve. A gyógyintézetemben berendezett, korszakaikotó villamos fényfürdő, villamos homokfürdő és rezgő masszázss messze fölülmulják az összes meleg- és iszapfürdők hatását, különösen hasznosak vése-, máj- és gyomor-bajoknál, csúszos és köszvényes bántalmaknál és a csontok elgörbüléseivel. Elektrom-százás, villamos zuhanyozás és villamos vízfürdő kitűnő hatásúak, női bajok, migrán és valamennyi ideggyengeségből eredő betegség ellen. Légzőszék alkalmazása sürített és ritkított levegő beszívása megbecsülhetetlen asztma és tüdőcsucs-hurut ellen. Reflektált villamosfény biztosan gyógyítja a fekélyeket. Ezeket még kiegészítik: Thure Brandt-féle masszázss, Kneipp-kúra, gőzölések, pontos diétameg szabás, svédgimaszatika stb.

„A Természetes Gyógy mód Kézikönyve“

Írta: dr. PALÓCZ IGNÁCZ

Megbecsülhetetlen tanácsadó mindenkin az egészség megóvására és a betegségek megszüntetésére. A ki ezen könyvet előlvassa, önmagának és családjának házi orvosa lehet. Kapható és megrendelhető a szerzőnél és minden könyvkereskedésben. **Ára 3 korona.**

CLAYTON & SHUTTLEWORTH mérőgazdasági gépparkosok
BUDAPEST, Váci-körút 63. sz.
által a legújabb árak mellett ajánljuk.

Legjobb sorozógépek, boronák, aszokavágók, répvágók, kukorica-mozdoló, daráló, 6-tő-malmok, egytemos aszók, két- és háromvasútkék és min-den egyéb gazdasági gépek.

„COLUMBIA-DRILL“
Részletes árjegyzék kintudatni ingyen és bérmentve keltünk.

Képviselet és bizományi raktár:
BAUER és TÁRSA czégnél
Debreczenben, Nagypéterfia-u. 871 sz.

Ujjonnan belépő előfizetők, akik legalább egy negyedévre előfizetnek, megkapják a „Pesti Hirlap“ 1898. évre szóló nagy képes naptárát.

PESTI HIRLAP

POLITIKAI NAPILAP.

Példányszám
52,000.

MEGJELENIK NAPONTA
20—32 oldal terjedelemben.

Mutatványszám
ingyen.

Munkatársak:

Dr. Kenedi Géza felelős szerkesztő, ifj. Ábrányi Kornél, Bekics Gusztáv, Balogh Pál, Vázsonyi Vilmos, b. Josika Kálmán, Tóth Béla, Murai Károly, B. de Jób. Gerő Ödön, Kóbor Tamás, Tömörkényi István, Kálnai László, Krúdy Gyula, D'Artagnan, Szabó Endre, Vértessy Arnold, Zempléni Árpád stb.

Karácsonyi ajándékkul a „Pesti Hirlap“ nagy képes Naptára.

Előfizetési díj:

Csak		PÁRISI DIVAT-tal	
PESTI HIRLAP		együtt	
Egész évre	14.—	Egy évre	18.—
Fél évre	7.—	Fél évre	9.—
Negyedévre	3.50	Negyedévre	4.50

Minden hóban jegyzéknapló.

Kiadóhivatal: Budapest, V. ker., váczi-körut 78. szám.

Báli, menyasszonyi öltözetek. Egyszerű öltözetek párisi izléssel.

MUTATVÁNYSZÁM INGYEN.

Párisi Divat

Szerkeszti: György Ilona.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER.

Szines, élő modellek után készült fény-nyomatu képekkel szabásrajzok, kézimunkák, illusztrált regények stb.

Takarékosság izlés mellett.

Kimerítő magyarázat.

Legszebb és legolcsóbb magyar divatlap.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

csak		PESTI HIRLAP-pal	
PÁRISIDIVAT		együtt:	
Egész évre	8.—	Egész évre	18.—
Fél évre	4.—	Fél évre	9.—
Negyed évre	2.—	Negyed évre	4.50

Kiadóhivatal: Budapest, váczi-körut 78. szám.

Izákosság elleni gyógyszer

antikohol thea

az, mely ö ökre meggyógyít, kipróbált legjobb szer.

Legbiztosabb hatás biztosítva.

Hatása tudtonkívül, egészséges és gyomorerősítő.

Egyedüli szétküldés:

PH. WENCK, Worms a Rh.

Csomagonként 10 márka franko utánvétellel.

H-alaku aczél patkó-sarok.

folyton éles, a legjobb styriai aczélból, koronapipes lehetetlen, biztos járás által a lovat kíméli, használatban olcsóbb, mint a közönséges patkó-sarok. Árlapok ingyen és bérmentve, kapható **KASZAB** és **BREUER** Budapest, VI. Eötvös-utca 42. patkolóanyagok és csavarárnyagár és minden jobb vaskersőnél.

Lohse világhírű különlegességéi a bőr ápolására.

Eau de Lys de Lohse

Hatvan év óta felülmúlhatatlan mint legkiválóbb bőrvíz a tökéletes ifjú üdőség megtartására, valamint a nyári szeplő, napcsúdás, pirosság, száraz foltok és az arcos minden tisztáltságnak biztos előállítására fehérben és rózsaszínben székéknak, sárgában barnáknak.

Lohse lilomtej-szappan scodás illata, tisztasága és szomárgá végett a legkiválóbb tolette szappan, darabja 6 kr., rózsaszín 1 frt.

Gyártmányaim vásárlásánál méltóságuk mindig figyelmű a cégre: **GUSTAV LOHSE** 45 Jägerstr. 40 **BERLIN** udvari illatszerész.

Kapható Ausztria-Magyarországy minden gyógyszerárnyagár és jobb áruházaiban.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, miszerint a közelgő

karácsonyi idényre

raktáramat a kül- és belföld legjelesebb piacairól e szakba vágó legujabb izlésű

disztárgyakkal

dusan ellátam, mi által azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a legmagasabb modern igényeket is kielégíthetmi remélem.

Alkalmi meglepetésekül főképen ajánlhatom: francia és angol, eddig nem ismert művészi tökélyvel, üveg-, porcellán-, majolika-, fayence-, terracotta-, bronz- és china-ezüstből előállított fantázia mű- és disztárgyakat, a legnagyobb választékban és a legutányosabb árak mellett.

Nagy raktár csiszolt velencei disz- és három osztályu tükrökből.

A midőn a pontos és szolid kiszolgálásról előre is biztosítom, megemlíteni van szerencsém, miszerint diszműarukból december hó tartama alatt üzlet-helyiségem e célra külön fentartott részében.

kiállítását rendezek,

melynek esupán megtekintésére is bátor vagyok a n. é. közönséget tisztelettel meghívni.

KASZANYITZKY ENDRE.

Régi arany és ezüst tárgyak a teljes értékben beváltatnak

SZÖLLÖSI GYÖRGY

ékszerész,

DEBRECZEN, főpiacz, a városházzal szemben.

Van szerencsém a t. cz. közönség b. tudomására hozni, hogy első-rangu drágakő kereskedőkkel kötött előnyös összeköttetésemnél fogva, azon szerencsés helyzetben vagyok, hogy e téren bármely versenyt kiállok.

A karácsony és ujév alkalmából

kü önösen ajánlok legtisztább tűzű

gyémánt és brilliánt függőket, gyűrűket, karéket és melltüket

művészi kivitelben,

továbbá arany és ezüst tárgyakat és ékszereket a legolcsóbb ártól a legmagasabbig.

Elsőrendű gyártmányu valódi svájcei

férfi és női zsebórákat jótállás mellett,

ugyszintén mindennemű ezüst étesszközöket, a napi árkelet szerint, nemkülönbén e szakmához tartozó művek elkészítése, javítása, vézése gyorsan a legolcsóbb arszamitas mellett eszközöltetnek.

Régi arany és ezüst tárgyak a teljes értékben beváltatnak.

Valódi gyémánt függők 2 főtől 50 főtől, jóállás mellett.

Legtisztább tűzű brilliánt függők (Boudonok) 50 főtől 600 főtől és feljebb.

DIETRICH ÉS FIA

CS. ÉS KIR. UDVARI SZALLITÓK

TEA, RUM, COGNAC ÉS PALACZKSÖR NAGYKERESKEDŐK. FINOM LIKÓRÖK GYÁRA.

BUDAPEST, IV., RÉGI POSTA-UTCZA 10.

közvetlen behozatalú valódi

BRAZILIAI RUM-ja.

Kapható a b zományi raktárban: FÉLEGYHÁZI JÁNOS urnál, továbbá HAVAS JÓZSEF, KONTSEK GÉZA, ROTH ANTAL és GANOFZKY LAJOS urak kereskedésében.

A legszebb ujdonságok

megérkeztek és
dus választékban
kaphatók

Lőkövits Arthur

órász, ékszerész
és vésnöki

mütermében
Debreczen,
Főpiacz.

Földbirtokra
Törlesztéses kölcsönököt
első helyre

és
váltóhiteleket
második helyre

ajánl és legrövidebb idő alatt igen
jutányosan lebonyolít

Balogh Ede

DEBRECZEN, N.-Várad-utca 2125. sz.

Mily elkerülhetlenül szükséges
a szőlők permetezése
az elmúlt évadban bizonyult be, midőn
csak a permetezett szőlők nem mentek
tönkre.

Ennek elérhetésére legjobbnak bizonyult
Mayfarth Ph. és társa

szabadalmazott

önműködő
„Syphonia“

szőlővesztő és növény-
permetezője
mely az oldatot szivat-
tyuzás nélkül önműködően
a növényekre permetezi.
Ezen permetezőktől már
sok ezer van használatban, és számos di-
csérő bizonyítvány mutatja kitűnő voltát
valamennyi egyéb rendszerrel szemben
Ábra és leírás rendelkezésre áll

MAYFARTH Ph. és társánál

mezőgazdasági gépgyárak, különl gasségi
gyár borsajtók és gyümölcs-értékesítési gé-
pek részére

Bécs. II/1, Táborstrasse 76 sz.

Árjegyzékek és számos elismerő levél ingyen.
Képviselők és ismételődek kívánatosak.

Csak
fiatal
embereket

érdekelhet tudni, hogy a
párisi Dr. BOITON

Injectio Orientál

már néhány napi használat után elmulasztja
még a legrégibb bántalmakat is, főlöszleg
tehát **santal olaj** vagy **copalva balsam-**
mal kísérletezni, mert ezek csak a gyomrot
rontják és a bajt nem gyógyítják meg.

1 üveg Boiton Injectio ára 1 forint

Magyarországi főraktár:

ZOLTÁN BÉLA gyógyszerész Budapest,

V. Nagyköröna-u 23 (Széchenyi-tér sarkán.)

Kapható minden nagyobb gyógyszerertárban.

Postai megrendelések czime:

Zoltán gyógyszerész Budapest.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„Képes Családi Lapok“

szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilapra.

A „Képes Családi Lapok“ már a XX-ik évfo-
lyamába lépett. Önérettel jelentjük ezt a tényt a ma-
gyar olvasóközönségnek akkor, midőn egyuttal fel-
hívjuk, hogy legyen szives továbbra is azon érdeklő-
dést tanusítani lapunk iránt melyet eddig tanusított.

A „Képes Családi Lapok“ multja legjobb bizo-
nyíték a mellett, hogy míg egyrészt hézagot pótolunk,
másrészt az olvasóközönség igényeit tökéletesen kie-
légtettük. Ismételtten elmondhatjuk, hogy kitűzött
célunkat elértük, mert lapunk jelenleg már az or-
szág minden vidékén a legtöbb művelt magyar család
kedvelt házi barátja.

A „Képes Családi Lapok“ fennállása óta már
több hasonirányu vállalat támadt, melyek részben
megszűntek, részben tengődnék. Nem kutatjuk az
okokat, hanem egyszerűen megkérjük az olvasó-
közönségnek bizalmát s újból kérjük: előlegezzék azt
nekünk lapunk XX-ik évfolyamára is.

A „Képes Családi Lapok“ a legolcsóbb és azért
a legelterjedtebb képes hetilap! Megjelenik minden
héten bő szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalom-
mal és külön beköthető regénymelléklettel.

A „Képes Családi Lapok“ havonként kétszer
„Hölgyek Lapja“ czimű felíves mellékletet ad, párisi
divatképekkel és bő divattudósítással s így egy külön
divatlapnak tartását feleslegessé teszi.

A „Képes Családi Lapok“ olyan szellemben és
irányban van szerkesztve, hogy ifju és öreg külön s
együttvéve élvezettel olvashatja.

A „Képes Családi Lapok“-ba régi és újabb
írói és költői garda minden számo tevő tagja dolgozik.

A „Képes Családi Lapok“nak regényei, elbe-
szélései, rajzai, humoreszkjei, költeményei kedélyneme-
sítő olvasmányok. Irányczikkeivel a társadalom min-
den kérdéseire kiterjeszkedik. Orvosi és egyéb cikkei
pedig tanulságosak.

A „Képes Családi Lapok“ minden évben négy
külön beköthető regényt ad mellékletül előfizetőinek.

A „Képes Családi Lapok“ borítéka szellemes
és szórakoztató csevevegések, illetve kérdések és fe-
leletek tárháza.

A „Képes Családi Lapok“ előfizetési díjtalanul
közölhetik gondolataikat az „Előfizetők postája“-ban.

A „Képes Családi Lapok“ képei lehet leg al-
kalomszerűek, díszesek és tanulságosak.

A „Képes Családi Lapok“ a lehető legjobb cik-
ket igyekszik nyújtani s hogy hívatásának megfelel,
azt legjobban bizonyítja immár XX. évi fennállása
mit eddig hazánkban egyetlenegy hasonló irányu lap
sem volt képes elérni; bizonyítják továbbá azon elő-
kelő és kitűnő írók és írók nevei, kiknek nagy-
becsű műveit csaknem minden számban élvezheti az
olvasó s a kik közül büszkén említiük fel dr. Tolnai
Lajos szerkesztőn kívül: Jókai Mór, Mikszáth Kálmán,
Radó Antal, Rákosi Jenő, Temérdek (Jeszzenszky Dá-
niel), Lauka Gusztáv, Rudnyánszky Gyula, Tölgyesi
M. háry, dr. Teleki Sándor, Méry Károly, Jambor La-
jos, Dombai Hugó, Kelezy Csátár, Pécsi D. Anzelm,
Kósa Ede. — Beniczkyne Bajza Lenke, B. Büttner
Lina G. Güttner Julia, Tutsek Anna, Buday Sándorné,
Csernecky Gyuláné, Nagyváradai Myra, K. Beniczky
Irma, Mericzay-Karossa Irma, Fanghne, Gyujtó Iza-
bella, Ábra-viné, Katona Klementin, H. Havassy Ilona,
V. Gaál Karolina, Karlovszky Ida, Harmath Lujza,
Kéray Elza, Vörös Julianna neveit stb.

A „Képes Családi Lapok“ előfizetési ára a
„Hölgyek Lapja“ czimű divatlappal és regénymellék-
lettel együtt:

Évész évre . . . . . 6 ft — kr.
Félévre . . . . . 3 ft — kr.
Negyedévre . . . . . 1 ft 50 kr.

A „Képes Családi Lapok“ annak a ki az előfi-
zetési összeget és azonkívül még 80 kr. csomagolási
és postaszállítási díjat egyszerre beküldi, elismerésül
4 regényt küld díjtalanul.

A „Képes Családi Lapok“ mutatószámokat
ingyen és bérmentve küld mindazoknak, a kik eziránt
— legcziszterűbben levelezőlapon — hozzáfordulnak

A „KÉPES CSALÁDI LAPOK“ kiadóhivatala
Budapest, V., Vadász-utca 14. (Saját házában).

A női szépség kecsességét

egyedül a jó fűző emeli!

Első magyar

orvosilag elismert mű

mellfűző-gyára

GOLDSTEIN KAROLINA

DEBRECZEN, Főtér.

Ajánlja a legjobbnak elismert, saját gyártmányu
alkalmi-, oldal- és hasfűzőjeit.

Matinée fűzőm m. k. szabadalommal van ellátva, saját találmányom. Szám-
talan orvos bizonyítja, hogy ezen fűző hivatva van némely rossz rendszer szerint
készített fűző által előidézett testi betegségeknek elejét venni.

Vidéki megrendelések 6 óra alatt elkészülnek.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Nagy készlet és nagy választék.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves házi szer ellenállt az idő megpróbálása-
nak, mert már több mint 27 év óta megbízható, fájda-
lomesillapító bedörzsolésként alkalmaztatik közvényenél,
esznál, tagszaggatásnál és megbüléseknél és az orvosok
által bedörzsolésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A
valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment
elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem ipazi népszerű házi-
szer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni.
40 kr., 70 kr. és 1 ft. üvegenkénti árban majdnem minden
gyógyszertárban készletben van; főraktár:
Török József gyógyszerésznél Budapeston. Be-
vásárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert
több kisebbbirtékú utánzat van forgalomban. Ki
nem akar megkárosodni, az minden egyes
üveget „Horgony“ vedjegy és Richter ezégygy-
zés nélkül mint sem valódit utasítva vizsgálja.
RICHTER F. AD. és társa, ex. et. kir. udvari székfűzők, BUDAPEST.

Női, férfi és gyermek
CZIPŐK,
remek választék
legelősbbe bevásárlási forrás
Karácsonyi és újévi ajándékul
Műdingi cipőraktár
Debreczen, Főter,
Megyeház mellett.

A legalkalmasabb
Karácsoni és újévi ajándéknak
női, férfi és gyermek czipők, férfi ingek,
kalapok és nyakkenők, angol és francia
illatszerek, gallérok és kszelők, dohány-,
szivár és pénztárcák, mindezek a legnagyobb
választékban és a legelősbbe árakban be-
szerezhetők

SCHWARTZ IZSÓ

férfi divat és czipő raktárban,
őpiacz, Kistemplom-bazár.

Több éremmel kitüntetve.

Legelősbban berendezett

Butor-Aruház
SCHWARZ VILMOS

Debreczen, Nagy-Varad-utca 2083.
Gyárhelyiség: Szalka-köz 1973.
Saját gyártmány. Jótállás mellett.
Salon garnitúrák készletben
legnagyobb választékban.

Pontos kiszolgálás.

Leltározásunkból kifolyólag
a közeledő karácsonyi időnyre
mélyen leszállított áron
ajánlunk Ruha és blous selymeket.

NŐI RUHASZÖVET,
kazán, flanel és mosó velezeket,
téli kendőket.

Szőnyeg, függöny, butorszövet, vászon és
készfémneműek elsőrendű minőségben
dus választékban. Menyasszonyi kelengyék
teljes összeállításban készletben tartatnak

KUNZ JÓZSEF ÉS TÁRSA

Kistemplom-bazár.

Megelősb olcsó
férfi és női divatcsikkok, fehér-
neműek, nyakkenők, jäger alsó ingek
és nadrágok, harisnyák és zsebkén-
dőkben stb.
Marton Gyula
Debreczen, Bika szálloda mellett,
Legnagyobb keféraktár.

Legszébb
ajándék-tárgyak
arany- és ezüstművekben
igen olcsó árakban kaphatók
karácsony és újévre
Blau Lipót és Fiai

utóda
ékszerésznél, Debreczen.

Érmelléki
Asztali bor 1 liter 42 kr.
Kitűnő asztali 1 liter 36 kr.
Érmelléki bakar 1 liter 72 kr.

Tisztaságért kezeskedem.

Kontsek Géza

Kossuth-utca.

Mieder
(Fűző)

Van szerencsém a nagyérdemű hölgyközön-
ség szíves tudomására hozni, hogy lakó-
mon N. Csapó-utca 304. sz. a. (tűzoltó őranya
mellett), női, leány és gyermek derékfűzőket
és minden e szaknába vágó különlegessége-
ket mérték után legjutányosabban készítek.
Ugyazint a régiék javítását és tisztítását is
elvéallalom. Besszes partifogásokat továbbra
is elvérom

őzv. Fodor Józsefné

A legjobb
bőr és szövött

keztyük

kaphatók

Kálnai Lipót

keztyűgyárosnál.

Főüzlet a „Bika” szállodával szemben.
Fiók-üzlet a Hungária kávéház
mellett Steinfeld-ház.

NŐI
KALAPOK

remek ujdonságok gyári áron
alól leszállítva karácsonyi és
újévi ajándékul kaphatók

Reiner Flóra

női divatárúsnénál, Kossuth-
utca 3. sz. Boros Test-
vérek cég mellett.

Karácsonyi
és újévi ajándékul
legjobb minőségű, arany, ezüst, tula,
nickel férfi és női zseborák
legjobban szabályozva

Kurián Gyula

órásnál

Biedermann-palota.

Kuzmics László

uj üveg, porcellán és lámpa üzlete

Van szerencsém a n. é. közönség b. tuda-
mására hozni, hogy

Teás, Kávés, Mocca, Mozdó, Étkező
és Üveg készleteimet

a legelősbbe árak mellett számítom, külön-
sen ajánlom tükör és kép nagy raktáramat
és a képereteket a legjobb kivitel-
ben készítek.

Teleki-utca sarkán.

Dreifusz és Eszterházy
eset nagyon érdekes. De annál
érdekesebb, hogy
10 frtért egy finom téli
kabátot és nadrágot
kaphatni

Steiner József

férfi és gyermekruha esarnokában
Biedermann-palota.

Tisztelettel értesítjük a n.
é. közönséget, hogy az első
fa- és szénraktárunkban
kapható
elsőrendű porosz szalon kőszén,
salgótarjáni lupinyi, Kazinczi és
osztrai Kovács kőszén, Coaks és
bükkfászn zsákokban és csomagok-
ban a lehető legelősbbe árban.
Kolossa és Társa
Nagy-Hatvan-utca Bignió-ház
Debreczen.

KARÁCSONYFA.

KARÁCSONY.

Irtta: Szabolcska Mihály.

*Karácsony ünnepe,
Jerj, borulj ránk szépen.
Szülj édes ihletést,
Boldog ünnepelest,
Mindnyájónk szívében!*

*Borulj ránk, borulj ránk,
Szeretet világa.
Hintegess sugárt a
Kunyhók ablakára,
S márvány palotákra.*

*Óh, hogy egyként, együtt
Ünnepeljenek meg;
Szülője az áldó,
Világot megváltó
Örök Szeretnek!*

*Földd be a didergő
Ruhátalanságát,
S hű testvéri részként:
Terítsd rá a részvét
Aranyos palástját!*

*Önts hitet, bizalmat
Az árva szívébe.
S könyje lepergését:
Fessd oda intésképp'
A gazdag elébe! . . .*

*Hogy akit megáldott
Mind a két kezével
A jóságos Isten:
— Mást ő is segítsen,
Az egyik kezével!*

*Adván a szegénynek,
Háza ereszében,
Enyhelyet, kenyeret,
— Ama ma született
Megváltó nevében! . . .*

*. . . Borulj ránk, borulj ránk,
Szeretet világa!
Hintegess sugárt a
Kunyhók ablakára,
— S márvány palotákra!*

Karácsony ünnepén.

Irtta: Mitrovics Gyula.

Debreczen, december 24.

Szebb és lélekrehatóbb, de egyszersmind tanulságteljesebb elbeszélést nem ismerek a bibliában, mint az, mely Jézus születését tárja elénk; mint az, mely az első karácsonynak képét örökíti meg számunkra.

Megtanultuk még gyermekkorunkban; hallottuk megújulni minden évben s még is, midőn a téli, kihalt természet siri csendje, akaratum ellenére is, a néma borongás hideg árnyait veti lelkünkre, szívünk gyorsabban, emelkedettebben dobban meg ama szavak hallatára: „*Bétölt az időnek teljessége: dicsőség a magasságban Istennek; békeség a földön és az emberekhez jóakarát.*“

Mennyi színpompa, mennyi igazságot kiabrázó jelkép a karácsonyi történetben mindenütt?!

Elmereng lelkem a bethlehemi jászol felett elterülő nagy éjszakán: az áthatlan szellemi és erkölcsi sötétségen, mely ragyogva gyul meg keleten, a jászol felett; hódoló tiszteletre ragadja lelkemet s oda borulván a világ megváltó bölcsője elé, hálára kulcsolom össze kezeimet, a miért ő lett nekünk Istenből bölcsességünk, igazságunk s a miért nekünk is adott a fényes csillag ragyogásából: tisztább látással ruházván fel értelmünket, nemesebb érzelmekre tevén képessé szívünket.

Végig tekintve az emberiség történetén, elszorul szívem ama tátongó mélység felett, mely a bűn miatt támadt az ég és föld, az Isten és az ember között; vagy ama magasra nyúló válaszfal felett, melyet a szeretetlenség emelt az ember szív és az ember szív közé. . . . hanem aztán mikor a karácsonyi elbeszélésből tovább olvasom: „*Ime az ur anyjala hozzánk jöve; és hirtelenséggel jelene az angyallal mennyei seregeknek sokaságuk; és napkelet felől jövének bölcsék: valának pedig pásztorok is künn a mezőn, elmenének azért azok is nagy sietséggel.*“ . . . oh abban már ismét ölelkezni, egyesülni látom az eget a földdel; a bölcsét az egyszerű emberrel s az emberi szívnek hóféhér angyalai: a testvéri szeretet, alázatosság, békeség, áldozatkészség, minden szentebb érzelem, engem is égbe emelnek, dicsérvén és dicsőítvén az istent mindazok felől, a melyeket láttam és hallottam a karácsonyi királyról.

Széttekintve egyéni, családi és köztársadalmi vagy, egyházi életünkben, szorongó szívvel, gyakran a végkimenetel felett elborulva látom: mint nő meg egyik-másik embernél egész zsarnokká egy-egy szenvedély; az egyiknél az irigység, a másiknál az elfogultság, a hagyomány szeretete, a szabadság gyűlölete, a nagyravágyás ördöge, az önérdek hajhászata; . . . hanem midőn a karácsonyi történetben megháborodni látom Herodes királyt s szétlétve ama ravasz hálót, melyet a Jézus iránt tettett hazug tisztelet örve alatt

szótt vértől pirosuló zsarnok keze, óh akkor a nagy, a boldogító eszmék bajnokainak véréből is, egy jobb jövő gazdag vetését látom kihajtani s Ráchelnek hulló könyzáporán át, az elbukott ügy felett Rámáig hallatszódó, szívzakgató kiáltások között is, látom azt a gondviselő kezet, a mely életet s az emberiség életét is szerető karjain hordozza s boldog vég felé vezet s irtóztató, megbélyegző halált készít azok számára, „*kik a gyermek életét keresik vala.*“

Ma, a szeretet, a testvéries kiengesztelődés, a csendes családi élet, a föld salakjától való megszabadulás ünnepét üljük.

A bölcs, a tudós bezárja könyveit, a melyekből csak kételyek, töprengés lepték meg lelkét.

Az üzlet embere ott hagyja még le nem zárt számadásait, a melyeknek végeredményétől előre fél, a mammon imádás kegyetlen szeszélye és csalódásai miatt.

Még az utcák sarkain didergő és éhező koldus is melegebb hajlékra és könyektől meg nem áztatott kenyérre talál, az irtalmas és a szeretet lelke által megihletett szívek könyörületéből.

Mintha tengernyi csalódás üzne mindnyájunkat: szabadulni igyekszünk ennek a hányatott emberi életnek, nem csak munkája és keresztjei, hanem még dicsőségének fagyasztó fénye elől és a gyermekekhez, szeretteinkhez meggyünk bölcseséget és boldogságot tanulni, a Megváltó jászolánál és még a megvadult, sivárrá váltott lelkek is az áhitat hangján éneklék a karácsonyi éneket:

„Oh én szerelmes Jézusom!
Édes, megváltó Krisztusom!
Jövel, csinálj esendes ágyat,
Szívemben magadnak házat,
Oh kedves vendég, nálam szállj,
Bűnömötől ne iszonyodjál.“

Oh ha ez a keresztyéni észretérés állandó volna közöttünk! . . .

Oh báresak a Karácsony nagy ünnepére legközelebb következő Nagypéntek bűnében senkinek se lenne része közöttünk!

Mert a Krisztust és az ő istenországának ügyeit sokképen lehet keresztre juttatni.

A mi azért bűn, mert így csak Herodes ünnepelt a Krisztus születése felett!

A nagy Szaladin inge.

Nagy Szaladin egyiptomi szultán, ki Damascusban 1193-ban halt meg ötvenhat éves fővel, — roppant birodalom korlátlan ura volt. Hatalmához

óriási kincs járult. De mindezek hiába-valóságáról teljesen megvolt győződve. Meghagyta, hogy törökök, keresztények és zsidók közt halála után jelentékeny összeget osszanak ki s a három vallás papjai könyörögjenek lelki üdvéért. Meghagyta még azt is, hogy koporsóba zárása előtt halotti ruháját egy katona dárdára akasztva hurezolja körül a táborban s meg-megállva nagy fenhargon kiáltja: „nézettek, mi je maradt a nagy Szaladinnak, — meghódított tartományából, összehalmozott kincseiből, kibeszélhetlen vagyonából öröksége csak egy szétföszlő ing!” A világ Megváltója is ezt hirdeté, azzal a különbséggel, hogy a szétporló ing mellé a benne hívőnek örök életet ajánl-dekoz.

Debreczen, 1897. decz. 24.

Könyves Tóth Kálmán.

Napkeleti példabeszédek.

Az arab eredetiből fordította: *Dicsőfi József.*

Ismét itt van hát a szép, a kedves Karácson! Ajkainkon újra szárnyat ölt az ünnepi ének:

Krisztus Urunknak áldott születésén,
Angyalú verset mondjunk szent ünnepén,
Mely Bethlehemnek mezéjében régen
Zengett ekképen . . .

„Bethlehemnek mezéjén zengett” előszőr: ott a nagy, a csodás emlékü napkeleti mezőkön! Talán jól fog esni hát mindnyájunknak, ha néhány pillanatra elszállunk lélekben e mezőségekre épen most, e nagy ünnepén.

Még nem Ő uralkodik e vidékeken, aki pedig az egész világnak született. Ki felelős érte, mi keresztények-e, vagy e földök pogány lakosai? — most nem kutatom. Beérem azzal, hogy édes anyanyelvünkön megszólaltatom az alábbi példabeszédeket. Hiszem, megérti belőlök is mindenki, hogy mi különbség van keresztény és nem-keresztény között épen a lélek világában? E példabeszédek is visszatükröztetik ama pogány népek világnézetét és lelki műveltségét. S milyen szárazok, milyen szegények és milyen kiskorúak! A hétköznapi bölelősségen alig bírnak itt-ott tülemlkedni s akkor is csak a közönséges szellemességben. Ritkán pendítenek meg valamely nemesebb hangu hirt; odatapadnak a mindennapi élethez s egészen természetesen a pásztori élethez. A durvábbakat mellőztem, csupán egy párt vettem föl mutatónak, izelítőül . . . Egyre figyelmeztetnek mind: becsüljük meg *keresztény voltunkat!* A rímeket rimmal adom, a prózaiakat prózában. Aki valaha próbálta, tudja, milyen nehéz a „példabeszédeket” jól fordítani, kivált pedig a keleti tömör rövidségeket. Az alant általam 2. számmal jelölt az eredetiben például csak emyi: „nászum tudakku, vanászum takulu hihh”; a 20. szám alatti pedig: „ráhha jahhtubuhá, tazavvadsa biha” stb.

Ínhól a példabeszédek:

1. Kintlódik a számár
S a kancza vigan abrakol.
2. Van, aki dolgozik
S van, aki lánát üt csupán.
3. Mi a szájról száll,
Jön a szívből is.
4. A ló olyan,
Minő lovasa.
5. Az arezra nézz,
Pofont ha mérsz.
6. Jól nézd meg a juhól
S csak aztán fejd tejt.
7. Elment, mint dárdahegy —
És mint borotva jött reánk.

8. Alláh, te véd meg a falut,
Melyben gyermek kormányra jut.
9. Megkérdezők:
Ellenségednek házában mi dolgoz?
És ő felelt:
Heverő pénzem nála van.
10. Nagyon szeretlek karpereczem!
De mint kezem csuklóját — mégsem ugy.
11. Kenyerünk buzalisztból
S tiétek is csak buzaliszt.
12. Mit érhet a malom,
Kereke hogyha nincs?
13. Okossal hordj inkább követ,
Semmint bolonddal bort igyál.
14. Aki nem kóstolhatja meg az ételt,
Mit ér az a szagával?
15. Aki kezedre köp,
Töröld a képihez.
16. A vak barátját
Érös ökör csinálja.
17. Mondá a férfi: óh, szeress
S e kendő lesz ajándokod.
Hajh! a szerelmet — szölt a nő —
Megvesztegetni nem fogod.
18. Szeretném én szerelmesem!
Ha fekete rabszolga volna is.
19. Ha megbecsülöd temmagad,
Bizony, más is becsülni fog.
S ha nem: a szemét-dombra jutsz,
Tyukok körmére, mint piszok.
20. Elment lányt kérni másnak
S ő lett a völegény.
21. Ki neked jót tanácsolt,
Te félre ne vedesd!
22. Ki benned bízik, meg ne család,
Még ha család vagy is!

A KÖLTŐ KORONÁJA.

Irta: *Sebestyén diák.*

*Jeles poéta volt, amíg élt,
Kírólt most lantomat verem.
Ott élt valahol messze, messze,
Holott a spanyolnád terem,
Hol vad bikákat öldökölnek
Aezélkaru matadorok
S ezular koldús sereg tanyája
A fenszik és a völgytorok.*

*Czitrom, naranas van bőven ottan,
Van sok szelid és vad majom,
Hanem a pénzmag vajmi ritka,
Kivált könyvekre — fájdalom!
Csupán az oleső hirdapokból
Szüresülte mézes dalaid,
Szegény poéta, nagy gyönyörrel,
Madrid, Xeres, Valladolid.*

*S mert olvasá gyakran gyönyörrel
A bűvös-bajos dalokat:
— Mit én tudom, hogyan? hogyan nem?
Megemberelték magokat.
Aranykoronát kap a költő,
Roppant közönség ünnepel,
Van szónok annyi, mint a pelyva . . .
(Jó, ha az ember szerepel.)*

*A dalnok elmegy otthonába
És fölteszi a koronát.
Sétál — bizonynyal: elmerengve —
Sötét, rideg szobákon át.
(Recto: szobán. Oh én a rimért
Használtam a többest csupán.)
Fájón mosolygva néz tükörbe
S — nyomorog tovább azután.*

*Dicsfény sugárzott a szobában,
Mig benne volt a korona:
Ételzagot nem élvezett ám
Költő király bús otthona.
S ah, mily varázs! midőn az ékszer
Hagyott — eltűnven — szürke úrt:
Sovány poéta asztalára
Még ennivaló is került.*

*Kimult a költő. Halhatatlan
Elporlik, mint a többi por.
Emlékezének: arany ékszer
Lángolt fején valamikor.
A drága koronát kutatták
S egy — zálogház volt új helye.
A költőnek, tisztelt közönség,
Van gyomra is, nemcsak feje.*

Őszinte vallomások.

— Irta: *Vértesy Gyula.* —

Mindenesetre jól esik az embernek, ha akad egy kedves kis leány, a ki védelmére kél, olyan esztában, ahol az embermagamagát már csak szerénységéből sem védhetné eléggé.

Valamelyik társaságban, minket szegény írókat szapultak; kijelentven róltunk, hogy nem vagyunk férjeknek valóak.

Ez a kijelentés rosszul esett az én kedves ismeretlenemnek, aki ennek a felháborodásának kifejezést is adott egy igen kedves levélben, melyet utólagos beleegyezése reményében íme azonnal átadok a nyomdafesték halhatatlanságának.

— Tisztelt uram — így kezdődik a hoszszukás, vékony vonású betűkből összerótt levél — én írok önnek, mint a hogy Tatjana irt Anyeginnek. Tatjana szerelmes volt Anyeginbe, én pedig önt nem láttam sohasem. Csak úgy a térezáin keresztül ismerem. S most azért keresem önt fel, hogy tudtára adjam, hogy védelmeznie kell magát. Magát is, meg a kollegáit is. A multkor ugyanis egy szalobban, egy esomó fiatal hölgy egyhangulag elítélte önöket, azt mondván, hogy maguk nem férjeknek valóak.

— Nohát ezt én nem akarom elhinni. Ebből azonban valahogy azt ne következtesse, hogy maguk közül valakin szeretném bebizonyítani, hogy nekem van igazam és nem nekik.

Oh nem. A világért sem! Csak azt szeretném, ha maguk is szót emelnének maguk mellett, ez ellen a vád ellen. Még, hogy maguk szeszélyesek, szivtelenek és önzők lennének!

Nem akarom elhinni! Ezerszer nem! Csak rágalom az, amit magukra szórnak. És én nem akarom hagyni, hogy ezek a rágalmak rajta száradjanak az én kedves barátainom.

Boesámat, hogy barátainak merem önöket szólítani, a nélkül, hogy ismerem, de így a távolból, ismeretlenül olyan hálával és szeretettel gondolok önökre, mint igazi jó barátainkra.

Mert maguk talán nem is tudják, hogy milyen nagy gyönyörűséget szereznek nekünk, mikor néha-néha eltalálják az írásaikban a mi hangulatainkat; leírják azt, a mire mi is gondoltunk; írják olyan érzésekről, a miöket mi is éreztünk a sziveinkben; írják olyan vágyakról és reményekről, a miök után mi is vágyakoztunk.

Ilyenkor érezzük, hogy az írók a mi igazi, megbecsülhetlen jó barátaink; ilyenkor, mikor megvizsgálnak vagy velünk szomorognak, vagy esodálatos sejtéssel kitalálják azt, a mi a lelkeinkben még csak névtelen gondolat volt.

És még valamit tesznek: oka, jó tanácsokkal is szolgálnak és hányzor mentenek meg egy-egy ostoba álom megvalósításától, hanyszor tartanak vissza elérhetlen fantomok üldözésétől s hány hju czélról mutatják ki, hogy azért nem érdemes küzdeni!

Jók és okosak maguk az írásaikban! Nem lehetnek rosszak az életben sem. És minden-esetre jobbak, mint a hívők. Sőt azt hiszem, jobbak, mint a többi férfiak.

Mert az írónak jobb lelkének, nemesebb gondolkodásának kell lenni, mint a többinek, mert hiszen finomabbak a hangulatai, érzékenyebbek a lelki rugói s melegebb a kedélye, érzésekkel telibb a szíve.

Én legalább ezt így képzelem el magamnak. S ha néha ugy elgondolom, hogy milyen irigylésreméltó, poétikus életet élhet egy tró felesége.

A férj felemeli a feleségét magával az ő magasabb lelki világába, osztályosává teszi tervezetéseinek, ideáinak — vele beszél először a műveiről, neki mondja el először a témát s azután a kész dolgokat ő olvashatja el először. Egészen más világban élhet! Ott, abban a szépségesen szép világban, a szellem világában, ahová csak a legnagyobb arisztokratát, a legelőkelőbb közönséget eresztik. Azokat, a kik érezni, gondolkodni és alkotni tudnak.

Meg azután az íróember fantáziája az élet legkisebb kellemetességét is százszoros értékűvé tudja tenni és míg a saját boldogságát megnagyítva látja, addig a másét is meg tudja sokszorozni.

Mert aki minket igazán szeret, annak nem szerezhetünk nagyobb boldogságot, mintha az minket boldogoknak lát.

Csak maguk tudják felfogni a szerelem boldogságának egész értékét és a családi élet verőfényes derűjének és nyugalmanak a hangulatát senki sem tudja úgy átérteni és átérzeni, mint maguk.

Én legalább így hiszem! De persze mindez nem sokat érő védelem maguk mellett.

Védjék maguk magukat! Hogy is tudná, egy, az intézetből nem rég kiszabadult fruska (a mama így hív mindig) magukat megvédeni...

Milyen édes, kedves ez a levél! — Tele igazi naív, nemes védelemmel.

Minék védekezünk mi, ha csak egy is van ilyen, aki így szeret!

És az ilyen, épen azért, mért így szeret, megérdemel egy kevés ösztinteséget.

Én tehát kedves kisasszony nem védekezni fogom magunkat, de őszintén fogok irni magunkról.

Azok a többiek, a kik ellen maga védelmezt, rosszabbaknak tartanak, mint a minők vagyunk, maga pedig szép kisasszony jobbaknak tart.

Az igazság valahol a középen van.

Nem vagyunk mi könnyelműek, csak a hangulataink változnak nagyon könnyen; nem vagyunk se hütlenek, se csapongók, csak néha a szerelem látszatával közeledünk muló szépségek tárgyaihoz.

Hűséges, jó férjek, épp úgy, mint rosszak és hütlenek egyformán akadnak közöttünk. Ebben a tekintetben bizony egyformák vagyunk mi a többi férjekkel.

Sőt még azok a kiváló jó tulajdonságok, a melyekkel maga kedves kisasszony, elárasztott minket, azok sem képezik ám a mi kivételes tulajdonságainkat. Dehogy! Érző, nemes lélek lakozik ugyan egyikünk, másikunkban, de lakozik az másokban is, néha fokozottabb mértékben is, akik sohasem vesződtek nyomdafesték alá való irással.

Nem privilégiumunk nekünk a nemes szív. Sokan csak akkor éreznek talán nemesen, mikor az alakjaikkal valami nemes dolgot követtetnek el. Abban a pillanatban, abban a hangulatban.

És azután kiállhatatlanok is vagyunk mi néha. Mert lássa, a hivatalnok vagy más valaki, aki üzletszerűleg folytatja a rendes életet, mikor lerázta magáról a hivatal nyugét, gondatlan, szabad emberré lesz, de az író ágya mindig tele van tervokkal, zibongó gondolatokkal, melyeknek a terhe, a nyomása alól nem bír kiszabadulni, bárhogy akarna is. S ilyenkor bizony terhére van a legkedvesebb asszony kedveskedése is.

És hányszor van így! Az asszonyka csodálkozik rajta, hogy mi lelheti az urát, hogy olyan szótalan, olyan komor, holott semmi oka sincs rá.

És persze a férjúrám ilyenkor minden egyébre gondol, mint arra, hogy kitálatja, hogy valamelyik tárezáját nem tudja befejezni, hogy valamelyik jelenet nem akar elsülni a darabjában.

Mert az is tévedés ám, a mit az író urak közlékenységéről hisz, szép kisasszony. Dehogy is a feleség az első, aki elolvassa az ura dolgait! Néha az utolsó! A férjek ugyanis többnyire teljesen felesleges dolognak tartják, hogy a magunk irodalmi dolgairól vagy terveiről beszéljenek a feleségükkel. Minek? Az asszonyka, azt hiszik, ugy sem ért hozzá. És ha dicséri, nem hisznek a dicséretének, mert azt hiszik, hogy a nő kötelességből dicsér; ha pedig gáncsot talál: akkor ráfogják, hogy nem ért hozzá.

Szóval, bizony mi kedves kisasszony, néha türethetetlen népség vagyunk férji minőségünkben. Annál is inkább, mert az is gyakori eset ám, hogy aki mindig az ideális életet festi és az után rajong a munkáiban, annak magának néha cseppnyi érzéke sincs iránta a valódi, az igazi életben.

Igy van ezután, hogy az élet valódi poéziséből néha mi élvezünk legkevesebbet, mi, akik talán legjobban el tudjuk azt képzelni. De csak elképzelni.

S hozzá kell venni azt is, hogy a szellemi élelmesség ellensúlyozásul igen gyakran fölös mértékű élethetlenség mutatkozik bennünk, mikor az élet gyönyörűségeinek a kiélvezéséről lenne szó.

Igy bizony, így áll a mi dolgunk. És ha bünösek talán ritkábban is vagyunk, mint más emberek, mert alapjában véve mégis csak a gyöngédebb és finomultabb érzések uralma alatt állunk, de hibákkal bővíben el vagyunk látva.

Hallgasson csak egy pár esetet: Az asszony ki nem állhatja a lakást, el akar hurezolkodni, de a férj megköti magát, hogy ott maradjanak, mert van egy „hangulatos” szobája, ahol ő jól tud dolgozni.

Látja, ilyen igazságtalanok vagyunk! A feleség vizitbe akarna menni, de a férjúrám a regényét akarja folytatni s a vége, hogy otthon maradnak.

Látja, ilyen önzők vagyunk!

A kis asszonykának jó kedve van egy kicsit szeretne elcsévegni a férjecskejével, de annak az egész napját tönkretette egy gazember regényhős, a kit semmiképen sem bír elpusztítani, Boszus, haragos és az asszonyka huzza a rövidebbet.

Látja ilyen kegyetlenek vagyunk!

A jó tulajdonságainkról nem beszélék. Azokat elmondta maga szép kisasszony. Higyje, hogy abból a ránk halmozott sok erényből valami meg van bennünk.

Valami kevés, ami azonban még mindég elég ahhoz, hogy nagyon boldoggá tudjon tenni egy kedves, szép, férjét megérteni tudó, okos asszonykát.

De okos legyen ám, és ne vegye komolyan a mi személyeinket, de minket magunkat vegyen komolyan. Legyen tisztában azzal, hogy olyanok vagyunk, mint valami jó pecsenye rosz mártásban.

A mártást nem kell megenni. A szépségeinket nem kell félremagyarázni, se komolyan venni, akkor élvezhetők vagyunk talán.

Csak egy esetben vagyunk élvezhetlenek teljesen és tökéletesen. Ha a nő bennünk csak a férfit becsüli, de az író nem eléggé. Ezt megbocsáthatlan bűnnek tartja a mi hű lelkünk és komolyan hiszem, hogy ez volt a legtöbb íróférfj szerelmének a sirja.

— Így tehát, mondhatja ön kedves kisasszony, e sorok elolvasása után, — azoknak volt igazuk, a kik magukat bántották! Tudja Isten, talán ugy is van!

T Á V O L B A N.

— Irta: E. Kovács Gyula. —

Lobog a nyár: menekül, ki tikkadt:
Boldog, aki hűs hajlékba nyithat!

Falu, város, liget, erdő, tenger:
Ujulásért keresi az ember.

Kedvesinkkel friss találkozásban,
Szintén balzsam, szinte megváltás van!

Nekem az volt! Mindig is bértém
Az örömmel, ha közjök tértem...

Mennék most is!... de már nincsen hova:
Édes apám, édes anyám — oda!...

Letarolt ág — katanakóró-képen
Bujdokolnék a kihalt vidéken...

Nemesak öröm: de kész menyország az,
Ha valaki szülőföldén járhat:

De az a föld, melyben az ő sírjok:
Nekem nem az; bőlesöm másutt ringott.

Ég veletek, lápi lombok, sátrak,
Én titeket többé sohse látlak!

Engem arra, ember már ne várjon,
Semmim sincsen, az üres, holt tájon...

— Semmid sincs ott? — Tedd szívedre kezed!
Aki téged bőlesd óta vezet.

Hát kialudt benne az a szikra,
Mely egy éltlen oda hordott vissza?

Mi ez, mi most így szíveden szorit?
Mi így elfog, könnyfelhőbe borít?

Mert áldottid többé már nem élnek?
De felők csak ép ott beszélnek.

Szine, hangja, illata a tájnak,
Beszédes fény, mesemondó árnyak...

Az a hajlék, amelyben ők laktak,
Az a nyájas, menyországos pap-lak:

Rét, mező, kert, amiben ők éltek,
Az ezeken csillogó emlékek:

A lég, melyben kacagtak, zokogtak,
A göröngyök, melyeket tapodtak...

Férfiak, kik hön szerették őket,
Kikhez ők is szívökkel szövődtek;

Asszonyok, kik anyád koporsóját,
Karjaikba, vetélkedve fogták,

Férfi-karról, nő-karukra vették,
Sír ölébe sirva eresztették.

Ezekben ők, még mind itt fön vannak,
Odalenn csak hült hüvelyök hamvad;

A szívekben még melegen élnek,
E melegben ölelkeznek véled...

... S neked ez mind: holt, hideg ür, semmi!
Te el tudnál ezek nélkül lenni? —

Nem! Ne legyen, ne, semmim e tájon,
Mint egy ösvény, egy halovány lábnyom;

Semmim, csak az a két halom épen:
Én el onnan, nem szakadok még sem!

Ott lesz nekem a megváltás írja,
Mely dült lelkem ujulásra bírja;

Tikkadásra ott a bűvös balzsam,
Hogy magam új buzogásba hajtsam...

Üdvösség lesz könnyükkel hintonem,
Áldott semmi! Én édes mindenem!...

A félelmetes ember.

— Elbeszélés. —

Irta: S. Szabó József.

Felső-Ausztria egy kis városában töltöttem egyszer a nyarat. A város szép vidéken fekszik felséges kilátással a Salzkammergut hófödte bérczeire, főleg a Dachstein egbenyuló ormaira. Kristálytisza hegyi patakok szeldelik át a város határát telve nagyszerű pisztrángokkal; üde, zöld növényzet látszik mindenféle s pompás fenyőerdők terjesztenek köröskörül ozondu illatot. Szóval a kis városka már a természetből kellemes és egészséges nyári üdülésre van alkotva. Innen-onnan, Bécsből, Linzből föl is keresi pár család, sőt egy borsodmegyei birtokos magyar báró villát vett ott s évről évre ott tölti a nyári évadot. Tüzes vérű lovaival elegáns kocsikon nap-nap mellett lehetett látni a város utcáin, a mint erre vagy arra kocsizott.

Egyébként a város meglehetősen csendes. Vizmosta, kavicsos utcáin csak a kerékpárosok száguldoznak bő számban. Mint a kis városokban, úgy itt is minden ház előtt van egy-egy hosszú, karos szék, a melyre főleg esténként kiül a város lakossága és beszélget, eszege, nem ritkán jó, élvezetes sörrel is öntözve a kiszáradt torkokat. Képzelné lehet, hogy ezek az esteli beszélgetések ott, a hol csak asszonyok ülnek össze (pedig legtöbbször így van, mert a férfiak valamire bürgertágoznak), meglehetősen pletykát is hoznak felszínre s hogy főleg sok hihetetlen dolgot traktál a fehérség, annyival inkább, mivel még meglehetősen babonás és hisz a rendkívüliségekben. A város feletti várkastély titkai, a csaknem minden középkori német várbán ismeretes vasszűz borzalmas régeje már kiskorában megfogja a gyermekmekleány szívet s folyton nő vele a babonás felelem s hiedelem valami természetfölötti, mystikus dolog iránt.

Abban az időben, a mikor én ott tartózkodtam, egy oda-költözött ügyvédrel forgalomba került hír adott bőséges táplálékot az asszonyok babonás fantáziájának. Ismertem az ügyvédet, gyakran találkoztam vele. *Stark Károlynak* hívták. Alacsony, tömzsi ember volt; csinos arca, szőke, kékszemű; közel járt a negyvenhez, de nem igen látszott rajta: jól gondozta magát s tisztán, csimul öltözködött. Leggyakrabban egyedül járkált, társaságba ritkán ment, egy egész házat egymaga lakott s hivatalos óráin kívül is szeretett otthon maradni. A vendéglőből érkezett, eselődét nem tartott, csak egy takarítónót. Nagy eszével és kitartó szorgalmával rövid idő alatt kiterjedt klienturára tett szert. Szép jövedelme volt, úgy hogy állása és jövedelme jóval felülhaladták a kis város bármely leányának igényeit.

Es ennek az embernek nem volt egyéb vágya, mint feleségül venni bárkit is, csak becsületes leány legyen! Es ezt a vágyát még sem tölthette be, mert a leányok úgy irtóztak tőle, mint a pokolbeli ördögtől. A miatt a hír miatt.

A hír pedig, a mi Starkot a női világ előtt felemletes emberré tette, az volt, hogy neki az egyik keze és egyik lába olyan mint a kecské. Szőrös, kéz és lábfejein kecske körmökkel. Honnan és kitől eredt a hír — nem tudhatni. A nép fantáziájának szüleménye volt-e csak, vagy pedig volt benne valami kis valóság — annak a jó Isten a megmondhatója. Az az egy bizonyos, hogy Stark jobb lába csudálatos képen hajlott, s mikor ment, bő nadrágja mellett is lehetett látni, hogy izületei a rendes emberi lábtól eltérők, valamint hogy lábfejei a szokottnál kisebbek. De hát ez lehetett valami olyan elferdülés, a milyen számtalan van az életben. Miért mindjárt holmi rendkívüliségekre gondolni?

Az is bizonyos, hogy Stark balkezén mindig fekete keztyűt hordott s rendszeren vagy zsebebe vagy kabátja szárnya alá dugta azt. Elő ember ugyanabból nagy ritkán s akkor is csak egy pillanatra láthatott valamit, alakját kivenni pedig épenséggel senkisémet volt képes. Stark gondosan óvakodott, hogy rendellenes növesű tagjait a kíváncsi szemek ne láthassák s talán épen ezen titokzatosnak látszó, tulságos óvatosság volt az oka, hogy az a borzasztó hír terjedt el fölé mindenfelé s tartotta magát erősen, habár egyes józangdolgozó embereket próbáltak is ellenvetéseket tenni. Az mind nem ért semmit. Hisz az asszonyoknál meg a képzeltek és felvilágosultak között is nemzedékről-nemzedékre száll a gyermek elferdülésének eredetére vonatkozó bizonyos babonás niedelem.

Stark kétségkívül tudott a rettenetes hírrel, azért kerülte lehetőleg az emberek társaságát. Mindamellett szíve vágyának olykor-olykor nem állhatott ellent, alkalomadtán szóba ereszkedett egyik-másik leánnyal, a melyik el nem futott tőle. Uri modora s rendkívül kellemes társalgása, minőhöz a kis városban alig voltak szokva, néhány órára feledtetek testi hiányait, de azért a fölé elterjedt hír mindig ott motoszkált a leányok fejében s mihelyt melegebb érzéssel fordult valamelyikhez, bizonyos leküzdhetetlen irtózáttal hagyta a faképnél.

Starkot láthatólag elkedvetlenítette, sőt elkésértette a nőknek vele szemben tanusított magaviselete. De azért — csudálatos — nem igyekezett az elterjedt babonás hiedelmet megczáfolni. Tehát kellett valamely elámulhatatlan titkának lenni!

Egyszer mégis akadt egy leányra, a ki némi szánalmat kezdett érezni a különben csinos, kellemes és eszes szerencsétlen ember iránt és szánalomból sokszor meghallgatta, sőt élvezte lebilincselő beszédét. Ismertem a leányt nem régen jött a városba, s a postán volt alkalmazásban. Nyulánk természetű, hosszukás halvány arca, nagy melázó kék szemekkel. Ábrándozásra hajló teremtés volt, s alig barátkozott a többi leányokkal, a kik fellengős lelkét bizonyosan nem értették, vagy épen ki-nevették. Stark ellenben olyan szépen, olyan érdekesen tudott beszélni mindarról, a mi nem közönséges, nem mindennapi. A városi pletyka nagy hamar össze is kötötte őket és mindenfelé suttogtak a fölöttébb pikáns házasság létrejövételéről.

Marie — így hívták a leányt — az ábrándos, szőke Marie, eleinte nem igen gondolt arra, hogy őt még Stark feleségül is kérheti; szánalom és ábránd vezették, mikor az ügyvéd társaságától nem irtózott. Ezt meg is mondta a férfinak:

— Látom, hogy mindenki kerüli Önt. Pedig az ember társasága van teremve. Az ön lelke meg sokkal tartalmasabb, mintsem hogy annak elvonultsága veszteség ne volna a társadalomra. Az én lelkem szívesen lesz az Ön lelkének barátja.

— Kisasszony — mondá Stark elérzékenyülve — így nem igen szoktak én velem beszélni. Engedje meg, hogy megköszönjem e kegyet.

Ezzel kezdődött a mélyebb ismeretség. Az ügyvéd ezentul, bár nagyobb feltűnés nélkül, de mikor csak szerét ejtette, gyakorta időzött a leány társaságában s ilyenkor a rajongásig felfokozott állapotban tartá ki szép lelkét, úgy hogy szinte extásisba hozta az ábrándos leányt. Irodalom, művészet, történelem, vallás, a letűnt és való világok ezer alakulatai, sőt a napi élet egyes eseményei mind-mind olyan élvezetes előadásban jelentek meg Starknál, hogy nem esuda, ha exaltált, ideális gondolkozásu leány egyszer azon vette észre magát, hogy szerelmes az ügyvéd szellemébe. Tehát az a sokszor emlegetett, de mindannyiszor letagadott platói szerelem fejlődött ki lelkében.

Az azonban előbb sejténie, később tapasztalni kellett, hogy az ügyvéd szíve, mint a végkép kiszáradt szomju föld, fogadja az ő vonalmát s reménykedve úgy értelmezi, mint a hogy azt a közönséges életben értelmezni szokták, s minthogy az ő vágya annyi év óta kiszínezte előtte azt a már-már elérhetetlennek vélt boldogságot. Látta, érezte, tudta Marie, hogy az ügyvéd egyszer — akkor, talán már legközelebb előáll kéré szavával, de valami hihetetlen nyugalom és elszántság szállotta meg, úgy hogy a szellemigézet alól menekülni nem akart, vagy talán nem is tudott. A városban azt beszéltek, hogy Stark megbabonázta, azok pedig, a kik hallottak valamit a hypnotismusról, azt mondták, hogy az ügyvéd suggestiója alatt áll.

Eközben Stark megkérte Mariet. Émelygős frázisok nélkül egyszerűen csak ennyit mondott neki:

— Kisasszony! Tudja mit beszélnek rólam. Kegyed ennek ellenére is meghallgatott, barátjává fogadott, társaságával újra élesztett s megmutatta, hogy nincsen a világ által elátkozott olyan ember, a ki rokonlélekre ne találja. Köszönet az életemet megédesítő, feledhetlen múltért, de kérem engedjen többet reménytelenem jövőre. Legyen feleségem!

Marie tudta, hogy ez a kérés okvetlenül be fog következni s most mégis torkán akadt a szó. Mit mondjon? Egyszerre visszatért nyugalma:

— Ügyvéd ur! — szólalt meg — élnek az ön szülei?

— Nem élnek kisasszony. Apámat kis koromban elveszítettem, áldott jó anyám csak épen hogy fölnevelhetett sok sirás közt, ezer gondnal, ő is a sirba szállt. Egyedül maradtam,

rokonaim megtagadtak, elfeledtek, melegebb érzésekre szívem eddig nem hevülhetett, mert ha akart, a mindenki részéről tapasztalt felelem és irtózat utját állta.

Marie lángoló arccal, elérzékenyült szívvel hallgatta, aztán ideális lényének egész erejét összeszedve mondá:

— Én is egyedül állok ügyvéd ur, én nem felek öntől, s ha úgy kívánja, leszek a felesége.

Az eljegyzést nemsokára megtartották, még azalatt az idő alatt, míg én abban a kis városban nyaraltam. Láttam is Starkot sugárzó arccal, friss léptekkel járni s láttam Mariet a postán változatlan nyájassággal és nyugodtsággal végezni teendőit.

Azonban az esküvő előtt haza kellett jönnöm, s később levélből tudtam meg, hogy az esküvő a lehető legnagyobb csendben s a mulhatlanul szükséges személyek jelenlétében csakugyan megtörtént.

Néhány nap múlva Marie nyomtalanul eltűnt. Starknak egy hosszú törvényszéki tárgyalásra kellett menni a közeli kerületi városba s midőn este fáradtan hazaérkezett, felesége nem volt sehol. Kétségbeesve kutatott utána. Egyik asztalon nyitott könyv feküdt. Ribot-é az atöröklésről. Ezt olvasta bizonyosan. Eszébe ötlött az ügyvédnek, hogy megnézze mi van ott, a hol félbehagyta. És olvasta a következőket: »A szervezet hibás eltérésének atöröklése ki van derítve. Egyik legcsudásabb és legismeretesebb példája ennek Dambert Eduárd, kinek teste — arca, tenyere, talpa kivételével — szarunemű kemény héjjal volt borítva, a mely csattogva ütődött össze. Hat gyermeke volt, a kik hat hetes koruktól ugyanezt a tulajdonságot mutatták fel. Egyik élemedett kora lett s épügy átruházta fiaira, ezek meg utódaikra ezt a tulajdonságot atöröklésiglen.«

A másik lapon egy czédulát talált s rajta láthatólag izgatott és kuszált vonásokkal a következők sorok:

— Károly! A lélek él, találkozunk, de de e testben soha, nem lehet . . . . . nem lehet . . . borzasztó . . . soha itt.

Hová lett Marie, senkisémet tudja. A kinek érdekében állott volna, soha nem kerestette.

Starkot e csapás mélyen lesújtotta. Csakhamar tudott házán, irodáján és elköltözött a városból. Mikor két év múlva ismét odamentem nyaralni, már csak a pletyka tartotta magát róla, de az aztán hihetetlenül megnőtt és mindent apróra tudott a néhány napos házasok életéből.

De bizonyosan máig sem lehet tudni, hogy miért tűnt el és hová lett az ábrándos Marie?

Vezeklés I

Irta: *Mankaty Ede*

. . . . Még egy utolsó néma üdvözet . . . s én egyedül maradtam a zajongó tömkelegben: . . . egyedül! elhagyatva azoktól, kikén, csak most érzem igazán, egész szívem, lelkem csüngött, kikét — csak most látom be, hogy mennyire, mily véghetetlenül szerettem: még halom a tova rohanó vonat el-elhaló moráját, még látom tévedező sötét körvonalait . . . szememben összefut a könny, szívem elszorul . . . bele-bele nyitallik a fájdalom s félve, reszkette gondolok arra . . . hogy mi lesz velem?

. . . Boldogok voltunk . . . csendes családi békénket nem zavarta meg semmi — én Ő benne s Ő énbenem élt . . . egymásban llettük egész világunkat . . . boldogok, megelégedettek voltunk szegénységünkben . . . szerelmünk pótolta a hiányt: . . . derült, szép idők! Ragyogó emlékek megjelenik lelki szemeim előtt . . . miért multatok el? miért nem maradhattok ez mindig így? miért támadt fel bennem a rossz? miért engedtem a csábítás ördögének? az albarátok csalogató, rosszra buzdító, hívó szavának? s miért nem tudtam azoknak ellentállni? miért . . . miért? . . .

Szomorúan, kétségbeesve távozom az indóházból, kábult fejemben egymást kergetik a gondolatok . . . örült zürzavar, rémséges Chaosz tölti el agyamat! mintha hallanám lelkiismeretem szemrehányó hangját!

„Te gyarló emberi természet! miért nem érted be csendes boldogsággal? . . . kis gyermeked mosolygó arca, gagyogó kis szájaacska, hü szerető hités társad tiszta szerelme miért nem voltak neked elegendők? . . . Tudtad jól, hogy mennyire szerettek — mily

örömmel fogadtak ha haza . . . hozzájuk jöttél s mily szomoruan hagyta őket, ha távoztál! nem fájt szived olyankor, midőn nő esdeklő kéréseinek dacára, — nem hallgatva kérő, marasztaló szavára, . . . elmentél ezimborád közzé, — csengő pohár, vig kacaj — szilaj nóták között nem gondoltál otthonra? mámoros fővel jöve haza, nem térített észre, látva nődet késő éjjel dolgozva, hogy ártatlan kis gyermeked . . . rongyokban ne járjon? nem vérzett szived, látva nőd kisírt szeméit, szomorú arcát s kis gyermekedet álmából felzavarva nem hatott meg féltő zokogása?

. . . Tudtad ugy-e, hogy bűnös vagy, — hogy jövedelmed nem engedi meg a tivornyát, a kártyát, a dőzsölést s te mégis újból és újból megtetted azt? — most midőn feleséged látva, hogy családodat ily életmód mellett — elárasztva adósságoktól — fenn nem tarthatod — szülei parancsára haza ment — itthagyt, . . . most fáj ez néked ugy-e? . . .

. . . Fájjon is . . . érezd, hogy mit vesztettél el könnyelműséged által, bűnhődj érte . . . vezekelj! . . .

S ez mind való — mind igaz! ugy van! meghajlok előtted isteni igazság! sujtson igazságos, büntető kezéd . . . megérdemlem! . . .

II.

. . . Egyedül ülök kis szobámban; künn a hideg szél végig süvölt az utcákon, meg-megrezgeti ablakom, hozzá csapdosva a felkavart hőtömegeket . . . itt van a tél.

Istenem! . . . de szomorú is az egyedüllét! lelki szemem előtt feltűnik egy szebb, — egy boldogabb idő, . . . a mikor megvolt mindenem, . . . a mikor örültem az életnek; volt gondos, hü feleségem, édes kis gyermekem . . . kik örültek, ha közöttük voltam s most? . . . — nincs körülöttem senki, nem hallok szeretteim zaját — csak kandallóm tüze ég . . . senki sem törődik velem.

Mióta jóbarátaim észrevették, hogy kerülöm őket . . . undorodom társaságuktól, . . . kerülnek ők is . . . elmaradoztak tőlem ők is. — Mily sivár, mily pusztas ez a világ; a természet téli mezébe öltözött, eltűntek a szép . . . a meleg napok; hideg, fagyos, kopár minden: . . . kopár, sivár az én életem is! hajh! de a természetben a kelet a kikelet . . . a szép tavasz fogja felváltani . . . új életre támad a dermedt föld . . . újra rütyelnek majd a fák; a hideg, metsző lég . . . balzsamos illatában fog uszni, — szép, virágos lesz majd erdő . . . mező . . . de vajon nekem is? . . . vajon előm-e az én tavaszom is? lesz-e nekem is kikeletem? . . . de mikor? . . . meddig tart még szomorú vezeklésem? . . .

Óh irgalom Istene! . . . te olvassz az emberi szivekben; te látod lelkeket! tudod, hogy mit vétettem s tudod hogy mit szenvedtem ezért! Te láttál engem éjjeleken keresztül kemény ágyamban lázasan fetrengeni, láttad karjaimat . . . örült kétségbeesésben a messzeséget elteledve . . . kedveseim felé vágyóva kitárni, láttál térdemen állva szeretteim arczépeit — mint szent oltár előtt — órákon keresztül imádkozva s irgalmat, bocsánatot könyörögve! tudod, hogy — keblemet döngöve — ezer meg ezerszer szántam és megbántam bűnemet, — tudod, hogy megjavultam — magamat mindentől visszavonva, türtem éhséget, szomjat, hogy adósságaimtól kitisztuljak . . . óh mondd! eleget bűnhődtem-e? betelt-e a keserű pohár? . . . óh, vedd el ezt tőlem, add vissza azt — mit jogos, — de irtózatot haragodban tőlem elvettél! . . . hagyj újra látnom egyetlen drága kis gyermekemet . . . hozd vissza szegény hűséges clettársamat . . . hiszen tudod, hogy ő is szenved . . . őt is sujtod! óh irgalmazz, mert csak te benned bízom, benned reményelek, benned élek, én édes Istenem! . . .

III.

. . . Mi az? ki kopog? szabad! . . . a cseléd levelet hoz! . . . ide vele! Hah! levél! Ó tőle! az ő aranyos írása! lássuk csak! . . .

„Édes kis férjecsém!”, tudatom veled, hogy szüleim végre beleegyeztek, megengedték hogy újra hozzád . . . apuskához . . . mehessünk; ird meg, hogy mi az adósságod még, . . . én megígértem nevedben, megfogadtam helyetted nekik, hogy kis muzcus már nem lesz többet rossz — nem fogja többé elhagyni kis feleséget — meg a kis bumbuskáját, hogy azok közé a csunya, rossz barátai közé menjen — hanem hogy kis családjának — mi nekünk fog élni!

Ha tehát komolyan ígéréd ezt mi nekünk, úgy ígérd meg mielőbb . . . mert már igen nagyon szeretnék — te édes rossz ember — látni s kis angyalkánk sem akar már maradni . . . apuskához akar már menni. Isten legyen veled, siess . . . írj . . . készítsd el a lakást, hogy mielőbb jöhessünk, . . .

addig is milliomszor esőlkölja apuskáját — ez ő kis csöppje — édes kis fiacskája és a te szerető kis feleséged! . . .

U. i. Bumbuskának vettünk egy kis pálcát . . . ha apa rossz lesz — hát majd avval kikap . . . bizony! . . . Mindenható Isten! valóban jól látok-e? nem álmodom? hiszen ez nem lehet! . . . talán csak felhevült képzelőtehetségem űz velem ily szemképrázató kegyetlen játékot . . . megőrültem-e . . . de nem . . . itt van a levél — újra elolvassom . . . igaz! benne van . . . jönnek! Óh hamar . . . siessünk! rendbe hozatom kis lakásunkat, feldisztem azt . . . megjön urnője . . . újra életet nyernek a hideg falak; az én telem elmúlt — üdvözlégy te szép, te reményteljes mosolygó tavasz! mintha nem is volna már oly hideg — elállt a szél — örül a természet is, mintha tudná, hogy az én Uram, az én jószágos Istenem meghallgatta esdeklésemet . . . megelégette vezeklésemet!

Leborulok előtted oh mennybeli jó atyám, hálát rebege határtalan jószágodért, hogy visszaadtál újra az életnek — az igazi életnek; legyen áldott a te szent neved örökkön-örökké, mert tied az ország, a hatalom, a dicsőség — Amen!

Téli kép.

Írta: *Kuti Zsigmond.*

Mindenütt hó és jég. A tél a legnagyobb konzervatívul kivészi a maga jussát. Ennek örvend legjobban a koresolyázótér tulajdonosa és a bakfisek. Hogy miért éppen ezek? megmondom.

A korzó esendes. Hja, a piziny cipő vékony, megfázik a láb, ennek közetkezménye a nátha, amelynek ismét az utókövetkezménye a vörös orr és a vörös szem. Ezt pedig még a séta kedvéért sem szeretik meg urhölgyeink. A nagy és vastag talpu cipő pedig brr! ezt még kevésbé szenvedhetik.

Az élelmes bérkocsisok bárkáikat csinos számokkal cserélték fel és esengősen-bongósan száguldanak tova.

Még a hordárok is feleserélték targonczáikat apró számokkal, dukál is, hisz ők édes testvérei a bérkocsisoknak, egy ezébeli a mesterségük, ha előbbiek nem is akceptálják a rokonságot. Lám, itt is van rangfokozat!

A kis vasut csak úgy dübörög a nagy hidegben, mintha szörnnyen rekedt volna, vagy talán ásit nagy unalmában, mivel csak úgy tátongnak a kocsik a nagy ürességtől. Nem ártana ennek is szántalpakat tenni a kerekei alá! Az ily módon improvizált gőzös-szán vonzóerővel bírna és nyakra-főre járna rajta a közönség már csupa kuriozitásból is.

Este kissé megelégnül a tér, kezdődik a csoportosulás, nézegetik a kirakatokat.

Hány szív dobog titkon a sok esecse-bece láttára!

A kis fitos óhajtaná azt a szép, nagy bábut, baba-butorostól; a gígerli aspiráns ama szép, piros nyakkendőt, a stíletes botot és ráadásul a csillogó inggomb garnitúrát sem vetné meg.

Az a fiatal menyecske bizvást azt a szép íróasztal-készletet nézi, melylyel férje-urát meglepné, ha a megtakarított könyhapézből telnék.

Az ékszerészek kirakatainak is lerója bámulatát a sétáló közönség, — Mennyi titkos vágyat ébresztenek és fakasztanak eme sok irigységet keltő sárga holmik!

Az iskolások falankszot képeznek a norinbergi árusoknál. Itt aztán néha harez is keletkezik, mert mindegyik szeretné magának biztosítani a legjobb posztit, a honnan kényelmesen láthassa azt a sok ördögös játékszert.

E közben a varjak — Debreczen speccziál-tásai ellepik, akár csak a stréberék, a legmagasabb házak tetőit, különösen a kaszinóét és városházáét. Ugy látszik, hogy a varjak a konzervatív elvek hódolói, évek óta ugyanazon házakra, ugyanazon károgaással és valószínűleg ugyanazon világnézettel szállanak és csoportosulnak.

Konzervatív elvük azonban nem gátolja őket, hogy önző céljukat, bármily eszközzel is, elő ne mozdítsák. Ime, az elriasztásukra alkalmazott sodronyok nagyon is alkalmas nyugvóhelyet biztosítanak számukra.

A városház előtt kordont képeznek néhai Orvos Gyurka társai. Lábaik a nagy hideg miatt

olyan folytonos működésben vannak, akár a káposzta- és szőlőtaposókéi,

Eme kordon és lábgyimnasztika elég értelmes és világos szószólója a *dolog- és téli menház* szükségességének. Reméljük, hogy ez nem marad pium desiderium.

A kutak körüli csoportosulások megcsapantak, részint a megoszlás törvényeinél fogva — furatván a böles tanács sok új kutat — részint pedig azért, mert 10—12° mellett még a kutak körüli pásztorórák sem esnek jól.

Zsibongó, forrongó és pezsdülő életet látni azonban a „Margit“-ban, hol Szikszay esarnokot emelt Halifaxnak. Itt nincs tél, nincs hideg, itt friss, hamisítatlan élet van, pezsgő vérrel, viruló egészséggel, mert a fiatalság az élet, a kedv, a kedély megtestesezése!

Ihol ama fiatal jogász még ezt a mellény-nagyságu télikabátot is leveti annyira hevül. Nem esuda, mikor azt az élettől viruló bakfist kalauzolja, bevezetvén azt a koresolyázás és a szívbeli misztériumok titkaiba.

Amott egy másik ifju szánkázta a mamát. Ez helyes és mindenkor bevált manőver; az anyák szívének keresztül vezet az ut — legálább a legbiztosabb — a leányhoz. Megesik az az eset is, hogy az anya a villámhárító, bírván ő maga is elég vonzerővel és marasztaló képességgel.

Ott egy „sneidig“ katonatiszt villámgyorsasággal halad egy szép, fiatal leánnyal; koresolyázásuk oly ütemszerű, oly egybevágó mint szívük együttes érzése és dobbanása. Eltávoztak az anya vizsga szeméi elől egészen a pálya tulsó végére. Az anya aggódva, félve keresi őket tétovázó szeméivel; vajjon mit fog hadnagy uram leányának mondani? A jelekből ítélve, az ostrom, melyet a leány szíve ellen intézett, Mars fia győzelmével végződött. Az anyát e győzelem örömmel, büszkeséggel, — párosulva félelemmel és kételéssel — tölti el.

Itt egy szöghaju leánya szolóban balanczirozik; mester a koresolyán, de ime egy fiatal, csinos gyerek, pelyhedző bajusszal szembe jön és az ügyes koresolyázó leánya hopp! — egész testével érintkezésbe jön a jéggel. De ez oly sikkesen, oly — mondhatnám gracieuse történik, hogy hajlandók vagyunk elhinni, miszerint számításból történt az egész incidens. Mert ime, az ifju egy pillanat alatt felsegítette a piruló leánykát és most, hogy ezen „malheur“ többé ne történjék — duettben száguldoznak akár a világ végéig. Ők legálább azt hiszik!

Az egész pálya kert élő, viruló, mozgó, nevető rózsákkal! Egy nyüzsgő méhkas! Nevetnek, kacagnak, pletykálnak, sugdosnak, disputálnak, összevesznek, kibékülnek és szívet cserélnek. Hány leány és ifju vesztette itt el szíve nyugalmát és kedélye vidorságát?!

És végre hány deák vesztette itt el — jó kalkuláit?

Hát csak mulassatok ifjak és leányok! Tietek az élet, az öröm, a jövő. Szívetek templom, telve a szeretet, a szerelem, a remény oltáraival. Csak áldozatok ezen oltárokon, de legyen az áldozat tiszta és szeplőtlen, oly tiszta mint lelketek, oly tiszta, mint ifjuságtok himnpóra!

Künn a szabadban uralkodik csak igazán a tél!

Hólepel borít mindent! A bokrok úgy tarkálják a sik, fehér rónát, mint az iromba macska foltjai fehér bundáját. Fehér az ég, fehér a fa. Az evetkék gymnasztikát üznek, ugrádoznak egyik faágról a másikra, a hideg még az ő sűrű bundáscskákat is átjárja.

A nyulak megrágesálgják éhségükben a rekettye és mogyoróvesszők hajtásait. Róka koma pedig minden furlangja dacára is koplal. A szegény pintyöke, vörösbe, ökörszem és czinke legtöbbet szenvednek ugy a hideg — mint az éhségtől. A tolakodó verebet arroganciája csak kiségit a hinárból, mert a tolakodással mindig többre megy még a madár is. A hollók, varjak, szarkák követik a föld-kőverítőt hordó szekereket, ellepik az udvarokat és az országutakat, hol ha nem is csurran, de legalább cseppen valami enniavaló. Ezek oppor-tunisták.

Külömben esendes a természet. A föld

egy nagy halott; szemfedele a hó, fejfája a lombtalan erdő, gyászolói a fekete hollók és a hamvasszürke varjak.

A természet azonban nem halt ki, csak pihen és erőt gyűjt a jövő tavaszra. A természetben nincs abszolút nyugalom. Működése a körben való forgás. A hol a vége, ott van a kezdete.

Eme tényben is találjuk a Mindenható nagy bölcseséget.

A DALNOK ÁTKA.

— Uhländ. —

Némethől fordította: ifj. Thót László.

Egy vár állt hajdanában, magasán, fényesen
A tengerig ragyogva, nagy messze földeken.
Körülé koszorúban virágos kertei,
Kristályvizét száz szökőkút szökteti.

Kíneseiben dűsan ott egy király ült trónusán,
Keble sötét, mint az éj és areza halavány,
Mert düh az, amit pillant s mit gondol, rémület,
Mit keze megir, vér az s ostor, mit ajka ejt.

Egy dálnokpár közelgett egykor e vár felé,
Arany az egyik fürtje, fehér a másiké.
Kezében zengő lanttal lovon ült az öreg,
Melle a szép ifju vidáman lépeget.

S az agg szól ifjához: „Légy készen ma, fiam!
Legszébb dal zengjen ajkad legédesebb hangiban:
Szedd össze friss erődöt, örömöd, bánatod!
Velem egy köszörtet kell ma meglágyitanod!”

S már a magas teremben két dálnok ottan áll.
Ül fényes trónusán nevével a király;
Ez rémületes pompában, mint észak fénye; de
Szeliden az, miként ha telihold nézne be.

Az agg most ujjával a lant hurjába esap,
S a hang, mely róla kél, milderősb, hatalmasabb.
Mint égi dal, megesendül az ifju éneke,
Tompán az aggé, mintha szellemkar zengene.

Szerelem, tavasz szól a dálnokok énekén,
Szabadság, férfierdem, hűség és szent erény.
Dalolnak mind a szépről, melyre dobog a mell,
Dalolnak mind a nagyról, mi csak szívét emel.

Körben az udvaroncok minden gúnyt jól megért,
S isten előtt meghajlik sok daczos, büszke térd.
Ifju királyné keblét öröm s kín emelé
S a rózsát odadobja a dálnokpár elé.

„Népem már elesábitva, e sors most nőmre vár?”
Kiált böszült dühében remegve a király;
Kardját hajtja, mely az ifju keblébe hat,
Aranydal helyett boesát piros vérsugarat.

Villámotól sújtva áll az udvari nép körül.
Az ifju mesterének ölen elszenderül.
Ez köpenybe fogja, lovára emeli
S mögötte vannak már a kevély lak termei.

De ott, a nagy kapunál, az agg dálnok megállt,
S kezébe véve lantját, egyetlen vagonát,
Egy márványoszlopon szétzúzza könyörtelen,
S kiált, hogy a kert, a vár visszhangzik rémesen:

„Jaj nektek, büszke termek! Édes malasztival,
Bennetek sohse zengjen se hársfa húr, se dal.
Csak sóhaj és csak átok s rabszolgák léptei,
Míg porba fog a hosszú szelleme dönteni!”

Átok reád illatos kert, hol most tavasz virít,
Feled mutatom e holt torzult vonasait.
Hervaszsa el virágod, vized száritsa ki,
Légy pusztá, pusztá s többé ne tudj virítani.

Átok reád, bűnös gyilkos! Dálnokok átka, te!
Küzdj a hirkoszorúért s ne nyerd el sohase.
Neved legyen feledve! Örök éj fedje el,
S légy, mint a végsőhaj, mit haldokló lehel.”

Az agg dálnok könyörgött s meghallgatá az ég:
Falak és büszke termek feküsznek szanaszét,
Egy oszlop beszél még csak a régi fény felől,
Ez is már megrepedve, majd a többire dől.

Körülé, a kertek helyén áll rémes pusztaság;
Nem fut homokján esermely, nincs fa, mely árnyat ad.
Király, csak neved az, mit dal és nem könyv emleget,
Elmulva, elfeledve! A dálnok átka ez!

A gályarab.

Itta: Vértési Arnold.

A szegény emberek hamar ismerkednek s az a szegény özvegy asszony is, ki nemrégén költözött be egy vidéki városkából a két fiával, csakhamar ismerős lett valamennyi szomszéd lakóval a harmadik emelet udvari folyosóján: az öreg szabóval, aki már alig lát az okuláréján át is dolgozni s ha a leánya nem volna, aki zongoraleczkéket ad, már régen be kellett volna vinni a szegények házába: a vén törvényszéki irnokkal, kinek a felesége virágokat készít egy divatkereskedés számára; a páholyintogatónéval, kinek beteges férjét is el kell tartani s ki hónapos szobákat ad ki fiatal urak számára, míg maga a férjével megquzódik az elfüggönyözött kis konyhában; aztán azzal a tisztessé, mindig fekete ruhába öltözött matronával, aki szintén vidéki tisztviselő özvegye, mint ő, s szintén a fővárosba jött, a hol talán könnyebb megélni, mert otthon abból a pár száz forintnyi esekély nyugdíjból nem lehet.

Itt fenn varrhatnak a lányok pénzért, otthon az szegény volna. S varr is buzgón, fáradatlan, a három szorgalmas leány.

— A jó isten mégis csak megsegít bennünket — sohajtott a három leány anyja.

A másik özvegy asszony is bizonyította, hogy a jó isten mégis csak segít az özvegyeken és az árvákon.

Mikor meghalt szegény boldogult uram, itt álltam a két fiammal, gyámol nélkül, mert szegény boldogult életében nem igen lehetett megtakarítani, s a mit lehetett is, elvitte a hosszú betegség meg a temetés. És akkor a jó isten olyan szerencsét adott, hogy a nagyobbik fiam hivatalt kapott a miniszteriumban. Hétszáz forintot mindjárt. És most már csak elégedélhetünk. A kisebbik fiam iskolába járhat. Jó az isten.

A jó asszonynak csak az okoz aggodalmat, hogy a nagyobbik fia, Károly olyan csöndes, olyan szomorú. De hát bizonyosan olyan a természete, a boldogult is olyan volt, ámbár az néha jókedvű is tudott lenni s eltréfált és eldanozt a többivel. Nagyon szép, erős hangja volt s mind körülállták, mikor azt danolta, hogy: „Kalapom zsebembe vágom.”

De Károly nem danol sohasesem. Isten fudja, hogy hol jár az esze, mikor ott ül oly csendesen és szótlan.

Bizony csak az isten tudja, mert ő maga sohasesem szól róla. Az egyszerű jó asszony úgy sem értené meg, micsoda fájdalom lehet egy becsüvés léleknek a felbeszakadt pályán, a jövő reményeinek megsemmisülése, a rabság ott az irodában, az akták másolása, a lelketlen bürokratikus munka, mely elbutít.

De nincs menekülés, huzni kell az igát, végezni a napról-napra egyforma irkafirkát, gondolkodás nélkül, tompán, gépiesen, míg homloka megérezsododik, haja megöszül, háta megörbül s erőtlén karja nem bírja már polcaikról leemelni a fasciculusokat s meggyöngyült szeme nem látja már jól az ügydarabok számát.

Nem mehetett az egyetemre, hogy tanulmányait folytassa, a megélhetés után kellett nézni, el kellett fogadni azt, ami kínálkozott s örülni, hogy nem halnak meg éhen anyjával és kis ösesével.

Lemondani mindenről, amivel az élet kedveskedik a boldogabbaknak, ez volt az ő sorsa. Tisztán látta maga előtt s fázott, didergett tőle, de változtatni rajta nem lehetett. A esős, szerény, felénk fiu nem fogja a világ rendjét felforgatni, csak nézi melán, szomorun.

Ha hazajön a hivatalból, segít ösesének a latin föladatát megcsinálni, kihimzeni való mintákat rajzol anyjának párnahajakra, vacsora után eljátszik két vagy három parti máriást az édes anyjával. Nagyon jó fiu, csak vidámabb lenne egy küssé.

Az anyja keresi a kedvét mindenképp már ő hogy tudja, a maga együgyű módja szerint.

— Mit főztek holnap ebédre, édes fiam. Mit szeretnél?

A jó asszony gondolatai nem igen terjedtek túl a lekváros derején s a palacsintán. A boldogult ura is azt szerette. Csodálatos, hogy ennek a fiúnak semmivel sem lehet örömet szerezni.

— De gyere ki hát egy kicsit, itt olyan jó friss a levegő, hidd ki a fiát a szobából.

A két özvegy asszony kiült egymás mellé a folyosóra vidéki szokás szerint.

A nemrég elállt záporosó itt kiült lehütötte a levegőt, meleg, rekkenő meleg volt a szobákban. Az ablakokat mind kinyitották az egész emeleten.

A három fiatal leány néhány percig abba hagyta a varrást s az ablakhoz jött, hogy megnézzék a virágjait, azt a néhány eserép bágyadt pelargoniat, melyet az imént kiraktak az esőre.

A fiatal ember anyja hívására kijött, de megszeppent, amint a szomszéd ablakban a három leányfejet megpillantotta. Felénk természetű ifju volt, magányosságához szokott, nem fordult meg társaságokban s nem palástolhatta el zavarát, mikor most szemtől-szemben állt három leánnyal, kinek nem tudta, hogy köszönni kell-e?

Azonban mégis úgy gondolta, hogy köszönnie illik, mit meg is cselekedett, de nagyon ügyetlenül s fölig pirulva ügyetlensége miatt.

Az anyja bemutatta ő nagyságának: A szegény két özvegyasszony nagyságolja egymást. Aztán a kisasszonyoknak. Károly ujra meghajtotta magát, talán még ügyetlenebbül s még jobban pirulva, mint az elébb, miközben lába belebotlott a virágcserepekbe s egyet fel-döntött és összetört.

— Semmi, semmi — vigasztalták a leányok.

S az anyjok, az özvegy asszony is iparkodott megnyugtanni:

— Semmi, igazán semmi, ne tessék törődni vele. A lányok az okai, minek tessék ide láb alá.

De a fiatal ember vigasztalan volt, egy pár szót dadogott, aztán visszahúzódott a szobájába.

Egész éjszakája el volt rontva. Nagyon nyugtalanul aludt, ámbár tulajdonképp nem tudta, hogy mi baja. Hiszen az még nem olyan nagy szerencsétlenség, hogy összetört az ember egy virágcserepet s eltapos egy pelargoniat.

Másnap hivatalból jövet, bement egy virágkereskedésbe, kiválasztotta a legszebb pelargoniat s haza hozta.

A lányok a nyitott ablaknál dolgoztak, a mi szerencse volt, mert Károly ur isten tudja, hogy be mert volna-e menni: így azonban könnyebben elvégezte s átadta a virágcserepet az ablakban.

A leányok nem akarták elfogadni:

— Nem, nem, köszönnjük szépen. Miattunk nem kellett volna magát költségbe verni. Aztán a mienk nem is volt ilyen szép. Nem, igazán nem fogadjuk el.

De az anyjok közbeszólt:

— Ha már Károly ur oly szíves volt, a mi igazán nagyon szép tőle, hát fogadjátok el.

Arra a három leány közül egyik átvette s odaadta a másiknak:

— A tied volt, Etel.

Etel, a három testvér közül a legcsinosabb,

küssé elpirult s nyájasan kezét nyujtotta:

— Nagyon, nagyon köszönöm.

A fiatal embernek úgy rémlett, mintha még soha ily kedves hangot nem hallott volna.

A lelkében esengett az sokáig, nagyon sokáig.

— De jöjjön már be Károly ur, legyen szerencsénk, szólt az özvegyasszony.

Károly eleinte habozott, de aztán azt gondolta, illetlenség volna be nem menni s bement.

Az öreg asszony leültette maga mellé a dívánra s annyit beszélt, hogy neki csak hallgatni kellett. Elmondta, hogy a férje telek-könyvezető volt, azelőtt Balassa-Gyarmaton laktak, két éve, hogy a fővárosban laktak, a legnagyobb leánya huszonegy éves, Etel tizenkilenc, Boriska pedig a jövő hónapban lesz tizenhét. Áldott jó leány mind a három, igazi isten áldása.

A fiatal ember csak hallgatta s alig értett

belőle valamit. Az ő füleiben még mindig az az édes hang esengett.

Azt hallotta otthon, azt hallotta az irodában, mialatt a tollak perczegtek a papiroson s a vén irodatisztek hosszuszáru pipáikból pöfökeltek. Azt az édes hangot, mely szívében visszhangzott.

Pár napig ennek a kábító hatása alatt jár-kelel, mintegy fél-álomban. Alig tudja, mi történik körülte. Mintha nyájasabb arezot öltene minden, még az iroda komor falai is, a poros aktákkal fedett polczok, maguk a vén gályarabok is, a kik ott ülnek az íróasztalnál elbutult arezczal, megsoványodott kedélylyel s ontják a betüket, hogy mindegyre szaporodjanak az akták a polczokon.

Minden olyan rózsaszínű: a szük udvar, a hol laknak s a hová alig süt be napsugár, a virágcserepek a két ablakban, bágyadt pelargóniák sárguló levelekkel s gyér, hervadt virággal. Köztük egy, mely zöldebb, több s nagyobb gondban részesül, mint a többi. Az a Károly virágcserepe, melyet ő hozott s melyet napközben számtalanszor meg-megnéz varróasztalkájától fölugorva egy mosolygó, szép leány.

— Ugyan, Etel, — kiabál rá félig nevetve a két testvére.

S annak a mosolygó arezának ragyogása mintha visszatükröződnék pár napig a szomoru fiatal ember arcán is; de aztán még jobban elborul az az arez. Eszébe jut édes anyja, kis ösese, a kiknek ő egyedüli gyámola a világon s kikkel együtt így is alig tud nagynehezen megélni csekély fizetéséből.

— Min gondolkozol édes fiam? — kérdezi aggódó anyja, a mint látja, hogy szótlan ott ül a sarokban.

— Azon gondolkozom édes anyám, hogy menjünk el innen lakni, — felel a fiu tompán.

— Miért? — esodálkozik az öreg asszony.

— Nekem messze van a hivatalhoz, — felel a fiu.

— De hiszen eddig nem panaszkodtál.

— Nem, de most érzem. Csak jobb lesz nekünk, édes anyám, elmenni innen.

Sóhajta teszi hozzá magában:

— El, el, mennél előbb, és soha többé ide nem jönni!

A kis Demosthenes.

Irta: Tassi Miklós.

Alig mult fél éves. — Telt gömbölyű arcán maga az élet virit, mosolyog. — Csak nem rég került ki a pólyából. A pepita ruha oly jól illik pufók piros arezához. Most tanul ülni, járni, beszélni. Három nehéz dolog egy piczi babának, de ő megpróbálkozik mindenikkel. Igaz, hogy nem igen sikerül, de az nem ront semmit jókedvéből. Sikongat, nevet, kis kacsoival hadonáz jobbra, balra s a körmei közé került gummi babát úgy megszorogatja, hogy az versenyt visít vele. El-elegyeneti piros kis ajkait perczegtek, míg nagy nehezen e „pápá” — „de-ede” — kisiklik rajta, s aztán — mint a ki jól végezte dolgát — elégtelen mosolyog s ragyogó szeméit végig járhatja a körülte levőn. Oly büszke, oly dőlözeg ilyenkor. Nem az a gyenge gyermek, kit párnák közt lehet csak megültetni, — hanem egy Hercules, egy világ-részeken diadalt nyert hadvezér — s szemében mennyi tűz, mennyi okosság!

Apa és anya nem győzik eléggé esodálni s magasztalni. Versenyre kelnek egymással a díesérésben. Mindegyik tud valami újat, valami kedvest mondani a „Babus”-ról, — ki nagy figyelemmel rászegzi sötét fénylő szeméit a beszélőre, mintha tudná, hogy „Ó” róla van szó, mintha értené, mit beszélnek; olykor olykor elneveti magát, végig simítja piczi kacsoit az előtte álló arezán, aztán néz, figyel tovább. Csoda-é, ha ilyenkor apa és anya összevissza esókolgatják, minden tiltakozása daczára is! Csoda-é, ha oly nagyon szeretik, oly nagyon bálványozzák!!

Most is ott ül párnák közé ékelve. Előtte játékszerek hevernek, magukon hordva a játék utónomait. — „Babus” rájuk sem ügyel, más-sal van elfoglalva. Valami nagyot, valami meg-

lepőt készül mondani, mert ugyancsak esuesoritja, egyengeti piczi száját. Látszik az arezán, szeméin, hogy mennyire töri magát, de hang nem akar jönni.

Apa, anya mosolyogva nézik hiába való erőlködését. Biztatgatják.

— Mondjad édes!

— Ugy-e lelkem nekem akarsz valamit mondani?

„Babus” a hangra figyelni kezd. Ránéz hol az apára, hol az anyára, mosolyog egyet, aztán illesztgeti piros kis ajkait.

— Jaj! a lelkem; én azt hiszem terhes az neki.

— Ugy tanulja azt minden baba.

— De már mióta próbálja. Ugy szeretnék rajta segíteni, ha tudnék.

— Édes angyalom!

— Beszéljünk hozzá, hátha könnyebben sikerül neki.

De „Babus” most már rájuk sem hallgat. A sok sikertelen kísérlet kihozta a béketűrésből. Összehuzza szemöldökeit úgy, hogy feletők kis gödör támad, karjait felemeli, összevissza rázza, végre egy nagyot üt s egy éles, visító hang csap keresztül a szobán. A jég meg volt törve. Most már folyik „Babus”-ból a beszéd.

— Á-pápá.

— Hallod, azt mondja: apa.

— Csak te hallod azt úgy édes. Az anyák olyanokat értenek, mit a piczi nem mond.

— De halld csak, lelkem.

— Á-pápá.

— Hát nem azt mondja? Ugyé igen?

— Már igaz. Ez a kis bagoly minél hamarabb megtanul beszélni.

— E-de-de.

— Hát most mit mond?

— Nem értettem.

— Ü-gü.

— Hallod azt mondja: igen.

— E-e.

— Ejnye. Ejnye, hát nem értitek mit beszélnek — egészíti ki az anya „Babus” gondolatát.

— Á-á — folytatja Babus mondókáját, hatalmas gesztusokkal kísérve minden hangot.

— Nézd, mily büszke!

— Mennyi fenség van a nézésében!

— Ü-gü, e-dede á-pápá. Eee . . .

— Milyen édes!

— Milyen kedves!

— Valódi Demosthenes, oly szívhez szó-lóan beszél. Ugyé apja Demosthenes?

— De lelkem, Demosthenes nem szoknyába járt!

— Eredj már, hogyne szoknyába járt volna. Hát az ilyen piczire mindjárt nadrágot adnak.

— Ne-ne-ne.

— Látod „Babus” is azt mondja: nem.

— Hü-hü.

— Még neveti is. Látod édes, érti, hogy mit beszélünk.

— Áá — szól bele „Babus”, kissé fel-emelkedve, hatalmas ütést adván az előtte he-verő párnára.

— Jó szónok lesz. Meglásd képviselő lesz belőle.

— Eredj már bohó, kis leányból képviselő! Az anya elkomolyodik.

— De . . . de.

— De, ugyé lelkem, az lesz! Kitudja, milyet változik még addig a világ.

— Még addig mi is meghalhatunk!

Itt megszakad a beszélgetés. — Mint lidérez ül a lelkekre a gondolat: „addig meghalhatunk.” Lehet-é elszomorítóbb a szülékre e tudatnál? Nézik . . . nézik az előtők gondtalanul játszó „Babus”-t — ki még a világról nagyon keveset tud, a mit tud is csak a szép, a jó . . . egy gyönyörteljes élet, — az elmulásról, a keserű elválásról nem él az ő lelkében egy szemernyi eszme sem. Azért oly derült, vidám az areza, azért nevet, mosolyog mindennek, azért nevet, mosolyog mindennek, azért oly tiszta, oly ártatlan s végtelen boldog a gyermek! Nézik . . . nézik egy-egy sóhaj, egy pár köny-csepp, apa és anya összehajlítják fejeiket . . . összedobannak szívöket, mintha mondanák:

— Nem fogja azt Isten megeselekedni, hogy elszólítson bennünket ez angyal mellől. Oh az Isten jósága nagy és megmérhetetlen . . . Babus pedig gagyogja tovább:

Á-pápá . . . E-dede . . . Ne . . .

PATAK ZSÓFI.

— Ballada. —

Irta: Kanizsay Endre.

I.

„Hova készülsz édes lányom,

Mért öltözöl olyan ezifrán?”

„Hát a bálba, nem hallja kend,

Milyen frisset húz a cigány?”

„Bálba . . . bálba . . . nyárközépen . . .

Kaszásunk lesz holnap reggel;

Fáradt leszesz, álmos leszesz,

Farsangban járj inkább majd el”.

„Tíz nap mulva Boszniába

Viszik őt is három évre;

Nem megyek én három évig,

Se bálba, se menyegzőre”.

„Más leánya éjféltájba

Dolog időn haza megy mind;

Főnn virasztok, várva-várlak,

Mért lennél oly sokáig kint!”

„Mért ne . . . mért ne? . . . Más leány is

Addig van, míg szeretője . . .

Aludjon csak nyugodtan kend,

És ne féltsen engem tőle” . . .

„Jól van, jól van Zsófi lányom,

Öreg ember vagyok már én,

Ha nem kell a jó tanácsom,

Hát csak járj a magad eszén!”

Biborszinű szürkületkor

Vége is van a zenének,

Szép leányok rózsás álmát

Nem zavarják a zenészek.

Özvegy asszony esinos lánya,

Künn forog a kaszások közt;

Le se feküdt, még se fáradt,

Úgy van, amint *felöltözött!* . . .

Munka halad. Keze alatt

Ég a dolog s naplementén,

Feltakarva a kalangya

S még sincs törés a tenyerén.

II.

Itt a tavasz. Rózsa fakad,

Virág nyílik völgyön, bérezen.

„Nem megyek én a mezőre,

Mért magamat rosszul érzem”.

Menjen anyám . . . majd én máskor.”

„Jól van lányom, mi bajod van?”

Nem tudom én, fáj a szívem

S láz jó reám minduntalan”.

„Édes lányom, ha beteg vagy

S fáj a szíved — fogadd szómat, —

Menj búcsúra, szent búcsúra.

Egész vidék megyen holnap.

Mária-Pócs nem messze van

S ott a szent szűz oltáránál —

Vezekelve bűnbánóan,

Borúlj térdre s imádkozzál!”

Mege a csapat. Gyorsan halad,

Patak Zsófi szinte ott van.

De utközben nagy ijedten

Elmarad egy kis faluban.

III.

„Hol a lányom? . . . Hol maradt el?

Meggyógyult-e nem láttátok? . . .

Veletek ment a búcsúra,

Jaj Istenem . . . hol hagyátok?”

És a szegény özvegy asszony,

Elindul a lánya után;

Kő veri föl gyöngé lábát

A hegy kopár kemény útján.

Megy, mendégél s napok múlva
Megtalálja a kis falut.
Keresi ott szép leányát
S aki látta azt a tanut.

„Ninesen itt már Patak Zsófi,
Szegény asszony, — ne keresse,
A nagy urak két esendőrel,
Elvitették tegnap este.

En voltam ott . . . vele mentem —
Egyedül félt szegény menni . . .
Egész uton biztatgattam,
Ne félj, nem lesz bajod semmi!

S ott a megye csarnokában,
Ott várták már az urak mind . . .
Vele mentem . . . támogattam . . .
Nem maradtam volna én kint.

S kérdék tőle: „Fiam Zsófi!
Igazán vald meg a tetted . . .
Artatlan kis fiacskáddal
Mit csináltál . . . Hova tetted?”

Lerogyott a szegény özvegy,
Jó emberek úgy vitték el . . .
Lefektettek . . . betakarták,
Odahaza oesult csak fel.

És azóta sirva-riva
Apad szegény özvegy könnye . . .
— Szél ha lebben, koesi zörren
Ki-ki néz, hogy nem ő jön-e?

Szárnyas idő siet, halad:
Tarlott öszre bimbó fakad,
De a verző öreg szivre
Gyógybalsam hejh! csak nem akad.

Ki-ki ül a kis ajtóba,
Várva-várva, hogy mikor jó.
Hejh pedig nagy várakozás
Vén embernek — *tíz esztendő.*

Fatum.

Irta: *Polgár Teruska.*

A zene szilaj ütemei, a tánczó párok
dobogása athangzott a kedves otthonos kis
lánczóba, hol a szép Kendi Aliz nyugtalanul
hevesen járt fel alá.

— Istenem mit tettem megint, oh mi
lesz velem!

Lerogyott a pamlagra s arcát kezeibe
rejtve keserves zokogásba tört ki. Nem vette
észre, hogy az ajtó csendesen megnyílt s barát-
nője Anna, a házikisasszony belépett.

Csodálkozva állt meg a zokogó leány előtt,
mely részvételt nézett sirástól vonagló alakjára:
majd csendesen megszólította:

— Mi bajod édes Aliz, miért sírsz?

A lány meglepetve ugrott fel.

— Miért sírok? — kiáltott szenvedélyesen
— ah ha te azt meg tudnád érteni azzal a
nyugodt, hideg vereddel, higgadt, szentelen
gondolkozással. Nem érted meg és elítélsz.
Hisz a te véred soha sem pezsdül fel, szived
sohasem ver hevesebben, csoda-e, ha tetteid is
az illem utján maradnak, mert a szenvedély nem
korbácsolja őket a bűn utvesztőjébe.

Ah! csak egyszer éreznéd erédben pe-
zsegni nyugtalanul véreced, mely mint izzó tűz-
folyam kavarg, kábít, szédít . . . Ekkor már
nem vagyok magamnál, józanságom mámorra
lesz s örületemben képes volnék magamhoz
ölelni az egész világot.

Igy történt velem ma éjjel is: táncoltam
Lacziával, szilaj kedvünk volt. Fekete szem
szendélyesen tapadt rám; mind jobban jobban
magához szorított a tánc hevében. En már
ekkor örült voltam, forró verem elkábított, nem
tudtam uralomra vergődni jobb érzéssel
rossz természetem felett, az ölelést vissza adtam
s csak akkor tértem magamhoz, mikor a terem
sötétebb zugában forró esőket éreztem ajkamon!
Ez felebreztett, átláttam, hogy e merészség
okozója én magam, átkozott természetem volt.
Lacziát egy „szentelen“ kiáltással otthagytam s
ide siettem, hogy vádolt lelkiismeretem szavára
kiszírhassam magam.

Oh Istenem, — zokogta a lány — hát
tehetek én arról, hogy ilyen kárhözatos termé-
szettel vertek meg! Beesületérezésem, józan

eszem lázongva tiltakozik a vonzalom ellen,
mit leküzdhetetlen erővel érzek minden férfi
iránt, a melyik éppen elibem kerül. Oriási erő-
vel igyekszem néha elüzni a mámort midőn
már-már hatalmába kerít és nem sikerül mindig.
Magamhoz térve aztán ilyen keserves óráim
vannak, a szegény égeti lelkemet s azt hiszem,
megőrülök fájdalomban.

Elgondolkozom rajta, mennyire másként
vagy te alkotva. Az ember azt hihetné, hogy
semminemű érzélem nines benned. De én tudom,
hogy van, tudom hogy szeretsz, de milyen sze-
retet ez, azt nem bírom megérteni. Ezek óta a
rajongásig menő szerelemmel körülvenni egy
férfit, s várni, bizni, remélni, hogy majd egy-
máséi lesztek valamikor; a távolból küldött
képzelt csókokkal megelégedni s a mellett bol-
dagságtól ragyogó areczal járn-kelni s szived-
ben hordani a képzelt paradicsomot. S ez
ábrándvilág rózsaszín egében járva — valóban
boldognak is lenni — ezt magyarázd meg Anna,
hogyan lehetséges?

— Ábrándvilágom rózsaszín egébe akarsz
jönni, édes Aliz? Jól mondod, ég, a legszebb
mennyei paradicsom. Jer tehát; vezetőnk lesz
a becsület, mely megmutatja az utat, melyen
haladva elérkezünk a boldogság kapujához.
Utunkban látni fogjuk a képeket, mik a jövő
boldogságát fátylon keresztül mutatják. Ha ezt
végig nézed, megfogod érteni, miért tudok én
az en tündérvilágomhoz évekig hű maradni s
miért nem sietek a való hervadt virágát kebl-
lemre tűzni.

Szeretem Józsit igaz, rajongó szerelem-
mel. De már az, hogy nem bírom megérteni,
hogyan lehet egy férfira évekig várni, mutatja,
hogy a valódi szerelemnek még fogalmát sem
ismered.

Hisz az a mámor, a mi téged elfog min-
den szép szem, deli alak láttára, az a tisztá
szerelemnek megölő mérges levegője; olyan
légtérben csak ártalmas dudvák tenyészhetnek,
ott nem nyílik az ártatlanság fehér virága, a
mi nélkül pedig igaz szerelem nem is kép-
zelhető.

Nem tudom, a természet, vagy saját ön-
uralmam, önbecsüzetem nevelte e bennem azt
a szemérmest, mely még gondolatban sem enged
felém közelíteni más férfit Józsimnál. Ne gon-
dold, hogy nekem ninesenek vágyaim, szenvedé-
lyeim, melyek követelő joggal lépnek fel néha;
de szigorú areczal áll őrt előttünk a becsület,
mely egy lépés eltérést sem enged nekik a
helyes utról. Az igaz, hogy könnyű dolgom van,
hisz az ut végén a legesélyesebb boldogság ké-
pei integetnek felém és én vidám szívvel hala-
dok utamon, segítve, biztatva kedvesem szavai
által: tőrj, remélj, megsegít az Isten!

Ábrándvilágom képei oly gyönyörűek:
Kedvesem oldalán lenni mindig, vele örülni,
évezni az élet örömeit s ha bánatunk lesz meg-
osztani. Hallani édes hangját. Kis házunk para-
dicsom lesz, a béke, a szerelem tanyája, együtt
együtt fogjuk virággal beültetni udvarát, együtt
rendezzük el lakásunk minden zugát. Előtted
talán az is érthetetlen, hogyan találhat valaki
ilyen egyszerű dolgokban örömet?

De ha tudnád mily nagyon szeretjük mi
egymást s mily örömet szerez az a néhány óra
is mit együtt töltünk, s milyen keserves a
válás újra, hónapokra, bizonytalan időre! Ha
ezt egyszer átérezned, tudnád csak megérteni,
mi az a remény nekünk, hogy lesz idő, mikor
sohasem kell egymástól elválni! Ez az én
ábrándvilágom legszebb képe, s hogy jövőd
boldogságomnak képzelete valóban boldogít,
titka az, hogy kedvesem szerelmében épp oly
biztos vagyok mint a magaméban, s ő is olyan
epedve várja azt az időt, mikor örökké egymáscsi
lehetünk, mint én.

Tanácslom neked édes Aliz, próbálj gátat
vetni csapongó érzelmeidnek s irányítsd minden
gondolatodat, érzelmeidet egy férfira, a ki téged
igazán szeret, kitől te magad sem vagy idegen.
En tudom, hogy mit vonzódo Csáthy Emilhez
és esudálom, hogy mégis képes vagy másra
mosolyogni mellette.

Aliz csendesen sirt:

— Ah hiszen jól tudom én milyen nyo-
morult teremtes vagyok, de lásd nekem a kö-
rülmenyeim is olyanok, melyek kínálkozva
nyújtják az alkalmat a kacérkodásra. Anyám

nagyravágyó álmának teljesültét szépségemtől
reméli s micsoda alkalmakat talál ki, hogy
érvényre is juttassa! Egy fiatal poétának kedvét
keressük, mert az újságokba szépségemről éne-
kel. Egy gazdag birtokost szívesen látunk, mert
éjjeli zene, csokrok napirenden vannak. Egy
csinos huszártiszt nagyon szükséges udvarló,
mutogatjuk vele magunkat a korzón. És még
mennyi rafinált dolog megy nálunk, s mennyi
kiszámított kacérsággal kell az udvart fogva
tartanom. Ah Anna, ha tudnád, mily nehéz egy
gazdag férjre szert tenni, de meg kell lenni!
Szeretem a fényt, a kényelmet, a feltűnést, hisz
ez ábránd, mit anyámmal együtt szövünk
gyermekségem óta s egész lelkemmel, örömmel
rajta is vagyok, hogy beteljesedjék.

Szívemnek egy rejtett zugában él ugyan
Emil képe, de ő nem valósíthatja meg azokat
az igényeket, mit férjemtől követelek, hát
igyekszem felejtetni.

Vagy talán hozzá menjek nőül? Én tudom,
hogy nem leszek képes megőrizni a hitvesi
hűséget, tudom, hogy rossz vérem tiltott utakra
visz. Szegény embernek a szerelem mindene, s
ha engem elveszítene, mindenét vesztené, de
ha egy gazdag ember vesz el szépségemét,
annak módjában van másutt keresni kárpótlást.
Lásd ez az én theoriam, erre tanított anyám.
Alapjában vagyok én megrontva, a természetem
rossz, a nevelésem könnyelmű! Oh, mit is pa-
naszkodom, hisz az én életem pompás, vig!
Csak álmodj te szépeket, légy boldog ábránd-
képeiddel, tündér reményeiddel; édesebb, iga-
zabb az én realizmusom. Jer Anna, menjünk
táncolni! . . . Adieu szép ideálképek, hát nem
vagyok elég szép, hogy árán boldogságot vá-
sároljak?! . . .

Tíz év mult el. Aliz öltöző asztalkája előtt
ül. Vizsgálódva nézegeti arczán a mélyedő ba-
rázdákat, s a bőrén előmlő sárgás barna színt,
kétségtelen jelét bájai pusztulásának. Ma har-
mincz éves, s neve: vén leány.

Kint hűvös szélroham rázza meg a fakat,
s egy csomó hervadt levelet lepusztítva, abla-
kához csapja. Fájó sohaj szakad fel kebleből,
milyen szomorú látvány egy letarolt fa, s egy
hervadt vén leány!

Képzelete végig siklik a multon, a szép,
ragyogó, az édes multon . . .

Fülébe zsong a bálók kábitó zaja, a mu-
zika töredezett accordjai. Feltűnik előtte egy
fekete szempár delezés igézete . . . Most már
nehány rópké óra tündér álma . . .

Fehér ruhában siklik végig a sima jéglapon,
egy deli huszártiszt karján. A villanylámpák
kékes, csillogó fényásvokat vetnek a tova síkó
párookra, s e nagy tömegben ők egyedül vannak
szerelmük menyországában . . . Eh! hazug
világot mutató délibáb volt ez is, szétfoszlott!

Egy félredobott bokréta s egy halvány
fiatal ember esdeklő hangja, melynek hallatára
megremegett szívében a fájdalom . . . szegény
Emil, olyan roskor jött, hisz épp akkor egy
dusgazdag földesur udvarolt, csak nem áldoz-
hatta fel a fényes kilátásokat egy szegény hiva-
talnok boldogságáért!

Hejh ha egy félévvel később jött volna! . . .
Hiába, elveszett minden, a nagyravágyó remé-
nyek elmúltak, a fényes álmok nem váltak
valóra, s ő egyedül maradt letarolt faként
fomnyadt alakjával, sivár lelkével. Könnyei végig
peregnek arczán s siratja helyrehozhatatlanul
eljátszott multját, reménytelen jövőjét, melyből
kitorlóte fagyos kezével a boldogságot a fatum.

A HOLD.

Irta: *Sebestyén deák.*

A rajongók azt beszélik,
Hogy örök a szerelem:
Mert olyan virág, a melyik
A szív kertjében terem.

S kit választanak barátúl?
Halvány hold, tégedet,
Kire a nap irtalomból
Fényes szemfödöt vetett.

Álmot látnak, amely csillog.
Amely szép, aranykori.
Es barátjuk a holt esillog
Örök memento mori.